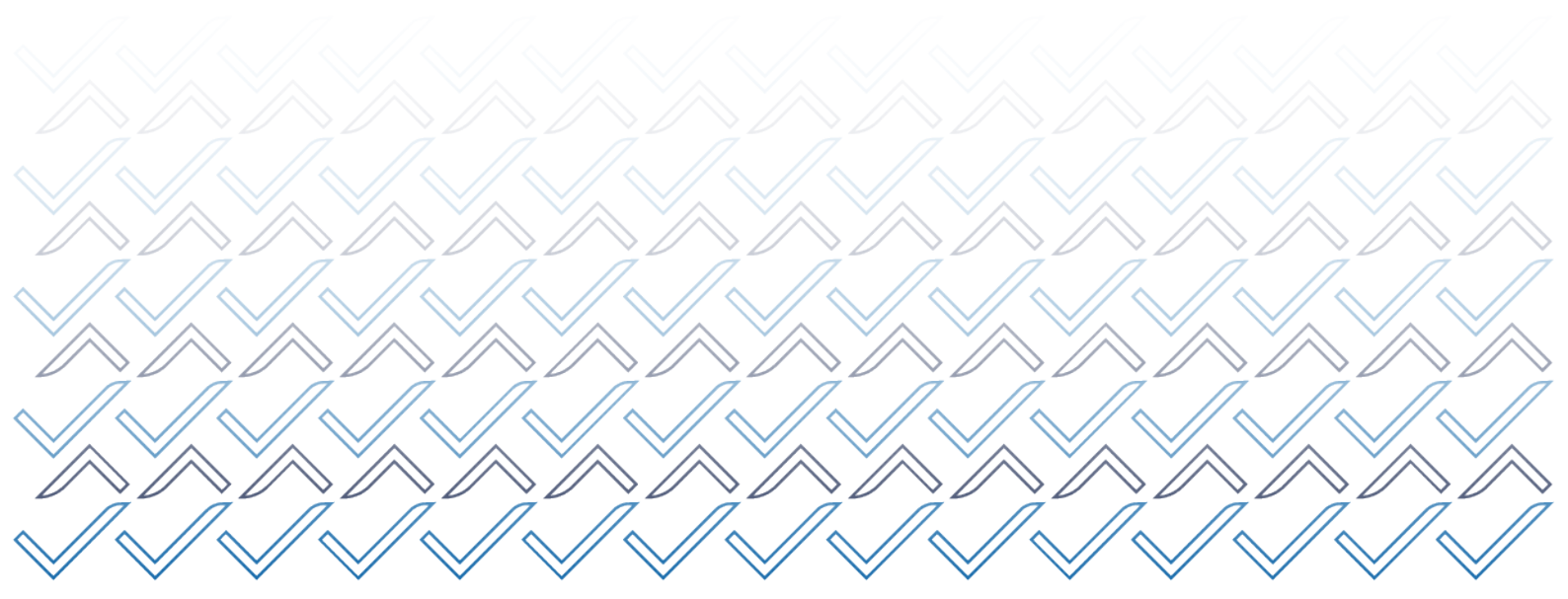

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIEČIŲ RENGIMAS PILIETINIAM PASIPRIEŠINIMUI

2025 m. birželio 6 d.

Nr. VAE-7

Valstybės kontrolė – aukščiausiaji valstybinio audito institucija – prižiūri, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Valstybės kontrolė, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, skatina teigiamą ir veiksmingą valstybinio audito poveikį valstybės finansų valdymo ir kontrolės sistemai bei į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam viešajam valdymui. Daugiau apie Valstybės kontrolės veiklą ir valstybinio audito rezultatus – interneto svetainėje www.valstybeskontrolė.lt.

Audito grupė: Rasa Kudžmienė (departamento vadovė), Rasa Mineikienė (grupės vadovė), Giedrė Jurevičienė, Violeta Paškonytė, Deimantė Šlamienė.

Valstybinio audito ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Seimo Audito ir Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetams, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai, Krašto apsaugos ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoms, Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamentui, Lietuvos šaulių sąjungai.

TURINYS

PAGRINDINIAI FAKTAI	4
SANTRAUKA	5
ĮŽANGA	11
AUDITO REZULTATAI	13
1. TOBULINTINAS PILIEČIŲ RENGIMO PILIETINIAM PASIPRIEŠINIMUI VALDYMAS	13
1.1. Reikėtų įgalinto lyderio (subjekto) rengiant piliečius pilietiniam pasipriešinimui valstybės mastu	13
1.2. Tobulintinas rengimo pilietiniam pasipriešinimui priemonių planavimas	14
2. NEPAKANKAMOS SĄLYGOS PILIEČIAMS PASIRENGTI PILIETINIAM PASIPRIEŠINIMUI	17
2.1. Planuojami neginkluoto pasipriešinimo organizavimo ir vykdymo veiksmai krizės, mobilizacijos ar karo atveju	17
2.2. Stiprintinas mokinių ir studentų pilietiškumo ugdymas	18
2.3. Piliečiams iš dalies sudarytos sąlygos gauti žinių ir įgūdžių, reikalingų pilietiniam pasipriešinimui	23
2.4. Reikėtų gerinti sąlygas piliečiams praktiškai įsitraukti į pasirengimą pilietiniam pasipriešinimui	25
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS	29
PRIEDAI	34

PAGRINDINIAI FAKTAI

114,2 mln. Eur

suplanuota Nacionalinės darbotvarkės „Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija“ įgyvendinimui 2023–2025 m.

15

institucijų vykdo 46 Nacionalinės darbotvarkės „Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija“ įgyvendinimo 2023–2025 m. plano priemonės.

Reikalinga lyderystė,

norint koordinuoto ir sutelkto piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui.

~ 40 proc.

rodiklių reikšmių viršyta nuo 5 iki 9 kartų įgyvendinant darbotvarkės planą 2023 ir 2024 m., nepasiekta 2024 m. – 22 proc.

78 mokiniai,

arba mažiau nei 1 proc. 11–12 kl. mokinių, rinkosi Nacionalinio saugumo ir krašto gynybos programą 2024–2025 m. m.

2 savivaldybėse

iš 16 vertintų suplanuoti veiksmai krizės, mobilizacijos ar karo atveju pasitelkti nevyriausybinės organizacijas, taip piliečius įtraukiant į rengimąsi pilietiniam pasipriešinimui.

31 savivaldybėje

2024 m. vykdyti pilietinio pasipriešinimo mokymai, be to, jie nepritaikyti asmenims su negalia (pvz.: klausos, regėjimo, intelekto).

SANTRAUKA

Audito svarba

Valstybė turi būti ginama tiek karinėmis, tiek nekarinėmis priemonėmis. Vykdyti grėsmių prevenciją, priešintis agresijai ir okupacijai turi būti pasiryžęs kiekvienas pilietis, nepriklausomai nuo amžiaus ir gyvenamosios vietos¹. Būtina stiprinti piliečių pasirengimą pilietiniam pasipriešinimui: suteikti reikiamų žinių apie pasirengimą valstybės gynybai, ugdyti įgūdžius, būti pasirengusiems atlaikyti išorės grėsmes ir stiprinti valią priešintis. Su pilietine veikla siejamų rizikų vertinimą matuojantis rodiklis – pilietinės galios indeksas – per pastaruosius metus reikšmingiau nekito (2023 m. – 36,7, 2024 m. – 36,8 balo iš 100 galimų)². Pilietiniam parengtumui svarbi savanorystės patirtis ir įsitraukimas į nevyriausybines organizacijas. Apklausos rezultatai rodo, kad visuomenei trūksta žinių, kaip ji galėtų prisidėti prie šalies gynybos įvairiomis formomis: tik 11 proc. prisidėtų prie nevyriausybinių organizacijų veiklos, panašiai tiek pat – prie valstybinių institucijų (8 proc.) arba darbovietės veiklos (10 proc.). Potencialūs savanoriai nežino valstybės ir savivaldybių institucijų veiklos, todėl į pasirengimo pilietiniam pasipriešinimui procesą svarbu įtraukti ne tik šias institucijas, bet ir nevyriausybines, visuomenines organizacijas, privatų sektorių, bendruomenes³.

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar užtikrinamas piliečių rengimas neginkluotam pilietiniam pasipriešinimui.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ✓ ar pasirengimo pilietiniam pasipriešinimui politikos formavimas, jos įgyvendinimo koordinavimas ir stebėseną orientuota į rezultatą;
- ✓ ar užtikrinamos tinkamos sąlygos piliečiams pasirengti neginkluotam pilietiniam pasipriešinimui.

Audituojami subjektai:

- ✓ Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija, kuriai pavesta organizuoti Nacionalinės darbotvarkės „Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija“ įgyvendinimo stebėseną ir vertinimą⁴.
- ✓ Lietuvos Respublikos krašto apsaugos, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, įgyvendinančios darbotvarkės įgyvendinimo 2023–2025 m. plano priemonės.

¹ Seimo 2022-05-17 nutarimu Nr. XIV-1102 patvirtinta Nacionalinė darbotvarkė „Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija“.

² Pilietinės visuomenės institutas. Pilietinės galios indeksas. 2024 m. <https://www.civitas.lt/time-line/pilietines-galios-indeksas-2024-m/>.

³ Ten pat.

⁴ Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija, 25 p.

- ✓ Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamentas prie Krašto apsaugos ministerijos, kuriam pavesta dalyvauti formuojant politiką pilietinio pasipriešinimo, pilietinio ir patriotinio ugdymo srityse, organizuoti ir koordinuoti krašto apsaugos sistemos, valstybės, savivaldybės institucijų, įstaigų ir (ar) NVO bendradarbiavimą pilietinio pasipriešinimo, pilietinio ir patriotinio ugdymo srityje⁵.
- ✓ Lietuvos šaulių sąjunga, organizuojanti ir vykdanči neginkluotą pilietinį pasipriešinimą⁶.

Dėkojame už bendradarbiavimą audituojamiems subjektams, kitų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, teikusią informaciją, atstovams, nevyriausybinių organizacijų, Lietuvos moksleivių ir Lietuvos studentų sąjungų atstovams, Vilniaus universiteto akademikams.

Audituojamasis laikotarpis – 2023–2024 m. Siekiant įvertinti pokyčius, kai kuriais atvejais naudojome 2025 m. duomenis.

Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus. Audito kriterijai, atliktos procedūros ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 2 priede (2 priedas, 36 psl.).

Pagrindiniai audito rezultatai

Rezultatyvus piliečių rengimas neginkluotam pilietiniam pasipriešinimui užtikrinamas iš dalies: trūksta koordinavimo didinant piliečių atsparumą ir juos rengiant pilietiniam pasipriešinimui bei pasitelkiant nevyriausybines organizacijas krizės, mobilizacijos ar karo atveju; neginkluoto pasipriešinimo organizavimo ir vykdymo veiksmai dar planuojami; nepakankamos sąlygos piliečiams gauti žinias ir įgūdžius, stiprinti pilietinę valią ir atsparumą.

1. Tobulintinas piliečių rengimo neginkluotam pilietiniam pasipriešinimui valdymas

- ✓ Reikėtų įgalinti lyderio (subjekto) rengiant piliečius pilietiniam pasipriešinimui valstybės mastu:
  - Numatyti trys subjektai – Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nacionalinio saugumo komisija ir Pilietinio pasipriešinimo taryba, kuriems nustatytos vadovavimo ir koordinavimo funkcijos piliečių atsparumo didinimui ir jų rengimui pilietiniam pasipriešinimui. Lietuvos Respublikos Seimas pavedė Vyriausybei vadovauti šiam procesui taikos metu, o procesą koordinuoti – Nacionalinio saugumo komisijai. Vyriausybė ir komisija pritarė Nacionalinės darbotvarkės „Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija“ įgyvendinimo 2023–2025 m. planui, plano įgyvendinimo laikotarpiu koordinavimo veiksmų neatliko. Pilietinio pasipriešinimo tarybos, kuri turėtų inicijuoti piliečių, nevyriausybinių organizacijų, suinteresuotų visuomenės grupių viešąsias diskusijas, teikti siūlymus Nacionalinio saugumo komisijai dėl šios darbotvarkės įgyvendinimo ir pilietinio pasipriešinimo sistemos ilgalaikio vystymo, veikla 2023–2025 m. I ketv. nevyko. Pirmasis posėdis įvyko 2025 m. gegužės 12 d., praėjus beveik 17 mėn. po jos įsteigimo. Krašto apsaugos ministerijai ir Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamentui teisės aktais

⁵ Krašto apsaugos ministro 2011-02-23 įsakymas Nr. V-225.

⁶ Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija, 7.1 p.

pavestos funkcijos pilietinio pasipriešinimo, pilietinio ir patriotinio ugdymo srityse. Abiejų institucijų veikla pagal teisės aktus neapima visų pilietinio pasipriešinimo proceso elementų: atsparumo didinimo, pilietinės valios stiprinimo, žinių ir įgūdžių suteikimo. Jų veikla apima krašto apsaugos sritį, departamento veikla orientuota į visuomenės informavimą, žinių ir įgūdžių suteikimo organizavimą ir vykdymą. Rengimo pilietiniam pasipriešinimui priemonės įgyvendina 15 institucijų, be krašto apsaugos dar švietimo, kultūros, socialinės apsaugos ir darbo, vidaus reikalų srityse. Kai vadovavimo ir koordinavimo funkcijos nustatytos trimis subjektams, nėra vieno, kuris galėtų imtis koordinuoti ir telkti institucijas valstybės mastu, užtikrinti tarpinstitucinius sprendimus rengiant piliečius pilietiniam pasipriešinimui ([1.1 poskyris](#), 13 psl.).

- ✓ Piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui priemonių planavimas turi trūkumų:
  - Valstybė 2023–2025 m. į piliečių rengimą pilietiniam pasipriešinimui numatė investuoti 114 228,81 tūkst. Eur. Keturioms priemonėms pinigų suma nesuplanuota (finansuojama iš bendrų Lietuvos kariuomenės ir vidaus reikalų institucijų asignavimų);
  - Darbotvarkės įgyvendinimo 2023–2025 m. plano rodikliai ir jų siektinos reikšmės neatitinka vertintų institucijų veiklos lygmens planavimo dokumentuose suplanuotų rodiklių ir jų reikšmių. Vertintų institucijų strateginiuose veiklos planuose nesuplanuoti 42 (iš 59) darbotvarkės įgyvendinimo plano rodikliai;
  - Yra nepasiektų ir viršytų rodiklių reikšmių: 2023 m. nepasiekta 8 (iš 96), 2024 m. 20 (iš 89) rodiklių reikšmių; 2023 m. viršyta 38 (iš 96) reikšmių (nuo 101 iki 200 proc. – 31, nuo 200 iki 500 proc. – 5, nuo 500 iki 966 proc. – 2); 2024 m. – 37 (iš 89) reikšmių (atitinkamai 26, 7, 4);
  - Darbotvarkės įgyvendinimo 2023–2025 m. plane yra priemonių, kurios netiesiogiai susijusios su piliečių rengimu pilietiniam pasipriešinimui, jos buvo vykdomos ir iki Darbotvarkės priemonių įgyvendinimo ([1.2 poskyris](#), 15 psl.).

Planavimas, kai siektinos rodiklių reikšmės suplanuotos tinkamai neįvertinus aplinkybių arba jos nepakankamai ambicingos, skiriasi informacija strateginio ir institucijų veiklos lygmens planavimo dokumentuose, ne visos priemonės suplanuotos racionaliai, apsunkina piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui veiklos įgyvendinimą ir jos stebėseną.

2. Turėtų būti gerinamos galimybės piliečiams pasirengti neginkluotam pilietiniam pasipriešinimui

- ✓ 2023–2024 m. Lietuvos šaulių sąjunga vykdė priemones, skirtas ruošti vykdyti neginkluoto pasipriešinimo veiksmus, pvz., pilietinis ugdymas mokyklose, dalyvavimas pratybose. Vis dėlto veiksmai, kaip bus organizuojamas ir vykdomas neginkluotas pasipriešinimas, krizės, mobilizacijos ar karo atveju, nebuvo suplanuoti. Krašto apsaugos ministerija 2024 m. gruodžio mėn. parengė Neginkluoto pilietinio pasipriešinimo koncepcijos projektą, kuris yra derinamas. Atsižvelgiant į jį, Lietuvos šaulių sąjunga koordinuos neginkluotos šalies gynybos piliečių organizuotą veikimą ir organizuos neginkluotos paramos užtikrinimą Lietuvos kariuomenei krizės metu bei ginkluotosioms pajėgoms mobilizacijos ir (arba) karo metu. Šaulių sąjunga 2025 m. IV ketv. planuoja parengti veiksmų planą ([2.1 poskyris](#), 18 psl.).

- ✓ Nors pilietiškumo kompetencija švietimo sistemoje ugdoma, nustatėme ir tobulintinų dalykų:
  - Visose bendrojo ugdymo pakopose – nuo ikimokyklinio iki vidurinio – bendroji pilietiškumo kompetencija integruota į mokomuosius dalykus, bet mokytojams trūksta metodinės medžiagos, gerosios praktikos pavyzdžių. Pilietiškumo pagrindų (9–10 kl.) mokymui reikia vadovėlių ir rekomendacijų, kaip pamokas padaryti interaktyvesnes ir taip didinti mokinių įsitraukimą. 2023–2024 m. m. pradėta įgyvendinti atnaujinta pasirenkamoji Nacionalinio saugumo ir krašto gynybos programa III–IV gimnazijos (11–12) kl. mokiniams, tačiau ją rinkosi mažiau nei 1 proc. mokinių ir dėstoma tik 10-ies savivaldybių 14-oje mokyklų. 2023 m. pagal prioritetinę pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sritį „Pilietinio ugdymo kompetencijų stiprinimas“ kvalifikaciją kėlė 19 proc. pedagogų (6 715 iš 34 608), 2024 m. duomenų Nacionalinė švietimo agentūra neturi.
  - Dvejose (iš 85) vertintose profesinio mokymo programose nenurodytas pilietiškumo kompetencijos ugdymas, likusiose – orientuotas į asmeninių kompetencijų, tokių kaip bendravimas, bendradarbiavimas, ugdymą, ir tai iš dalies atitinka Europos Sąjungos Tarybos rekomendacijas. Trūksta rekomenduojamų aspektų, pvz., ugdymas visapusiškai dalyvauti pilietiniame ir visuomenės gyvenime suprantant socialines, ekonomines, teises ir politines sąvokas ir struktūras, įvykius pasaulyje.
  - Pilietiškumo ugdymas aukštojo mokslo studijose nenumatytas. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija ir Studijų kokybės vertinimo centras duomenų apie pilietiškumo ugdymą neturi, minėtu aspektu programų nevertina ([2.2 poskyris](#), 19 psl.).

Siekiant stiprinti visuomenės pilietinę valią, taikos metu diegiant vertybines nuostatas, pilietiškumą ir patriotizmą, bendruomeniškumą, savanorišką rengimąsi valstybės gynybai ir pasiryžimą prirėkus prie jos prisidėti, kaip numatyta minėtos darbotvarkės pilietinės valios stiprinimo kryptyje, svarbu sudaryti tam sąlygas visose švietimo srityse (nuo ikimokyklinio iki profesinio mokymo ir aukštojo mokslo studijų).

- ✓ Pilietinio pasipriešinimo žinioms ir įgūdžiams gauti piliečiams sudarytos galimybės, kurias reikia tobulinti, kad mokymai apimtų platesnę šalies teritoriją, ir plėsti sąlygas mokytis specialiųjų poreikių turintiems asmenims:
  - Pagal Žinių ir įgūdžių pilietiniam pasipriešinimui stiprinimo programos koncepciją organizuojami pilietinio pasipriešinimo mokymai nebuvo pritaikyti negalių turintiems asmenims. 2024 m. mokymų šiems asmenims nevyko. Nuo 2025 m. gegužės 2 d. nuotoline mokymų platforma jau gali naudotis turintieji regos ir klausos negalią.
  - 2024 m. pilietinio pasipriešinimo mokymus baigė daugiau asmenų negu planuota, išskyrus bepiločių orlaivių kursus, kuriuos baigė (458) per pusę asmenų mažiau negu planuota (1 000). Siekis neįgyvendintas, nes mokymai prasidėjo tik 2024 m. rugsėjo mėn. 74 proc. baigusiu bazinius pilietinio pasipriešinimo kursus (nuotoliniu būdu) yra asmenys, kuriems mokymai privalomi, kokios asmenų grupės sudaro likusius 26 proc. (8 774) – duomenų nėra. Apie baigusius mokymų modulius Nr. 1 ir 2 duomenys renkami tik pagal dvi asmenų grupes (civiliai ir užsiregistravę karo komendantūroje). Mokymai buvo vykdomi 31 savivaldybėje, daugiau nei pusė asmenų mokymus baigė didžiuosiuose miestuose ([2.3 poskyris](#), 23 psl.).
- ✓ Tobulintinas piliečių praktinis įsitraukimas į pasirengimą pilietiniam pasipriešinimui:
  - Nevyriausybinų organizacijų galimybių vertinimas pavestas kelioms institucijoms: Nacionaliniam krizių valdymo centrui – krizių ir ekstremaliųjų situacijų atveju,

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai – gyventojų būtiniesiems poreikiams tenkinti mobilizacijos metu, Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamentui – organizuoti ir koordinuoti krašto apsaugos sistemos institucijų bendradarbiavimą su nevyriausybinėmis organizacijomis visuomenės informavimo, žinių ir įgūdžių suteikimo, pilietiškumo ugdymo srityse. Nuo 2022 m. savivaldybės turi galimybę pasitelkti nevyriausybines organizacijas krizės ir ekstremaliosios situacijos, nuo 2025 m. – mobilizacijos atveju. Atsiradus šioms galimybėms, tampa itin svarbus nevyriausybinių organizacijų pajėgumų pasitelkimo ir jų finansavimo koordinavimas valstybės mastu, siekiant praktiškai įtraukti piliečius į pasirengimą pilietiniam pasipriešinimui.

- 13 (iš 16) pasirinktų savivaldybių yra pasirašiusios bendradarbiavimo sutartis su nevyriausybėmis organizacijomis ir tik 2 suplanavusios konkrečius pagalbos veiksmus karo ir gyventojų evakuavimo atveju. Visos vertintos savivaldybės suplanavusios socialiai pažeidžiamiems asmenims teikiamos pagalbos tęstinumą tiems asmenims, kuriems jau teikiamos socialinės paslaugos. Jų duomenys yra Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje. 8 (iš 16) savivaldybės neturi duomenų apie kitus asmenis, kuriais reikėtų pasirūpinti karo atveju ar evakuojant (pvz., socialinių paslaugų negaunantys senyvo amžiaus asmenys).
- Kiekviena atsakinga institucija organizuoja pratybas pagal jos veiklos sritis (mobilizacijos ir primančios šalies pagalbos, civilinės saugos), pasitelkdama savanorius, valstybės ir savivaldybių institucijas pagal užduoties specifiką. 2024 m. vyko vienerios nacionalinės mobilizacijos sistemos patikrinimo pratybos, kurios buvo susijusios su piliečių rengimu pilietiniam pasipriešinimui. 2025 m. suplanuotos tokio pat pobūdžio pratybos. Bendrose pratybose didinama institucijų, nevyriausybinių organizacijų ir piliečių sąveika įgaunant praktinių įgūdžių įsitraukti į rengimąsi pilietiniam pasipriešinimui ([2.4 poskyris](#), 26 psl.).

Rekomendacijos

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

1. Siekiant sutelkto ir koordinuoto piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui, išanalizavus institucijų, veikiančių šioje srityje, funkcijas, paskirti koordinuojantį subjektą (1-asis audito rezultatas).

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

2. Siekiant tinkamai suplanuoti tolesnį piliečių rengimą pilietiniam pasipriešinimui, išanalizavus darbotvarkės įgyvendinimo 2023–2025 m. plano įgyvendinimo rezultatus, parengti kito laikotarpio planą su patikslintomis ar naujomis priemonėmis, rodikliais ir jų siektinomis reikšmėmis (1-asis audito rezultatas).
3. Siekiant koordinavimo valstybės mastu pasitelkiant savanorius, nevyriausybines organizacijas gyventojų būtiniesiems poreikiams tenkinti krizių, ekstremaliųjų situacijų, mobilizacijos metu ir karo atveju, suplanuoti pasitelkimo uždavinius, veiklos prioritetus ir dalyvavimo būdus (1-asis audito rezultatas).

Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamentui

4. Siekiant, kad būtų sudarytos sąlygos visiems norintiems piliečiams gauti pilietinio pasipriešinimo žinių, įsivertinus galimybes, išteklius ir poreikį:
  - 4.1. suplanuoti ir vykdyti mokymus, pritaikytus asmenims su negalia;
  - 4.2. suplanuoti ir vykdyti mokymus taip, kad jie būtų prieinami didesnei daliai asmenų grupių ir apimtų didesnę šalies teritoriją (2-asis audito rezultatas).

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai

5. Siekiant ugdyti jaunimo pilietinę valią, suteikiant žinių ir įgūdžių:
  - 5.1. išplėsti nacionalinio saugumo ir krašto gynybos žinių suteikimą įgyvendinant vidurinio ugdymo programas;
  - 5.2. tobulinti reikalavimus profesinei veiklai reikalingos pilietinės kompetencijos ugdymui įgyvendinant formaliojo profesinio mokymo programas.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, kaip studijų politiką formuojančiai institucijai⁷, raštu⁸ rekomendavome imtis priemonių, bendradarbiaujant su Lietuvos universitetų rektorių ir Lietuvos kolegijų direktorių konferencijomis, kad aukštosiose mokyklose būtų sudarytos sąlygos studentams rinktis laisvai pasirenkamus modulius arba kitais būdais ugdyti visuomenės atsparumo didinimo ir (ar) pilietiškumo kompetencijas.

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai, laukiamas audito poveikis ir pokyčių vertinimo rodikliai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ (29 psl.). Aktualią informaciją apie rekomendacijų įgyvendinimo būklę, rezultatus ir įvykusius pokyčius yra skelbiama atvirose duomenyse Valstybės kontrolės interneto svetainėje <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/AtviriDuomenys>.

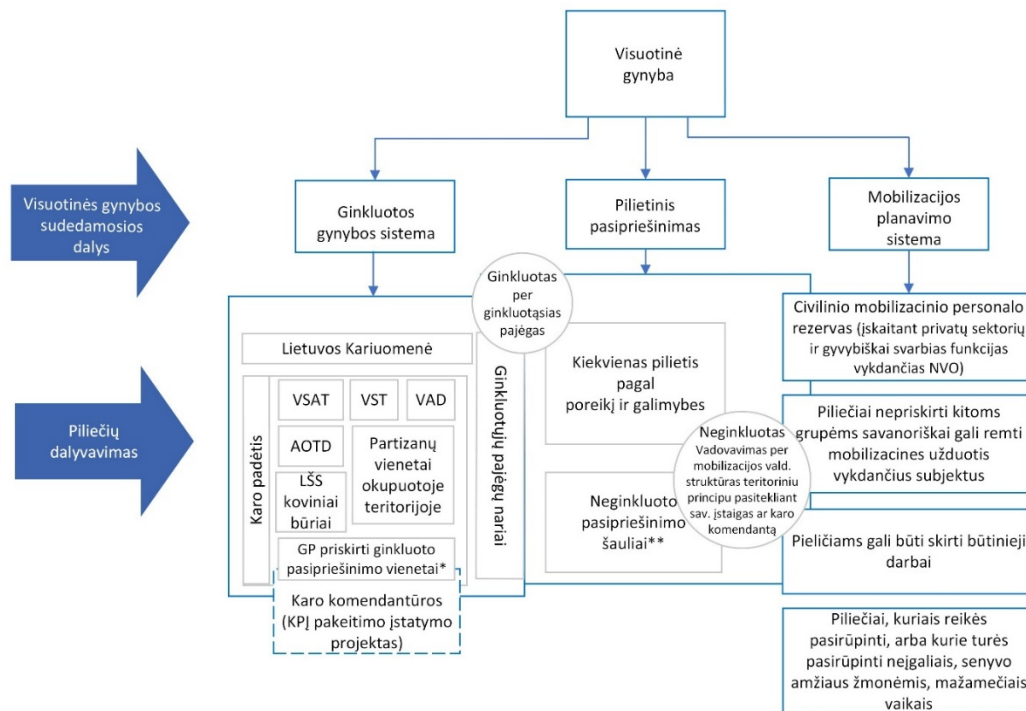
⁷ Ten pat, 14 str. 1 d.

⁸ Valstybės kontrolės 2025-06-05 raštas Nr. SD-(210-9.3.1-E-6236)-521.

ĮŽANGA

Visuotinė gynyba – svarbiausias Lietuvos gynybos principas. Viena sistemų, per kurias įgyvendinamas šis principas, yra piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui⁹, kuris gali būti ginkluotas ir neginkluotas (1 pav.).

1 pav. Visuotinės gynybos sistema

* Prie GP priskirtų ginkluoto pasipriešinimo vienetų priskiriami: komendantiniai Lietuvos šaulių sąjungos ginkluoto pasipriešinimo vienetai, koviniai asmenų ir jų organizacijų ginkluoto pasipriešinimo vienetai.

* Neginkluoto pasipriešinimo šauliai Lietuvos šaulių sąjungos įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka teikia pagalbą savivaldybės administracijos direktoriui ar karo komendantui, organizuoja ir vykdo neginkluotą pilietinį pasipriešinimą.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Valstybės gynybos planą, Nacionalinę darbotvarkę, teisės aktus

Pilietinis pasipriešinimas suprantamas kaip piliečių veikla priešinant agresijai – ginkluotos jėgos panaudojimui ar grasinimui panaudoti ją prieš Lietuvos Respublikos suverenitetą, teritorijos vientisumą ar politinę nepriklausomybę – ir okupacijai¹⁰. Piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui procese dalyvaujančios institucijos užtikrina, kad piliečiams būtų suteiktos reikiamos žinios apie pasirengimą valstybės gynybai ir pasipriešinimą, ugdomi jų įgūdžiai ir valia priešintis. Įgyvendinant sistemą taip pat pasitelkiami nevyriausybinų organizacijų pajėgumai, verslo ir kitų organizacijų žinios ir praktinė patirtis¹¹.

Seimas 2022 m. gegužės mėn. patvirtino Nacionalinę darbotvarkę „Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija“. Joje nustatyti svarbiausi rengimo pilietiniam pasipriešinimui elementai, kuriuos reikia ugdyti taikos metu, siekiant, kad pilietinis pasipriešinimas būtų veiksminga šalies gynybos dalis: atsparumas, pilietinė valia,

⁹ Valstybės gynybos tarybos 2023-11-06 patvirtintas Valstybės gynybos planas, 14 p.

¹⁰ Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija, 4 p.

¹¹ Ten pat, 14.3 p.

žinios ir įgūdžiai (ginkluotam ir neginkluotam pilietiniam pasipriešinimui). 2023 m. rugsėjo mėn. Vyriausybė patvirtino šios darbotvarkės įgyvendinimo 2023–2025 m. planą¹², kuriame numatė įgyvendinančias institucijas, priemones ir pinigus joms įgyvendinti (1 lentelė).

1 lentelė. Darbotvarkės įgyvendinimo 2023–2025 m. plane suplanuoti pinigai ir priemonės įgyvendinančios institucijos pagal strategijos įgyvendinimo kryptis

Pilietinio pasipriešinimo elementas	Priemonių skaičius, vnt.	Pinigai, tūkst. Eur			Atsakingos (dalyvaujančios) institucijos
		2023 m.	2024 m.	2025 m.	
Atsparumo stiprinimas	10	416,9	363,2	235,1	KAM, KM, LRVK, VSD, AOTD prie KAM, VRM
Pilietinės valios didinimas	19	16 169,7	20 050,1	22 940,8	ŠMSM, LŠS, LRVK, KM, KAM, VRM, SADM, STT (dalyvauja NŠA, KAM, LŠS, VRM)
Žinių ir įgūdžių, reikalingų neginkluotam pasipriešinimui, teikimas ir ugdymas	8	479,6	1 192,6	1 070,9	KAM, VRM, LŠS
Žinių ir įgūdžių, reikalingų ginkluotam pasipriešinimui, teikimas ir ugdymas	9	14 909,7	17 200,6	19 199,6	KAM, LŠS, LK (dalyvauja VAT, VSAT, VST)
Iš viso	46	31 975,9	38 806,5	43 446,4	

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Nacionalinės darbotvarkės „Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija“ 2023–2025 m. įgyvendinimo planą

¹² Vyriausybės 2023-09-20 nutarimu Nr. 738 patvirtintas Nacionalinės darbotvarkės „Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija“ 2023–2025 m. įgyvendinimo planas.

AUDITO REZULTATAI

1. TOBULINTINAS PILIEČIŲ RENGIMO PILIETINIAM PASIPRIEŠINIMUI VALDYMAS

1.1. Reikėtų įgalinto lyderio (subjekto) rengiant piliečius pilietiniam pasipriešinimui valstybės mastu

1. Piliečius rengiant pilietiniam pasipriešinimui dalyvauja įvairios skirtingas veiklas ir iniciatyvas įgyvendinančios valstybės ir savivaldybių institucijos, nevyriausybinės ir kitos organizacijos, todėl svarbu nustatyti bendrus tikslus ir kryptis, sutelkti visus jų išteklius, koordinuoti veiklas. Koordinavimo ir stebėsenos trūkumas, kaip viena iš piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui silpnybių, nurodyta Nacionalinėje darbotvarkėje „Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija“¹³.
2. Vertinome: ar nustatytos ir vykdomos piliečių rengimui pilietiniam pasipriešinimui vadovaujančių¹⁴, koordinuojančių¹⁵ ir stebėseną vykdančių institucijų funkcijos¹⁶; ar darbotvarkės 2023–2025 m. įgyvendinimo plane suplanuoti pinigai, atsižvelgiant į siekiamus rezultatus, nustatyti pažangos uždavinių pasiekimą matuojantys rodikliai ir kasmet vertinamas jų pasiekimas; ar atsirinktų institucijų planavimo dokumentuose suplanuotos priemonės, rodikliai pagal šį planą, visos atsirinktos institucijos¹⁷ 2024–2026 m. strateginio valdymo planuose (SVP) suplanavusios priemonės darbotvarkės planui įgyvendinti ir parengusios veiksmų planus¹⁸.
3. Seimas numatė, kad piliečių atsparumo didinimui ir jų rengimui pilietiniam pasipriešinimui taikos metu vadovauja Vyriausybė¹⁹, kuri koordinuoja minėtos darbotvarkės įgyvendinimą²⁰. Piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui procesą koordinuoti Seimas pavedė Nacionalinio saugumo komisijai (NSK)²¹, kuriai vadovauja Ministras Pirmininkas, sudėtyje yra ministrai ir kitų institucijų vadovai²². Vyriausybė koordinavo darbotvarkės įgyvendinimo 2023–2025 m. plano rengimą, tai atlikti padėjo Vyriausybės kanceliarija (LRVK). NSK pritarė plano projektui. Vyriausybė ir NSK plano įgyvendinimo laikotarpiu koordinavimo veiksmų neatliko.

¹³ Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija, 9.1 p.

¹⁴ Karo padėties įstatymas, 3 str. 4 d., Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija, 7.1 p., Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymas, 4 skirsnis.

¹⁵ Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija, 7.1 ir 20 p.

¹⁶ Ten pat, 23 p.

¹⁷ LRVK, KAM, KM, ŠMSM, VRM.

¹⁸ Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija, 9 p.

¹⁹ Karo padėties įstatymas, 3 str. 4 d., Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija, 7.1 p., Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymas, 4 skirsnis.

²⁰ Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija, 20 p.

²¹ Ten pat, 7.1 p.

²² Vyriausybės kancleris (komisijos pirmininko pavaduotojas), užsienio reikalų, sveikatos apsaugos, vidaus reikalų, krašto apsaugos, energetikos, ekonomikos ir inovacijų, finansų ministrai, Respublikos Prezidento patarėjas, Valstybės saugumo departamento direktorius, Antrojo operatyvinių tarnybų departamento prie Krašto apsaugos ministerijos direktorius.

4. Vyriausybė 2023-09-20 patvirtino darbotvarkės įgyvendinimo 2023–2025 m. planą²³, kuriame nustatė įgyvendinančias institucijas²⁴, plano įgyvendinimo stebėseną ir vertinimą organizuoti pavedė LRVK. Siekiant paskatinti piliečius, NVO, suinteresuotas visuomenės grupes savo veiksmis prisidėti prie darbotvarkės įgyvendinimo, 2023-12-20 sudaryta Pilietinio pasipriešinimo taryba, turinti inicijuoti viešąsias diskusijas, teikti siūlymus NSK dėl darbotvarkės įgyvendinimo ir pilietinio pasipriešinimo sistemos ilgalaikio vystymo. 2023–2025 m. I ketv. tarybos posėdžiai nevyko. Pirmasis tarybos posėdis įvyko 2025-05-12, praėjus beveik 17 mėn. po jos įsteigimo. Posėdyje svarstyta Darbotvarkės 2023–2025 m. įgyvendinimo plano 2024 m. ataskaitos projektas, 2026–2030 m. įgyvendinimo plano rengimo veiksmai, pilietinio pasipriešinimo ugdymo kryptys. LRVK nerengė darbotvarkės plano įgyvendinimo 2023 m. ataskaitos, nes planas patvirtintas besibaigiant 2023 m. III ketvirčiui, tik dvi plano priemonės 2023 m. turėjo būti galutinai įgyvendintos. LRVK 2024 m. ataskaitą turėjo parengti iki 2025 m. I ketv. pabaigos, projektas parengtas, apsvarstyta Pilietinio pasipriešinimo taryboje.
5. Krašto apsaugos ministerijai (KAM) ir Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamentui prie KAM (MPPD) pagal teisės aktus pavestos funkcijos²⁵ pilietinio pasipriešinimo, pilietinio ir patriotinio ugdymo srityse. KAM ir MPPD veikla apima krašto apsaugos sritį, MPPD veikla orientuota į visuomenės informavimą, žinių ir įgūdžių suteikimo organizavimą ir vykdymą. Abiejų institucijų veikla neapima visų pilietinio pasipriešinimo proceso elementų: atsparumo didinimo, pilietinės valios stiprinimo, žinių ir įgūdžių suteikimo.
6. Darbotvarkės įgyvendinimo plano priemonės vykdo 15 institucijų krašto apsaugos, švietimo, kultūros, socialinės apsaugos ir darbo, vidaus reikalų srityse²⁶. Priemonės išskaidytos pagal politikos formavimo sritis. Numatyti trys subjektai – Vyriausybė, Nacionalinio saugumo komisija ir Pilietinio pasipriešinimo taryba, kuriems nustatytos vadovavimo ir koordinavimo funkcijos piliečių atsparumo didinimui ir jų rengimui pilietiniam pasipriešinimui ir nėra vieno subjekto, kuris būtų įgalintas koordinuoti pilietinio pasipriešinimo rengime veikiančias institucijas, užtikrinti pilietinio pasipriešinimo integravimą į visuotinę gynybą valstybės mastu. Koordinavimo stoka nustatyta ataskaitoje vertinant neginkluoto pasipriešinimo organizavimą, sąlygų praktiškai piliečiams įsitraukti į neginkluotą pilietinį pasipriešinimą sudarymą, trūkumus sudarant, įgyvendinant ir atsiskaitant už darbotvarkės įgyvendinimo 2023–2025 m. plano įgyvendinimą.

1.2. Tobulintinas rengimo pilietiniam pasipriešinimui priemonių planavimas

7. Darbotvarkės planui įgyvendinti suplanuota 114 228,81 tūkst. Eur (2 pav.).

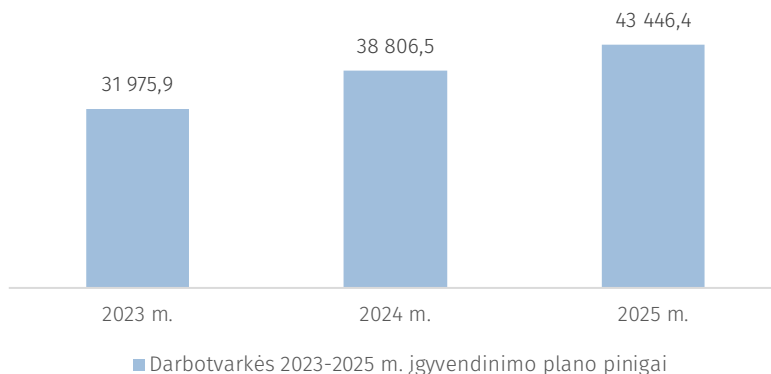
²³ Nacionalinės darbotvarkės „Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija“ 2023–2025 m. įgyvendinimo planas.

²⁴ KAM, ŠMSM, KM, SADM, VRM, LŠS, VSD, LRVK, AOTD, LK, NŠA, STT,VAT, VSAT, VST.

²⁵ Krašto apsaugos ministerijos nuostatai, Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamento prie Krašto apsaugos ministerijos nuostatai.

²⁶ KAM, ŠMSM, KM, SADM, VRM, LŠS, VSD, LRVK, AOTD, LK, NŠA, STT,VAT, VSAT, VST.

2 pav. Nacionalinės darbotvarkės „Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija“ 2023–2025 m. įgyvendinimo plano pinigai (tūkst. Eur)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Nacionalinės darbotvarkės „Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija“ 2023–2025 m. įgyvendinimo planą

Trims KAM priemonėms²⁷ ir vienai VRM priemonei²⁸ pinigų suma nesuplanuota, priemonės finansuojamos atitinkamai iš bendrų Lietuvos kariuomenės pratyboms ir kariniam rengimui bei VRM įstaigų veiklai suplanuotų pinigų. Nėra duomenų, kiek iš viso valstybė investuoja pinigų į piliečių rengimą pilietiniam pasipriešinimui. Atsirinktos institucijos²⁹, suplanavusios pinigus, nurodė, kad vertino faktinę situaciją, atsižvelgdamos į priemonės specifiką, rėmėsi prognozėmis, numatė galimus pokyčius, tikėtiną augimą (KM, ŠMSM).

8. Priimti sprendimus, reikalingus priemonėms tobulinti, trukdo rodiklių ir jų siektinų reikšmių nustatymo, atsiskaitymo už priemonių įgyvendinimą trūkumai, informacijos neatitiktys strateginio ir veiklos lygmens planavimo dokumentuose:
  - ✓ Vertintų institucijų 2024–2026 m. SVP pateikta informacija rodo, kad jų suplanuoti ir 2023–2024 m. panaudoti pinigai darbotvarkės priemonėms įgyvendinti skiriasi nuo jos įgyvendinimo plano (pavyzdžiai).

Darbotvarkės įgyvendinimo 2023–2025 m. plane ir institucijų strateginiuose veiklos planuose nurodytų pinigų skirtumų pavyzdžiai

- ✓ ŠMSM vienai³⁰ priemonei 2024 m. panaudota 1 240,8 tūkst. Eur daugiau, ministerijos paaiškinimu, nebuvo žinomas būsimas kadetų mokyklose besimokančių mokinių skaičius ir realus pinigų poreikis;
- ✓ VRM vienai priemonei³¹ 2024 m. panaudota 9 tūkst. Eur mažiau, nes veiklos vykdymui paslaugos nupirktos už mažesnę kainą nei planuota. Kitai priemonei³² 2024 m. SVP suplanuota 3 017 tūkst. Eur, 2025m. – 1 041 tūkst. Eur mažiau, nes planuojama pinigų suma buvo patikslinta, dalį jų

²⁷ KAM priemonės: 2.10.2. Organizuojant LK pratybas, įtraukti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų ir kt. sričių atstovus; KAM – 4.4.1. Užtikrinti karo komendantūrų plėtrą, parengiant jų aprūpinimo tvarką, paskiriant profesinės karo tarnybos, parengtojo rezervo karius ir šaulius, priklausančius komendantiniams LŠS ginkluoto pasipriešinimo vienetams, į pagrindines karo komendantūrų pareigybės ir organizuojant jų mokymus; LK – 4.3.1. Organizuoti LK ir ginkluotosioms pajėgoms priskirtų institucijų bendrą karinį rengimą.

²⁸ 2.6.1.1. Pagal kompetenciją vykdyti visuomenės informavimą nacionalinio saugumo ir gynybos politikos temomis (KAM VRM).

²⁹ LRVK, KAM, KM, ŠMSM, VRM.

³⁰ 2.1.2. Vykdyti kadetų ugdymo stiprinimą ir plėtrą.

³¹ 1.6.1. Stiprinti visuomenės pasirengimą galimoms krizėms ar ekstremaliosioms situacijoms, vykdant valstybės institucijų ir savivaldybių pasirengimo galimai radiologinei ar branduolinei avarijai priemonių planą bei populiarinant ekstremaliosioms situacijoms pasirengti skirtą interneto svetainę www.lt72.lt.

³² 2.8.2.2. Sukurti modernią viešojo valdymo institucijų žmogiškųjų išteklių valdysenos sistemą.

nukeliant į 2026 m.; kitai priemonei³³ 2024 m. suplanuota 621 tūkst. Eur daugiau, nes 2023 m. vietos plėtros strategijų parengimui bei vietos plėtros strategijų administravimui suplanuoti pinigai nebuvo panaudoti dėl sustabdyto atrankos proceso, mokėjimai perkelti į 2024 m.;

- ✓ KM priemonei³⁴ 2025 m. suplanuota 27 tūkst. Eur daugiau dėl sprendimo kurti ir diegti papildomas viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų informacinės sistemos (VIRSI) integracines sąsajas. Identifikuotų papildomų lėšų poreikis buvo teiktas rengiant 2024–2026 m. valstybės biudžeto projektą, šiam poreikiui buvo pritarta, atitinkamai šios lėšos buvo suplanuotos SVP. Kitai priemonei³⁵ 2024 m. suplanuota 426 tūkst. Eur, 2025 m. – 1 000 tūkst. Eur daugiau, nes numatyti papildomi pinigai M. K. Čiurlionio atmintinų metų veiklos plano įgyvendinimui.

- ✓ Vertintos institucijos 2023 ir 2024 m. darbotvarkės plano įgyvendinimo ataskaitose pateikė duomenis ne apie visų priemonių įgyvendinimui panaudotus pinigus: KM pateikė 3 (iš 4) priemonių (vienos įgyvendinimas 2024 m. sustabdytas), ŠMSM – 1 (iš 5), VRM nepateikė; LRVK pateikė 2023 m. 2 (iš 5), 2024 m. 1 (iš 4).
- ✓ Institucijų 2024–2026 m. SVP suplanuoti ne visi darbotvarkės plano rodikliai, skiriasi siektinos rodiklių reikšmės (pavyzdžiai).

Darbotvarkės įgyvendinimo 2023–2025 m. plano ir institucijų strateginių veiklos planų rodiklių neatitikčių pavyzdžiai

- ✓ nesuplanuoti rodikliai: 5 (iš 6) ŠMSM, 1 (iš 8) VRM, 3 (iš 4) LRVK, 33 (iš 37) KAM (4 priedas);
- ✓ VRM, įvertinusi 2023 m. rodiklių pasiekimą, 2024 ir 2025 m. suplanavo 10 proc. punktų mažesnę rodiklio „Gyventojų, žinančių, kokių svarbiausių veiksmy imtis, jei įvyktų branduolinė (radiologinė) avarija, dalis (proc.)“ reikšmę ir atitinkamai 5 ir 8 proc. punktais didesnes rodiklio „Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, užtikrinančių pasirengimą reaguoti į ekstremaliąsias situacijas, dalis (proc.)“ reikšmes.

9. Įgyvendinančių institucijų ataskaitos rodo, kad 2023 m. nepasiektos 8 (iš 96), 2024 m. 20 (iš 89) rodiklių reikšmės. 2023 m. viršytos 38 (iš 96) rodiklių reikšmės: nuo 101 iki 200 proc. – 31, nuo 200 iki 500 proc. – 5 (LŠS, LRVK, KAM), nuo 500 iki 966 proc. – 2 (LŠS, LK). 2024 m. viršytos 37 (iš 89) rodiklių reikšmės: nuo 101 iki 200 proc. – 26, nuo 200 iki 500 proc. – 7 (LRVK, KAM), nuo 500 iki 1 879 proc. – 4 (VRM, KAM, LK). Tai rodo, kad reikšmės suplanuotos tinkamai neįvertinus aplinkybių arba jos nepakankamai ambicingos. Atsirinktos institucijos nurodė, kad rodiklių reikšmės nustatytos remiantis strateginiais dokumentais ir prognozėmis, įvertinus finansines galimybes, pasitarus su priemonių įgyvendinime dalyvaujančiomis institucijomis, įvertinus geopolitines tendencijas (KM, VRM, ŠMSM).
10. Darbotvarkės įgyvendinimo plane yra priemonių, kurios tik iš dalies arba netiesiogiai susijusios su piliečių rengimu pilietiniam pasipriešinimui. Šias priemones institucijos vykdo, įgyvendindamos joms teisės aktais pavestas funkcijas, nepriklausomai nuo to, ar vyksta pasirengimas pilietiniam pasipriešinimui (pavyzdžiai). Tokių priemonių įgyvendinimui nereikalingi tarpinstituciniai sprendimai. Papildomas atsiskaitymas ir Darbotvarkės plano priemonių įgyvendinimo stebėseną sukelia administracinę naštą.

Darbotvarkės įgyvendinimo 2023–2025 m. plano priemonių, iš dalies arba netiesiogiai susijusių su pilietiniu pasipriešinimu, pavyzdžiai

- ✓ KAM priemonė „Vykdyti kryptingą LK plėtrą: didinti visų tarnybos būdų karių skaičių, organizuoti reguliarias LK ir karo tarnybos populiarinimo kampanijas, orientuotas į tikslines grupes, tobulinti karių pritraukimo ir išlaikymo tarnyboje finansines ir nefinansines motyvacinės priemones“ yra orientuota į ginkluotųjų pajėgų stiprinimą, plėtrą. Priemonės pinigai panaudoti privalomoms LK

³³ 2.8.3. Didinti visuomenės įsitraukimą į vietos problemų sprendimą suplanuoti SVP didesni asignavimai.

³⁴ 1.2.4. 4. Modernizuoti Viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų informacinę sistemą.

³⁵ 2.5.1. Įgyvendinti istorinės kultūrinės atminties išsaugojimo, lituanistikos tradicijų ir paveldo iniciatyvas ir organizuoti renginius.

karių išmokoms: darbo užmokesčiui, maist pinigams, „Sodros“ įmokoms ir kitoms socialinėms garantijoms: privalomosios pradinės ir profesinės karo tarnybos kariams pagal teisės aktus (KASOKTĮ ir KPĮ) taikytoms motyvacinėms ir nemotyvacinėms priemonėms. KAM įgyvendina ir daugiau priemonių, susijusių su LK plėtra, tačiau jų darbotvarkės įgyvendinimo plane nėra. Su ginkluotųjų pajėgų stiprinimu susijusi ir kita plano priemonė „Organizuoti LK ir ginkluotoms pajėgoms priskirtų institucijų bendrą karinį rengimą“;

- ✓ VSD įgyvendina priemonę „Kasmet teikti viešus žvalgybos institucijų rengiamus grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimus“, LRVK – „Koordinuoti informacinės aplinkos stebėjimą, perspėjimą, analizę ir vertinimą“. Tai nuolat atliekamos veiklos, įgyvendinant nacionalinio saugumo, krizių valdymo ir pan. funkcijas;
- ✓ KM įgyvendindama priemonę „Įgyvendinti istorinės kultūrinės atminties išsaugojimo, lituanistikos tradicijų ir paveldo iniciatyvas ir organizuoti renginius“, organizuoja ir koordinuoja valstybinių švenčių – Vasario 16-osios, Kovo 11-osios, Liepos 6-osios renginius, organizuoja atmintinų dienų minėjimo, įvairių sukakčių, pvz., M.K. Čiurlionio 150 metinės, paminėjimus ir pan.);
- ✓ VRM priemonė „Sukurti modernią viešojo valdymo institucijų žmoniškųjų išteklių valdymo sistemą“, kuria VRM įgyvendina darbotvarkės uždavinius „Stiprinti visuomenės pasitikėjimą valstybės institucijomis ir įstaigomis, skatinant aiškią ir skaidrią valstybės institucijų ir įstaigų komunikaciją ir informacijos apie savo veiklą sklaidą, konsultacijas su visuomene svarbiais valstybei klausimais, kokybišką piliečių įtraukimą į sprendimų priėmimo procesą“ ir „Didinti viešojo sektoriaus skaidrumą, efektyvumą ir atvirumą“. LRVK manymu, priemonė skirta viešojo sektoriaus veiklai efektyvinti, tai sudarys prielaidas didinti visuomenės pasitikėjimą, kartu sustiprins pilietinę valią. Ir kitos institucijos vykdo priemones, susijusias su jų veiklos efektyvumo didinimu, tačiau jos darbotvarkės plane neatsispindi.

11. Darbotvarkės įgyvendinimo 2023–2025 m. planą netikslinga koreguoti. Auditorių pateikti pastebėjimai dėl priemonių tikslingumo, finansavimo, rodiklių reikšmių nustatymo, susiejimo su kitais planavimo dokumentais turėtų būti panaudoti organizuojant ir rengiant kito laikotarpio darbotvarkės įgyvendinimo planą, siekiant racionalaus priemonių planavimo ir jų įgyvendinimo stebėsenos.

2. NEPAKANKAMOS SĄLYGOS PILIEČIAMS PASIRENGTI PILIETINIAM PASIPRIEŠINIMUI

2.1. Planuojami neginkluoto pasipriešinimo organizavimo ir vykdymo veiksmai krizės, mobilizacijos ar karo atveju

12. Lietuvos šaulių sąjungai tenka išskirtinis vaidmuo telkiant piliečius ginkluotoms ir neginkluotoms veikloms, skirtoms užtikrinti paramą valstybės institucijoms ir Lietuvos kariuomenei. LŠS įstatymu numatyta dalyvauti ir ginkluotoje gynyboje, ir neginkluotame pilietiniame pasipriešinime³⁶.
13. Vertindami, ar LŠS yra suplanavusi veiksmus organizuoti ir vykdyti neginkluotą pilietinį pasipriešinimą³⁷, nustatėme, kad parengtas Neginkluoto pilietinio pasipriešinimo koncepcijos projektas, kuris derinamas KAM. Pagal jį LŠS koordinuotų pilietiškai nusiteikusių ir pasirengusių prisidėti prie neginkluotos šalies gynybos piliečių organizuotą veikimą ir sudarytų galimybes ruoštis vykdyti neginkluotam pilietiniam pasipriešinimui keliamas užduotis. Numatytos

³⁶ Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija, 8.2 p.

³⁷ Ten pat, 7.1 p.

užduotys nekarinėmis ir nesmurtinėmis priemonėmis prisidėtų prie šalies gynybos, palengvintų pagal gynybos planus vykdomas užduotis ginkluotosioms pajėgoms, prisidėtų prie valstybės ir savivaldos institucijų veiklos. Jas organizuotų LŠS (pvz., pagalba ginkluotosioms pajėgoms ir sąjungininkams per karo komendantūras, pagalba gyventojams užtikrinant būtinuosius poreikius, humanitarinės pagalbos priėmimas ir paskirstymas). Šių užduočių organizavimui ir vykdymui veiksmų planą LŠS planuoja parengti 2025 m. IV ketvirtį.

14. 2023–2024 m. pilietinio ir patriotinio ugdymo bei pilietiškumo ir gynybos įgūdžių kursui LŠS suplanuota ir panaudota iš viso 4 947,6 tūkst. Eur, 2025 m. suplanuota 2 582,0 tūkst. Eur (7 priedas). Išnagrinėję LŠS 2023 ir 2024 m. veiklos planus ir ataskaitas nustatėme, kad priemonės, skirtos pasiruošimui įgyvendinti pilietinio pasipriešinimo uždavinius, yra suplanuotos ir vykdomos (pvz., neginkluoto pilietinio pasipriešinimo mokymai, pilietinis ugdymas mokyklose, dalyvavimas pratybose). LŠS yra pasirašiusi bendradarbiavimo sutartis su institucijomis, įstaigomis (pavyzdžiai).

Lietuvos šaulių sąjungos bendradarbiavimo sutarčių pavyzdžiai

- ✓ su 41 institucija ir įstaiga (10 valstybės institucijų, 10 švietimo įstaigų (universitetai, kolegijos), 21 – kita įstaiga ir organizacija), 8 tarptautinėmis organizacijomis³⁸. Išanalizavę 4 bendradarbiavimo sutartis su valstybės institucijomis, su kuriomis bendradarbiavimas yra apibrėžtas LŠS įstatyme (Policija, PAGD, VSAT, ŠMSM), nustatėme, kad jose numatyti bendri veiksmai (pvz., pagalba policijos pareigūnams prižiūrint viešąją tvarką ir rimtį renginių ir švenčių metu, atliekant viešosios tvarkos, eismo ir visuomenės saugumo užtikrinimo veiksmus, pagalba krizių valdyme, organizuojant vaikų ir jaunimo vasaros stovyklas, kitus šviečiamojo pobūdžio renginius vaikams ir jaunimui);
- ✓ su 17 (iš 60) savivaldybių. Sutarčių su LŠS nepasirašiusios 10 (iš 16) atsirinktų savivaldybių.³⁹ Savivaldybių sutartyse numatyti bendrieji veiksmai, organizuojant vaikų kursus, žygius, vasaros stovyklas, plečiant LŠS veiklą, numatyta pagal galimybes dalyvauti savivaldybės organizuojamuose renginiuose, savivaldybės ekstremalių situacijų operacijų centro veikloje, organizuoti kvalifikacinį mokymą jaunųjų šaulių būrelių vadovams, prisidėti prie jaunimo patriotinio auklėjimo, visuomeninės tautinio ir pilietinio sąmoningumo ugdymo.

15. LŠS nurodė neturinti tikslo pasirašyti sutartis su visomis savivaldybėmis, nes bendradarbiaujama ir be sutarčių: inicijuojamas bepiločių orlaivių simuliacinių klasių sukūrimas, įtraukiamos savivaldybės į LŠS pratybas, siūloma kviesti LŠS prisidėti rengiant ekstremalių situacijų ir mobilizacinius planus, kuriuose būtų atliepti ir pasirengimo neginkluotam pilietiniam pasipriešinimui veiksmai.
16. Suplanuoti bendri LŠS ir valstybės, savivaldybių institucijų, NVO veiksmai, ištekliai (žmogiškieji, materialiniai, infrastruktūros) padėtų rezultatyviau pasirengti neginkluoto pilietinio pasipriešinimo uždaviniams įgyvendinti.

2.2. Stiprintinas mokinių ir studentų pilietiškumo ugdymas

17. Darbotvarkėje keliama uždaviniai stiprinti pilietiškumo ir patriotizmo ugdymą mokyklose, į mokomųjų dalykų ugdymo turinį nuosekliai integruoti pilietinio ir patriotinio ugdymo nuostatas, pilietinio ugdymo programą papildyti nacionalinio saugumo ir krašto gynybos, pilietinio pasipriešinimo klausimais, įtraukti daugiau praktinių veiklų, stiprinti pedagogų pilietinio ugdymo kompetencijas, kad jie galėtų tinkamai perteikti pilietinio ugdymo

³⁸ Duomenys pagal 2024-12-31 būklę.

³⁹ Ignalinos, Vilkaviškio, Lazdijų r., Visagino, Klaipėdos, Vilniaus m.

žinias⁴⁰. Darbotvarkėje keliamas uždavinys ugdyti profesinių mokyklų mokinių ir aukštųjų mokyklų studentų pilietinę valią⁴¹.

Sąlygos mokiniams įgyti pilietiškumo, nacionalinio saugumo ir krašto gynybos žinias

18. Vertindami, ar pilietinis ugdymas integruotas į visas bendrojo ugdymo⁴² programas, nustatėme, kad pilietiškumas įvairiomis formomis ugdomas visose pakopose – nuo ikimokyklinio iki vidurinio ugdymo (2 lentelė).

2 lentelė. Pilietinio ugdymo formos bendrajame ugdyme

Bendrasis ugdymas pagal pakopas	Pilietiškumo ugdymas
Ikimokyklinis	Grindžiama bendražmogiškėmis vertybinėmis nuostatomis (pvz., tautiškumo, integralumo humaniško, demokratiškumo)
Priešmokyklinis	Ugdoma bendroji pilietiškumo kompetencija
Pradinis	Bendroji pilietiškumo kompetencija integruota į visus mokymo dalykus
Pagrindinis	Bendroji pilietiškumo kompetencija integruota į visus mokymo dalykus Pilietiškumo pagrindai 9–10 kl. (privaloma) Pilietiškumo ir gynybos įgūdžių kursas 9 (I gimnazijos) klasių mokiniams (privaloma) Socialinė-pilietinė veikla švietimo ir kitose srityse (privaloma)
Vidurinis	Bendroji pilietiškumo kompetencija integruota į visus mokymo dalykus Nacionalinio saugumo ir krašto gynybos programa III–IV gimnazijos (11–12) klasių mokiniams (pasirenkamas dalykas), integruota ir papildoma kitų dalykų bendrąsias programas, pavyzdžiui, pilietiškumo pagrindų, gyvenimo įgūdžių ir kitas Socialinė-pilietinė veikla švietimo ir kitose srityse (privaloma)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal teisės aktus

19. Pilietiškumo kompetencija – viena bendrųjų kompetencijų, ugdomų įgyvendinant bendrojo ugdymo programas⁴³ (kitos – pažinimo, kūrybiškumo, komunikavimo, skaitmeninė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kultūrinė). Išanalizavę 16 vertintų savivaldybių informaciją nustatėme, kad joms trūksta gerosios praktikos pavyzdžių, pasidalinimo patirtimi, gairių, kaip į mokymo dalykus integruoti pilietiškumo kompetenciją. Metodinės medžiagos mokytojams trūkumą nurodė Lietuvos moksleivių sąjunga (LMS), kuri pastebi, kad atnaujinus bendrojo ugdymo programas, padidėjo jų apimtys, dalyko reikalavimai, todėl mokytojams trūksta laiko bendrosioms kompetencijoms.
20. Dėstant pilietiškumo pagrindų dalyką (privalomą 9–10 kl. mokiniams)⁴⁴, trūksta:
- ✓ vadovėlių (13 iš 16 vertintų savivaldybių). ŠMSM paaiškinimu: 2025 m. planuojama parengti vadovėlius, o kol jų nėra – galima naudotis senais, daliai temų geriau naudoti kitas priemones, pvz., Konstituciją; yra pakankamai informacijos ir priemonių ugdant

⁴⁰ Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija, 17 p.

⁴¹Ten pat, 17.9 p.

⁴² Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022-08-24 įsakymas Nr. V-1269 „Dėl priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“, 1 priedas.

⁴³ Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosios programos.

⁴⁴ 2023–2024 ir 2024–2025 m. m. pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai, 86 p.

pilietiškumą (skaitmeniniai ištekliai, metodinė medžiaga ir ilgalaikiai planai, kurie skelbiami Švietimo portale⁴⁵);

- ✓ interaktyvumo, kuris didintų moksleivių įsitraukimą (4 savivaldybės nurodė, kad mokytojams trūksta patirties organizuoti inovatyvias veiklas, 2 – trūksta pamokų skaitmeninėje erdvėje, 2 – bendradarbiavimo su kitomis organizacijomis). LMS nurodė, kad pamokoms trūksta interaktyvumo, rekomendacijų, kokias organizacijas galima būtų pasikviesti į pilietiškumo pagrindų pamokas. Europos Komisija nurodo⁴⁶, kad veiksmingam pilietiškumo ugdymui reikalingi ne tokie tradiciniai mokymo formatai; siūloma mokytis bendradarbiaujant, teikiant paslaugas, naudojant žiniasklaidos, meno ar filmo pavyzdžius ir diskusijas prieštariniais klausimais ir aktualiomis socialinėmis temomis, kai mokytojas veikia kaip (neutralus, tačiau įsitraukęs) tarpininkas, o ne žinių teikėjas.
21. 2023–2024 m. m. pradėta įgyvendinti atnaujinta pasirenkamoji Nacionalinio saugumo ir krašto gynybos programa III–IV gimnazijos (11–12) klasių mokiniams⁴⁷. Programą rinkosi mažiau nei 1 proc. mokinių: 2023–2024 m. m. – 142 (iš 44 413), 2024–2025 m. m. – 78 (iš 44 835). Programa dėstoma tik 10-ies (iš 60) savivaldybių 14-oje mokyklų (8 priedas).
  22. LMS nuomone, Nacionalinio saugumo ir krašto gynybos programos mokiniai nesirenka dėl didelio užimtumo 11–12 klasėse. Programa gera, galima būtų ją dėstyti žemesnėse klasėse ar jos dalis integruoti į kitus dalykus, pvz.: gyvenimo įgūdžių, pilietiškumo pagrindų. ŠMSM paaiškinimu, tik šiose klasėse yra pasirenkamieji dalykai, programos menkas pasirinkimas gali būti susijęs su tuo, kad atnaujinus bendrojo ugdymo programas, mokiniai turi rinktis privalomus matematikos, informatikos ir pan. modulius, pasirenkamajam dalykui nelieka laiko. Rengiamas vadovėlis, plečiamas mokymuose dalyvavusių mokytojų skaičius. 2023 m. vyko atnaujintos Nacionalinio saugumo ir šalies gynybos programos 3 mokymai, 2024 m. – 2 mokymai ir vasaros kursai.
  23. Metodinė pagalba mokytojams, patraukliau pateikiamas pilietiškumo ugdymo turinys mokiniams padėtų ugdyti mokinių vertybines nuostatas, skatinančias pilietiškumą, patriotizmą, rengimąsi valstybės gynybai ir pasiryžimą prireikus prie jos prisidėti.

Pedagogų pilietinio ugdymo kompetencijos stiprinimas

24. Pilietinio ugdymo kompetencijų stiprinimas – viena ŠMSM patvirtintų pedagoginių darbuotojų 2023–2025 m. prioritetinių kvalifikacijos tobulinimo sričių⁴⁸. Nagrinėjome, ar vertintos savivaldybės analizuoja pilietinio ugdymo kompetencijų stiprinimo poreikį, ar kompetencijos pagal tai stiprinamos⁴⁹.

⁴⁵ Švietimo portalas | Emokykla | Atrask, mokykis, tobulėk.

⁴⁶ 2023 m. Europos Komisijos informacinis dokumentas dėl pilietiškumo ugdymo, 25 psl.

⁴⁷ 2023–2024 ir 2024–2025 m. m. pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai, 108 p. Programai įgyvendinti 2024–2025 m. m. skiriama 1 savaitinė valanda (per dvejus mokslo metus 70 val.).

⁴⁸ Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022-12-13 įsakymas Nr. V-1942 „Dėl pedagoginių darbuotojų 2023–2025 m. prioritetines kvalifikacijos tobulinimo sričių“. Pilietinio ugdymo kompetencijų stiprinimas apima galimybę integruoti pilietiškumo ir nacionalinio saugumo pagrindus, medijų raštingumą, kritinio mąstymo ugdymą įvairių dalykų ugdymo(si) procese ir mokyklos bendruomenės veikloje. Šios kompetencijos pagilina supratimą apie pagrindines demokratijos vertybes ir jų puoselėjimą, valdžios ir piliečių tarpusavio bendradarbiavimą, skatinant patriotiškumą, užtikrinant demokratiją ir nacionalinį saugumą.

⁴⁹ Valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) pedagoginių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo nuostatai, 11.3 p.; švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022-12-13 įsakyму Nr. V-1942 patvirtintos pedagoginių darbuotojų (išskyrus aukštųjų mokyklų darbuotojus) 2023–2025 m. prioritetinės kvalifikacijos tobulinimo sritys.

25. Nustatėme, kad Nacionalinė švietimo agentūra (NŠA) neturi tikslių duomenų, kiek pedagogų kėlė kvalifikaciją pilietiškumo ugdymo srityje, nes jų kvalifikacijos kėlimas yra decentralizuotas. Visos 16 vertintų savivaldybių neturi duomenų, ar patenkintas kvalifikacijos kėlimo poreikis, nes jį planuoja ugdymo įstaigos. 4 savivaldybės nurodė žinančios, kad poreikis patenkintas, bet tikslių duomenų neturi. Papildomai pinigų iš savivaldybių biudžetų kvalifikacijos kėlimui nurodė skyrusios 3 (iš 16) savivaldybės (2023–2024 m. 17,5 tūkst. Eur), kitoms pakako valstybės biudžeto pinigų.
26. NŠA 2023 m. stebėsenos duomenimis⁵⁰, pagal prioritetinę tobulinimo sritį „Pilietinio ugdymo kompetencijų stiprinimas“ kvalifikaciją kėlė 19 proc. pedagogų (6 715 iš 34 608). Detalesnius duomenis NŠA pateikė apie 38 programas⁵¹ – jos buvo vykdomos 16-oje (iš 60) savivaldybių, dalyvavo 1 465 pedagogai (9 priedas). Taip pat NŠA pateikė duomenis apie 2 pilietiškumo ugdymo kvalifikacijos tobulinimo programas (pavyzdžiai). 2024 m. duomenų NŠA neturi.

Prioritetinės srities „Pilietinio ugdymo kompetencijų stiprinimas“ programos

- ✓ Programoje „Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“ pilietiškumo pagrindų mokytojams (48 val.) dalyvavo 2023 m. 150 mokytojų, 2024 m. duomenų NŠA nepateikė;
- ✓ Programoje „Nacionalinio saugumo ir pilietiškumo nuostatų stiprinimas ugdyme“ 2023 m. dalyvavo 117 dalyvių (3 vadovai ir jų pavaduotojai ugdymui, 2 priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojai, 3 ikimokyklinio ugdymo mokytojai, 84 pagrindinio ir vidurinio ugdymo mokytojai, 5 pagalbos mokiniui specialistai, 4 neformaliojo vaikų švietimo mokytojai, 16 mokytojų, dirbančių pagal profesinio mokymo programas). 2024 m. – 299 pedagogai, iš jų: 47 iš pagrindinių mokyklų, 130 iš gimnazijų, 41 iš profesinių mokyklų, 29 iš progimnazijų. NŠA paaiškinimu, tai dalyvių skaičius, kurių mokymai buvo finansuojami ŠMSM pinigais. Programos įgyvendinimui 2023 ir 2024 m. skirta po 10 tūkst. Eur.

27. Reiktų tęsti pedagogų kvalifikacijos stiprinimą pilietinio ugdymo srityje, nes geopolitinė situacija lemia poreikį ugdymo įstaigose (nuo ikimokyklinio iki vidurinio) suteikti vaikams pilietiškumo, nacionalinio saugumo ir krašto gynybos žinių.

Mokinių dalyvavimas socialinėje-pilietinėje veikloje ir pilietiškumo krypties būreliuose

28. Bendrajame ugdyme pilietiškumas ugdomas organizuojant socialinę-pilietinę veiklą⁵². Nustatėme, kad 90 proc. mokyklų (26 iš 29 analizuotų)⁵³ aprašuose nurodytos veiklos nepriskirtinos šiai veiklai ir neatitinka ŠMSM rekomendacijų⁵⁴ (pvz., gimnazijos teritorijos priežiūra ir jos tvarkymas, mokyklos inventoriaus, patalpų remontas, atstovavimas gimnazijai olimpiadose, konkursuose). LMS nurodė, kad mokyklos pačios priskiria veiklas socialinei-pilietinei veiklai, pasitaiko ribojimų atvejų (pvz., nustato, kad negalimos veiklos už mokyklos ribų, galima savanoriauti tik tam tikrose NVO), trūksta grįžtamojo ryšio mokinių pokalbių su kuratoriais.

⁵⁰ 2023 m. pedagoginių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo stebėsenos ataskaita.

⁵¹ Programos ne mažesnės kaip 40 akad. val. apimties.

⁵² 2023–2024 ir 2024–2025 m. m. pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai.

⁵³ Žiūrėta 2025-02-11.

⁵⁴ Nacionalinio švietimo NVO tinklo ir „Actio Catholica Patria“ parengtos rekomendacijos mokyklų kuratoriams dėl socialinės-pilietinės veiklos organizavimo, 2024 m.

29. Neformalus ugdymas skatina mokymąsi ir asmeninį tobulėjimą, suteikia galimybę mokytis ir plėsti savo žinias ir įgūdžius įvairiose srityse. Neformalusis švietimas turi būti vykdomas vaikams lengvai pasiekiamose vietose – arčiau gyvenamosios vietos ar švietimo įstaigos, kurią vaikas lanko⁵⁵. Vertinome, ar visose savivaldybėse veikia pilietiškumo krypties būreliai. Nustatėme, kad 2024–2025 m. m. šios krypties būrelius lankė apie 3,5 proc. vaikų (pusė jų mokyklose, pusė – už jos ribų). Švietimo informacinės sistemos (ŠVIS) duomenimis, 13 (iš 16) vertintų savivaldybių 2024–2025 m. pilietiškumo krypties būreliai veikia mokyklose ir už jų ribų. Savivaldybės nurodė, kad trūksta valandų, skirtų neformaliajam švietimui, būrelių vadovų, daugiau vaikų renkasi sporto, meno būrelius.
30. Darbotvarkėje numatyta jaunųjų šaulių būrelių plėtra (kad kiekvienoje savivaldybėje būtų bent po kelis įvairiose švietimo įstaigose)⁵⁶. Nustatėme, kad jaunųjų šaulių skaičius kasmet didėja (2023 m. – 5 549, 2024 m. – 6 128, 2025 m. planuojama 6 700). 2024 m. įsteigti 28 nauji jaunųjų šaulių būreliai (iš viso veikia 249). 2025 m. planuojama turėti 254 būrelius.

Pilietiškumo ugdymas profesiniame mokyme ir aukštojo mokslo studijose

31. Vertinome, ar pilietiškumo ugdymas integruotas į visas profesinio mokymo programas ir aukštojo mokslo studijas⁵⁷.
32. Bendruosiuose 2023–2024 ir 2024–2025 m. m. profesinio mokymo planuose nustatyta, kad ugdant kvalifikaciją sudarančias kompetencijas kartu ugdomos bendrosios mokymosi visą gyvenimą kompetencijos, apibrėžtos 2018-05-22 ES Tarybos rekomendacijoje dėl bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų (2018/C 189/01)⁵⁸. Įvertinę 85 programų aprašymus nustatėme, kad 2⁵⁹ nėra nurodytas pilietiškumo kompetencijos ugdymas, o 83-ios iš dalies atitinka ES Tarybos rekomendacijas⁶⁰: daugiau orientuota į asmeninių kompetencijų, tokių kaip bendravimas, bendradarbiavimas, krizinių situacijų valdymas ugdymą, trūksta rekomenduojamų aspektų, pvz.: ugdymas visapusiškai dalyvauti pilietiniame ir visuomenės gyvenime suprantant socialines, ekonomines, teises ir politines sąvokas ir struktūras, įvykius pasaulyje.
33. Pilietiškumo ugdymas aukštojo mokslo studijose nenumatytas. ŠMSM neturi informacijos apie pilietiškumo ugdymą aukštosiose mokyklose. Studijų kokybės vertinimo centras šiuo aspektu programų nevertina, informacijos apie tai neturi. Darbotvarkės įgyvendinimo 2023–2025 m. plane numatyta priemonė organizuoti antrąją konkursinę eilę, į kurią galėtų pretenduoti asmenys, atlikę nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą, profesinę karo tarnybą ir savanorišką nenuolatinę karo tarnybą. 2024–2025 m. m. po karo tarnybos į

⁵⁵ Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2005-12-30 įsakymas Nr. ISAK-2695 „Dėl neformaliojo vaikų švietimo koncepcijos patvirtinimo“ (aktuali redakcija nuo 2023-08-01).

⁵⁶ Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija, 17.6 p.

⁵⁷ Ten pat, 17.9 ir 18.3 p.

⁵⁸ Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023-06-19 įsakymas Nr. V-913 dėl 2023–2024 ir 2024–2025 m. m. bendrųjų profesinio mokymo planų patvirtinimo (nauja redakcija 2024-08-23).

⁵⁹ Elektriko, pataisos pareigūno modulinės profesinio mokymo programos (žiūrėta 2025-05-26).

⁶⁰ Tai gebėjimas veikti kaip atsakingam piliečiui ir visapusiškai dalyvauti pilietiniame ir visuomenės gyvenime suprantant socialines, ekonomines, teises ir politines sąvokas ir struktūras, įvykius pasaulyje ir tvarumo aspektus. Pilietiškumo kompetencija grindžiama pagrindinių sąvokų ir reiškinų, susijusių su individu, grupe, darbo organizacijomis, visuomene, ekonomika ir kultūra, išmanymu.

aukštųjų mokyklų I pakopos studijų valstybės finansuojamas studijų vietas priimta 16 asmenų (planuota 100)⁶¹.

34. Galimybė tęsti pilietiškumo ugdymą aukštojo mokslo studijose galėtų paskatinti studentus aktyviau prisidėti prie pilietiškumą ir patriotizmą skatinančių iniciatyvų, dalyvauti visuotinėje gynyboje, ypač tai svarbu pedagoginių specialybių studentams, kad jie galėtų tinkamai perteikti pilietinio ugdymo žinias. Nepakankamą dėmesį pilietiškumo ugdymui profesiniame mokyme ir suaugusiųjų švietime pastebi Europos Parlamentas ir ragina šią kompetenciją įtraukti į visus švietimo lygmenis⁶².

2.3. Piliečiams iš dalies sudarytos sąlygos gauti žinių ir įgūdžių, reikalingų pilietiniam pasipriešinimui

35. Pilietinio pasipriešinimo jėgą lemia tautos valia ir apsisprendimas kovoti už savo laisvę, kiekvieno piliečio, nesvarbu, koks jo amžius ir profesija, pasiryžimas visais įmanomais būdais priešintis užpuolikiui ar okupantui, prisidėti prie Lietuvos gynybos⁶³. Užtikrinta švietimo, mokymo, pratybų ir planų parengties sistema turi būti prieinama visiems visuotinės gynybos dalyviams⁶⁴.
36. Mokymus įgyvendinančios institucijos turi siekti, kad mokymai būtų paremti tokiomis priemonėmis, kurios užtikrintų plačiausią piliečių pasiekiamumą ir efektyvią bei paveikią informacijos sklaidą⁶⁵. Vertinome, ar yra numatyta, kaip bendrosios žinios ir įgūdžiai, reikalingi pilietiniam pasipriešinimui, bus suteikti piliečiams, ar visiems piliečiams žinios ir įgūdžiai suteikiami⁶⁶. 2023 m. KAM parengė Žinių ir įgūdžių pilietiniam pasipriešinimui stiprinimo programos koncepciją⁶⁷, apimančią visuomenės informavimą apie galimus jų vaidmenis valstybės gynyboje, rengimo pilietiniam pasipriešinimui galimybes ir piliečių mokymus: bazinio pilietinio pasipriešinimo kursą (BPPK), pilietinio pasipriešinimo modulius (PPM1⁶⁸, PPM2⁶⁹) ir specializuotus bepiločių orlaivių pilotavimo modulius (BO). Nustatėme, kad:

- ✓ Šie mokymai universalūs visiems asmenims, nebuvo pritaikyti asmenims su negalia (pvz., turintiems klausos, regėjimo ar intelekto negalią). 2024 m. tokių mokymų nebuvo organizuota, nes, MPPD paaiškinimu, šias grupes vienijančių organizacijų prašymų negauta. Nuo 2025 m. gegužės 2 d. BPPK medžiaga nuotolinėje mokymų platformoje jau gali naudotis turintieji regos ir klausos negalią.
- ✓ 2024 m. BPPK mokymus baigė 33 328 asmenys (planuota 33 000). MPPD duomenimis, 74 proc. baigusiujų šie mokymai nuo 2024-09-01 privalomi⁷⁰. MPPD duomenis renka pagal šias grupes: 51 proc. (17 057) ginklų savininkai, 12 proc. (4 087) valstybės

⁶¹ Pagal darbotvarkę įstojusių į aukštųjų mokyklų I pakopos studijų valstybės finansuojamas studijų vietas asmenų skaičius 2024 m. – 100, 2025 m. – 400 vnt.

⁶² 2022-04-06 Europos Parlamento rezolucija dėl pilietiškumo ugdymo veiksmų įgyvendinimo (2021/2008/INI), 8 p.

⁶³ Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymas, IV skirsnis. Pilietinis pasipriešinimas.

⁶⁴ Valstybės gynybos planas, 12.1 Pasirengimas, 12.1.6 p.

⁶⁵ Krašto apsaugos ministro 2023-11-14 įsakymu Nr. V-916 patvirtinta „Žinių ir įgūdžių pilietiniam pasipriešinimui stiprinimo programos koncepcija“ (atnaujinta 2024-11-22 įsakymu Nr. V-1133), 18 p.

⁶⁶ Ten pat.

⁶⁷ Patvirtinta 2023-11-14 įsakymu Nr. V-916 (atnaujinta 2024-11-22 įsakymu Nr. V-1133).

⁶⁸ Atsparumo hibridinėms grėsmėms modulis.

⁶⁹ Pilietinio pasipriešinimo įgūdžių modulis.

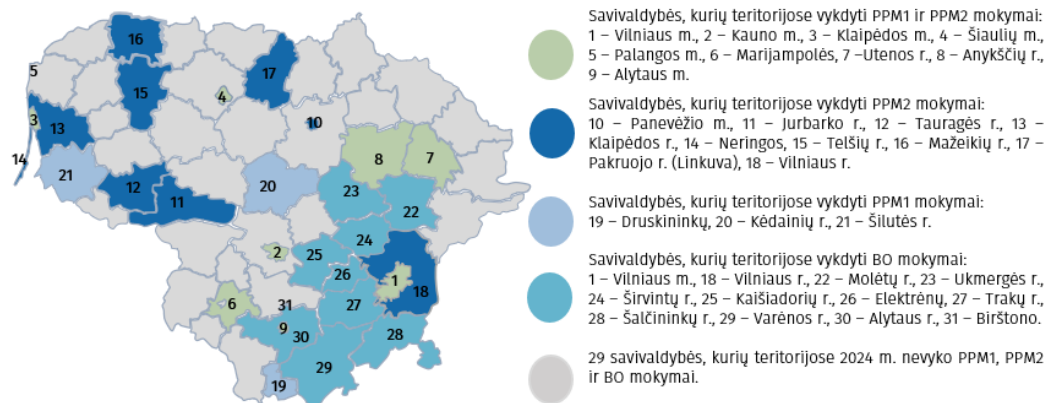
⁷⁰ Mobilizacijos ir priimančios šalies paramos įstatymas (suvestinė aktuali redakcija nuo 2024-0-09-01), 18 str. 5 p.

tarnautojai, 10 proc. (3 440) asmenys, įrašyti į civilinio mobilizacinio personalo rezervą (CMPR). Kokios asmenų grupės sudaro likusius 26 proc. (8774), ar tai savanoriškai besimokantys ar privalomai (pvz.: biudžetinių įstaigų darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartį, valstybės, vidaus tarnybos sistemos pareigūnai) duomenų MPPD neturi (10 priedas). BPPK mokymams 2024 m. panaudota 35,4 tūkst. Eur.

- ✓ Nuo 2024 m. rugsėjo mėn. pradėtas vykdyti PPM1 mokymus baigė 2 010 (planuota 800), PPM2 – 2 975 (planuota 400) asmenys. PPM1 mokymų programoje numatytos prioritetinės asmenų grupės: valstybės mobilizacijos operacijų centro nariai, savivaldybių vadovai, ministerijų ir savivaldybių parengties pareigūnai, asmenys, įrašyti į CMPR, LŠS nariai, kitų NVO atstovai, mokytojai, bet MPPD neturi duomenų apie mokymus baigusius šių grupių asmenis, nes duomenis renka pagal 2 asmenų grupes (civiliai ir užsiregistravę į karo komendantūras) (10 priedas). PPM1 ir PPM2 viešinimo kompanijoms 2024 m. panaudota 17,4 tūkst. Eur, PPM2 mokymams – 20 tūkst. Eur.
- ✓ 2024 m. BO kursas baigė ir licenciją gavo 458 asmenys (planuota 1 000). Siekis neįgyvendintas, nes mokymai prasidėjo tik 2024 m. rugsėjo mėn.⁷¹ 2024 m. pabaigoje eilėje į kursus laukė 1 011 asmenų. Kursams vykdyti panaudota 77,4 tūkst. Eur.

37. 2024 m. pilietinio pasipriešinimo mokymai buvo vykdomi 31 savivaldybėje (3 pav.). Daugiau nei pusė asmenų mokymus baigė didžiuosiuose miestuose: 50 proc. PPM1 baigė Vilniuje ir Kaune, 71 proc. PPM2 Vilniuje, Kaune, Klaipėdos mieste ir rajone, 50 proc. baigusiujų BO buvo iš Vilniaus m. (11 priedas). 2025 m. taip pat didžioji dalis mokymų planuojama didžiuosiuose miestuose: PPM1 – 76 proc., PPM2 – 64 proc., BO – 71 proc. (12 priedas).

3 pav. Pilietinio pasipriešinimo mokymų, vykusių iki 2024-12-31, pasiskirstymas pagal savivaldybes

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamento teiktą informaciją

38. Vertinome, ar suplanuotas instruktorių, vykdančių pilietinio pasipriešinimo mokymus, poreikis ir ar jų parengta pagal poreikį. Lietuvos karo akademija (LKA) rengia PPM1 ir PPM2 mokymų instruktorius⁷². Nustatėme, kad:

- ✓ 2024 m. planuota parengti po 30 instruktorių kiekvienam moduliui, PPM1 instruktorių parengta mažiau (24), PPM2 – daugiau (74). Šiuos mokymus baigė MPPD, LŠS, NVO ir kitų organizacijų atstovai. 2025 m. planuojama parengti ne mažiau kaip 20 instruktorių PPM 1 ir ne mažiau kaip 30 instruktorių PPM2 mokymams. Jų rengimas finansuojamas iš MPPD ir LKA bendrų mokymams skirtų pinigų (13 priedas);

⁷¹ Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamento direktoriaus 2025-02-12 įsakymu Nr. VL-58 patvirtinta Pilietinio pasipriešinimo mokymų rezultatų ir vertinimo 2024 m. ataskaita.

⁷² Žinių ir įgūdžių pilietiniam pasipriešinimui stiprinimo programos koncepcija, 16 p.

- ✓ Ne visi parengti instruktoriai 2024 m. vedė mokymus. PPM1 vedė 20 (iš 15 parengtų⁷³) LŠS instruktorių ir 4 KAM Atsparumo hibridinėms grėsmėms grupės instruktoriai. PPM2 – 3 NVO instruktoriai (iš 7), 20 LŠS (iš 61), 5 MPPD parengti instruktoriai;
  - ✓ BO kursų instruktorių poreikis 2024–2025 m. nesuplanuotas. MPPD paaiškinimu, 2024 m. jie nebuvo rengiami, nes LKA Bepiločių orlaivių kompetencijų centras, įgyvendinantis civilinės paskirties bepiločių orlaivių valdymo kursą, tik pradėjo veiklą, sudėtinga planuoti instruktorių poreikį.
  - ✓ 2024 m. pinigų apmokėti instruktoriams, vedusiems PPM1 ir PPM2, nebuvo suplanuota. LŠS instruktoriams apmokėta iš LŠS bendrų asignavimų. NVO instruktoriams 2024 m. nebuvo mokėta, KAM ir MPPD instruktoriai mokymus vykdė gaudami darbo užmokestį. 2025 m. LŠS instruktoriams suplanuota 21 tūkst. Eur. NVO, KAM ir MPPD nesuplanuota. BO kursams vesti 2024 m. pirka mokymo paslauga (35,3 tūkst. Eur) iš Lietuvos bepiločių orlaivių naudotojų asociacijos, 2025 m. planuojama 14 tūkst. Eur.
39. Įtraukus kuo daugiau asmenų grupių kuo didesnėje šalies teritorijoje ir turint reikalingą skaičių instruktorių, būtų užtikrinta, kad galimai daug piliečių gautų reikalingų žinių ir įgūdžių.
40. 2024 m. KAM įgyvendino 6 visuomenės informavimo priemones⁷⁴, MPPD sukūrė interneto platformą <https://www.svarbiospamokos.lt/>, kurioje pateikta informacija apie galimybes išklausti pilietinio pasipriešinimo mokymus (14 priedas). KAM visuomenės informavimo priemonių rezultatyvumą vertino kas pusmetį atlikdama gyventojų apklausas. Jų rezultatai⁷⁵ rodo, kad gyventojų informuotumas apie galimybes prisidėti prie pilietinio pasipriešinimo per 2024 m. gruodžio mėn. išaugo apie 4 proc. Asmenų, per 2024 m. II pusm. (nuo 2024 m. birželio iki gruodžio mėn.) negavusių naujos informacijos padaugėjo 14 proc. (nuo 50 iki 64 proc.).

2.4. Reikėtų gerinti sąlygas piliečiams praktiškai įsitraukti į pasirengimą pilietiniam pasipriešinimui

41. Atsižvelgiant į Lietuvai kylančius saugumo iššūkius ir grėsmes, vienas numatytų rengimo pilietiniam pasipriešinimui prioritetų – bendradarbiavimo su NVO stiprinimas ir šių organizacijų potencialo naudojimas⁷⁶. Pilietinį parengtumą didina gyventojų nusiteikimas savanoriauti valdant krizes, jų bendra savanorystės patirtis, įsitinklinimas į organizacijas, visuomenės sutelktumas⁷⁷.

⁷³ MPPD teiktu paaiškinimu LŠS instruktorių, vedusių PPM1 mokymus, skaičius 5 vnt. didesnis, nes šie instruktoriai parengti ankstesniais metais.

⁷⁴ KAM vykdė 6 pilietinio pasipriešinimo kampanijas: trys apie istorinius įvykius („Kiek tavyje partizano“, „NATO ir ES 20-mečio minėjimo kompanija“ ir „Samaningi kilometrai“); trys, skatinančios visuomenę domėtis ir patikrinti žinias visuotinės gynybos klausimais, skatinti finansiškai prisidėti prie nacionalinio saugumo ir informuoti bei skatinti registruotis į karo komendantūras (pilietiškumo egzaminas, Valstybės gynybos fondas, karo komendantūrų viešinimo kampanija); MPPD sukūrė internetinę platformą <https://www.svarbiospamokos.lt/>.

⁷⁵ Krašto apsaugos ministerijos užsakyta „Spinter tyrimų“ apklausos 2023 m. gruodžio, 2024 m. birželio ir gruodžio mėn. Apklausta 18–75 m. amžiaus 1 013 Lietuvos piliečių.

⁷⁶ Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija, 14.5 p.

⁷⁷ Pilietinės visuomenės institutas. Pilietinės galios indeksas. 2024 m.

42. Vertinome, ar identifikuotos NVO, galinčios prisidėti prie pagalbos teikimo krizių, mobilizacijos ir karo atveju, ar suplanuotas ir vertinamas jų pasitelkimas⁷⁸. Nustatėme, kad NVO galimybes ir pajėgumus analizuoja kelios institucijos:
- ✓ Krizių ir ekstremalių situacijų atveju NVO ir savanorių pasitelkimą valstybės mastu koordinuoti pavesta NKVC⁷⁹. Be to, SADM pavesta koordinuoti tarptautinių humanitarinių organizacijų ir NVO veiklą, kiek tai reikalinga gyventojų būtiniesiems poreikiams tenkinti mobilizacijos metu⁸⁰. SADM 2024 m. surinko preliminarius duomenis apie 5 NVO ir 2 kitų organizacijų⁸¹, galinčių prisidėti prie gyventojų būtinųjų poreikių tenkinimo, pajėgumus ir su savivaldybėmis sudarytas sutartis. NKVC, bendradarbiaudamas su SADM ir MPPD, parengė NVO pajėgumų žemėlapi: 2024 m. buvo sudaryta 100 sutarčių: 43 su Lietuvos Raudonojo kryžiaus draugija, 42 su „Maisto banku“ ir kitomis.
  - ✓ MPPD pavesta atrinkti prioritėtines NVO, stiprinančias piliečių valių ginti valstybę, ir siūlyti krašto apsaugos sistemos institucijoms su jomis bendradarbiauti⁸². MPPD organizuoja ir koordinuoja krašto apsaugos sistemos institucijų bendradarbiavimą su NVO visuomenės informavimo, žinių ir įgūdžių suteikimo, pilietiškumo ugdymo srityse.
43. Nustatėme, kad 13 vertintų (iš 16) savivaldybių yra pasirašiusios sutartis su Raudonojo kryžiaus draugija, 1 su „Maisto banku“, 2 – Lietuvos „Caritu“, 1 – Maltos ordino pagalbos tarnyba. Vilniaus m. ir Lazdijų r. savivaldybės (iki 2025-05-01) patvirtino planą, numatantį konkrečias bendradarbiavimo veiklas, siektinus rezultatus, planuojamas išlaidas krizių, ekstremalių situacijų ir įvykių (evakavimo) bei mobilizacijos ir karo atveju (pvz.: gyventojų švietimas, bendruomenių pasirengimo kompetencijų stiprinimas, pagalba evakuotis pažeidžiamoms gyventojų grupėms, jų surinkimo, tarpinio punkto įrengimas, koordinavimas). Savivaldybių paaiškinimu, veiklų planai nepatvirtinti dėl ribotų finansinių galimybių, savivaldybės abejoja NVO žmoniškųjų išteklių pajėgumais ir galimybėmis teikti pagalbą karo atveju.
44. Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatyme⁸³ nuo 2022 m. nustačius galimybę pasitelkti NVO gresiant ar susidarius krizei arba ekstremaliajai situacijai, LRV nutarimu⁸⁴ numatyta NVO išlaidų kompensavimo (apmokėjimo) tvarka. Mobilizacijos ir priimančios šalies paramos įstatyme nuo 2025 m. taip pat įtvirtinta⁸⁵ galimybė institucijoms pasitelkti NVO mobilizacijos atveju (apmokėjimo tvarka dar nepatvirtinta).

⁷⁸ Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymas, 17 str. 1 d., 9 str. 12 p.; Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija, 18.4 p.

⁷⁹ Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymas, 17 str. 5 d.

⁸⁰ Vyriausybės 2022-01-15 nutarimo Nr. 23 „Dėl Lietuvos Respublikos mobilizacijos ir priimančios šalies paramos įstatymo įgyvendinimo“ 4.8.3 p. patvirtinta valstybinė mobilizacinė užduotis „Valstybės mastu koordinuoti tarptautinių humanitarinių organizacijų ir nevyriausybinių organizacijų veiklą, kiek tai reikalinga gyventojų būtiniesiems poreikiams tenkinti“.

⁸¹ Visuomeninės organizacija „Gelbėkit vaikus“, Lietuvos skautija, Labdaros ir paramos fondas „Maisto bankas“, Maltos ordino pagalbos tarnyba, Lietuvos Raudonojo kryžiaus draugija, Lietuvos šaulių sąjunga ir Tarptautinė migracijos organizacija.

⁸² Krašto apsaugos ministro 2011-02-23 įsakymu Nr. V-225 patvirtinti Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamento prie Krašto apsaugos ministerijos nuostatai, 13.4 p.

⁸³ Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymas, 17 str. 1 ir 2 d.

⁸⁴ Vyriausybės 2022-12-22 nutarimu Nr. 1317 patvirtintas Savanorių, tarptautinių humanitarinių organizacijų ir nevyriausybinių organizacijų pajėgų patirtų išlaidų kompensavimo sąlygų ir tvarkos aprašas.

⁸⁵ Mobilizacijos ir priimančios šalies paramos įstatymas, 17¹ str. (suvestinė redakcija nuo 2025-01-01).

45. Vertinome, ar savivaldybės suplanavusios savanorių, NVO, kitų subjektų pasitelkimą teikiant pagalbą socialiai pažeidžiamoms asmenims⁸⁶ ir juos evakuojant karo atveju⁸⁷. Nustatėme, kad visos vertintos savivaldybės suplanavusios šiems asmenims teikiamos pagalbos globos įstaigose ir namuose tęstinumą (planuojama teikti pagalbą tiems patiems asmenims, kuriems jau teikiamos socialinės paslaugos)⁸⁸. Pagalbai teikti 13 (iš 16) vertintų savivaldybių nurodė planuojančios pasitelkti savivaldybės institucijas ir įmones, 10 – privačius ūkio subjektus, 5 (iš 10) nurodė pasirašiusios sutartis su ūkio subjektais dėl jų pasitelkimo.
46. Pusė (8 iš 16) vertintų savivaldybių nurodė, kad neturi tikslių duomenų apie socialiai pažeidžiamus asmenis, kuriais reikėtų pasirūpinti, kurie patys galbūt negalės atvykti į gyventojų surinkimo punktus evakavimo atveju. Savivaldybės duomenis apie socialiai pažeidžiamus asmenis renka iš Socialinės paramos šeimai informacinės sistemos (SPIS), kurioje kaupiami duomenys tik apie tuos asmenis, kurie kreipiasi pagalbos į socialinės paramos skyrių, o karo atveju asmenų, kuriems reikalinga pagalba būtų daugiau, duomenis apie kai kurias asmenų grupes sudėtinga kaupti registruose (pvz.: benamiai, socialinių paslaugų negaunantys senyvo amžiaus asmenys).
47. Nustatėme, kad tik 4 iš 16 vertintų savivaldybių karinę grėsmę (karinė ataka, maištas, sukilimas) yra identifikavę kaip grėsmę. Daugiau nei pusės (9 iš 16) savivaldybių ekstremalių situacijų valdymo planai (ESVP), kuriuose numatomas evakavimas, neatnaujinti per pastaruosius 3 metus (pvz., parengti 2012 ar 2015 m.)⁸⁹. 7 savivaldybės patvirtino, kad nėra suplanavusios veiksmų, kaip būtų vykdomas gyventojų evakavimas karo atveju, argumentuodamos tuo, kad teisės aktai nenumato prievolės parengti planus karo metui. Visos (9) nurodžiusios, kad veiksmai suplanuoti, pažymėjo, kad planai bus atnaujinami atsižvelgiant į Valstybinį masinį Lietuvos gyventojų evakavimo planą, kuris dar rengiamas. PAGD 2024 m. rugsėjo mėn. surinko informaciją apie savivaldybių pasirengimą evakuoti ir priimti evakuotus gyventojus, jų apgyvendinimą, maitinimą, kitų būtinųjų paslaugų teikimą. Savivaldybės nurodė, kad trūksta finansavimo evakavimui (surinkimo priėmimo punktam, transportavimui ir pan.). VRM nuomone, savivaldybės pagal teisės aktus privalo ESVP atsinaujinti, Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymas nedraudžia planuoti evakavimo esant karo grėsmei, tartis su kitomis savivaldybėmis dėl tarpusavio pagalbos planų sudarymo.
48. Kiekvienas pilietis potencialiai gali tapti neginkluoto pilietinio pasipriešinimo dalyviu, nepriklausomai nuo jam priskiriamų pareigų valstybės gynyboje⁹⁰. Vertindami, ar planuojamos tarpinstitucinio lygmens pratybos, apimančios pilietinio pasipriešinimo, mobilizacijos, gyventojų evakavimo elementus, nustatėme, kad kiekviena atsakinga institucija planuoja ir vykdo pratybas pagal joms priskirtą kompetenciją: MPPD – mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos, VRM – civilinės saugos. Priklausomai nuo pratybų užduoties, kviečiamos dalyvauti kitos valstybės ir savivaldybių institucijos, NVO. 2024 m. rugsėjo mėn. nacionalinės mobilizacijos sistemos patikrinimo pratybos „Vyčio skliautas“⁹¹ buvo susijusios ir su piliečių rengimu pilietiniam pasipriešinimui. 2025 m. suplanuotos tokios pat pobūdžio

⁸⁶ Socialiai pažeidžiami asmenys: neįgalieji, įskaitant neįgalius vaikus, senyvo amžiaus asmenys, mažiau galimybių turintis jaunimas, benamiai, asmenys, grįžę iš įkalinimo įstaigų, ir pan.

⁸⁷ Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymas, 2 skirsnis; Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymas, 17 str.

⁸⁸ Vyriausybės 2023-04-19 nutarimu Nr. 290 patvirtintas Valstybinių mobilizacinių užduočių valstybės ir savivaldybės institucijoms ir įstaigoms sąrašas, 4.6 p.

⁸⁹ Savivaldybių ekstremalių situacijų valdymo planai žiūrėti 2025-04-30.

⁹⁰ Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija, 13.1 p.

⁹¹ Dalyvavo apie 1 000 dalyvių: iš 60 savivaldybių, 14 ministerijų, valstybės ir savivaldybės institucijų, LŠS ir 4 NVO (Raudonojo kryžiaus, „Maisto banko“, „Maltiečių“, Pasaulio lietuvių organizacijos).

pratybos „Vyčio skliautas 2025“⁹². NKVC pateiktais duomenimis, 2025 m. iš viso planuojamos 87 pratybos (60 savivaldybių, 23 institucijų ir kt.).

49. Koordinuotas NVO pajėgumų teikti pagalbą krizės, mobilizacijos ir karo atveju vertinimas ir praktinis įgūdžių patikrinimas paskatintų NVO ir savivaldybes, kitas institucijas suplanuoti bendrus veiksmus, taip būtų sudaromos geresnės sąlygos motyvuoti ir įtraukti piliečius į rengiamąsi pilietiniam pasipriešinimui.

---

⁹² Numatyta MPPD mobilizacinių ir priimančiosios šalies mokymų 2025 m. plane.

REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Laukiamas audito poveikis: sudarytos tinkamos sąlygos ir kryptingesnis į rezultatą orientuotas piliečių rengimasis neginkluotam pilietiniam pasipriešinimui padidins piliečių aktyvumą ir pasirengimą atlaikyti išorės grėsmes ir prisidėti prie valstybės gynybos.

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
1-asis pagrindinis audito rezultatas Numatyti trys subjektai – Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nacionalinio saugumo komisija ir Pilietinio pasipriešinimo taryba, kuriems nustatytos vadovavimo ir koordinavimo funkcijos piliečių atsparumo didinimui ir jų rengimui pilietiniam pasipriešinimui. Tai kolegialūs organai, todėl nėra vieno subjekto, kuris galėtų koordinuoti ir telkti institucijas valstybės mastu ir priimti tarpinstitucinius sprendimus rengiant piliečius šiam pasipriešinimui.	Didelės svarbos 1. Siekiant sutelkti ir koordinuoti piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui, išanalizavus šioje srityje veikiančių institucijų funkcijas, paskirti koordinuojantį subjektą.	Įvertinus institucijų funkcijas paskirtas koordinatorius	Nepaskirtas	Paskirtas	Lietuvos Respublikos Vyriausybė	2028-07-01
		Asmenų, informuotų apie savo galimybes prisidėti prie pilietinio pasipriešinimo, dalis proc.	37	80		
	1.1. Atlikti institucijų, veikiančių piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui srityje, funkcijų analizę ir pateikti pasiūlymus dėl koordinatoriaus.				Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija	2026-01-01
1-asis pagrindinis audito rezultatas Darbotvarkės įgyvendinimo priemonių planavimas turi trūkumų: ✓ Nėra duomenų, kiek faktiškai kasmet panaudojama pinigų darbotvarkės įgyvendinimui: 2023–2025 m. numatyta 114 228,81 tūkst. Eur, tačiau keturioms priemonėms konkreiti pinigų suma nesuplanuota (finansuojama iš bendrų LK ir VRM institucijų asignavimų);	Didelės svarbos 2. Siekiant tinkamai suplanuoti tolesnį piliečių rengimą pilietiniam pasipriešinimui, išanalizavus darbotvarkės įgyvendinimo 2023–2025 m. plano įgyvendinimo rezultatus, parengti kito laikotarpio planą su patikslintomis ar naujomis priemonėmis, rodikliais ir jų siektinomis reikšmėmis.	Patvirtintas kito laikotarpio planas	Nepatvirtintas	Patvirtintas	Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija	2026-10-01

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dalis darbotvarkės įgyvendinimo priemonių netiesiogiai arba tik iš dalies susijusios su piliečių rengimu pilietiniam pasipriešinimui. ✓ 2023 ir 2024 m. buvo nepasiektų ir viršytų rodiklių reikšmių: 2023 m. nepasiektos 8 (iš 96), 2024 m. – 20 (iš 89). 2023 ir 2024 m. viršyta apie 40 proc. rodiklių reikšmių, yra ir iki 900 proc., bet kitais metais vėl suplanuotos mažesnės reikšmės nei pasiektos: 23-ųjų (iš 38) viršytų 2023 m. ir 30-ies (iš 37) viršytų 2024 m. 	2.1. Parengti 2026–2030 m. planą, įtraukiant už Darbotvarkės įgyvendinimą atsakingų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, suinteresuotų organizacijų sričių atstovus.				Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija	2026-04-01
<p>2-asis pagrindinis audito rezultatas</p> <p>Tobulintinas piliečių praktinis įsitraukimas į pasirengimą pilietiniam pasipriešinimui:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ nevyriausybinių organizacijų galimybių vertinimas pavestas kelioms institucijoms: Nacionaliniam krizių valdymo centrui – krizių ir ekstremalių situacijų atveju, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai – gyventojų būtiniesiems poreikiams tenkinti mobilizacijos metu, Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamentui – organizuoti ir koordinuoti krašto apsaugos sistemos institucijų bendradarbiavimą su NVO visuomenės informavimo, žinių ir įgūdžių suteikimo, pilietiškumo ugdymo srityse. ✓ 13 iš 16 pasirinktų savivaldybių yra pasirašiusios bendradarbiavimo sutartis su NVO ir tik 2 suplanavusios konkrečius pagalbos veiksmus karo, gyventojų evakavimo atveju. 	<p>Didelės svarbos</p> <p>3. Siekiant koordinavimo valstybės mastu pasitelkiant savanorius, NVO gyventojų būtiniesiems poreikiams tenkinti krizių, ekstremaliųjų situacijų, mobilizacijos metu ir karo atveju, suplanuoti pasitelkimo uždavinius, veiklos prioritetus ir dalyvavimo būdus.</p>	Savivaldybių, paveikiamų didžiausių rizikų pagal poveikį, sudariusių su NVO pagalbos ir bendradarbiavimo sutartis, kuriose numatytas veiksmų planas, dalis proc.	3	100	Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija	2028-07-01
	3.1. Nustatyti savanorių ir NVO įsitraukimo į krizių, ekstremaliųjų situacijų, mobilizacijos ir karo atveju sritis ir poreikius.				Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija	2026-01-01
	3.2. Parengti veiksmų ir sąveikos su NVO ir savanoriais krizių, ekstremaliųjų situacijų, mobilizacijos ir karo metu plano rengimo rekomendacijas (gaires).				Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija	2027-01-01

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
<p>✓ Kiekviena atsakinga institucija organizuoja pratybas pagal jos veiklos sritis (mobilizacijos ir priimančiosios šalies pagalbos, civilinės saugos) pasitelkdama savanorius, valstybės ir savivaldybių institucijas pagal užduoties specifiką. 2024 m. vyko 1 nacionalinės mobilizacijos sistemos patikrinimo pratybos, kurios buvo susijusios su piliečių rengimu pilietiniam pasipriešinimui.</p>						
<p>2-asis pagrindinis audito rezultatas</p> <p>Pilietinio pasipriešinimo žinios ir įgūdžiai suteikiami suaugusiems piliečiams iš dalies ir taip sudarytos nepakankamos sąlygos visiems piliečiams jas gauti:</p> <p>✓ Pagal Žinių ir įgūdžių pilietiniam pasipriešinimui stiprinimo programos koncepciją organizuojami pilietinio pasipriešinimo mokymai yra nepritaikyti asmenims su negalia (regos, klausos, intelekto). 2024 m. mokymų asmenims su negalia nevyko;</p> <p>✓ 74 proc. baigusiu BPPK (nuotoliniu būdu) yra asmenys, kuriems mokymai privalomi, kokios asmenų grupės sudaro likusius 26 proc. (8 774), duomenų nėra. Apie baigusius modulius Nr. 1 ir 2 duomenys renkami tik pagal 2 asmenų grupes (civiliai ir užsiregistravę karo komendantūroje). Mokymai buvo vykdomi 31 savivaldybėje, daugiau nei pusė asmenų mokymus baigė didžiuosiuose miestuose.</p>	<p>Vidutinės svarbos</p> <p>4. Siekiant, kad būtų sudarytos sąlygos visiems norintiems piliečiams gauti pilietinio pasipriešinimo žinių, įsivertinus galimybes, išteklius ir poreikį:</p> <p>✓ suplanuoti ir vykdyti mokymus, pritaikytus asmenims, turintiems negalią;</p> <p>✓ suplanuoti ir vykdyti mokymus taip, kad jie būtų prieinami didesnei daliai asmenų grupių ir apimtų didesnę šalies teritoriją.</p>	<p>Pilietinio pasipriešinimo mokymų moduluose dalyvavusių asmenų su negalia skaičius, vnt.</p> <p>Pilietinio pasipriešinimo mokymų moduluose dalyvavusių asmenų skaičius, vnt.</p>	0	100	Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamentas	2027-07-01
			4 985	25 000		
		4.1. Kartu su Lietuvos negalios organizacijų forumu (LNOF) identifikuoti informavimo priemonių, skirtų asmenims su negalia, poreikį ir pagal nustatytą poreikį įgyvendinti numatytas priemones.			Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamentas	2026-01-01
		4.2. Organizuoti ne mažiau kaip penkis (5) pasirengimo pilietiniam pasipriešinimui pagrindų kursus asmenims, turintiems negalią, kasmet.			Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamentas	2027-01-01
		4.3. Organizuoti pilietinio pasipriešinimo mokymus pagal regionų poreikius: pagal nustatytą poreikį kartu su Lietuvos karo akademija ar kita institucija parengti lektorius pagal patvirtintas instruktorių rengimo programas, galinčius			Mobilizacijos ir pilietinio	2027-01-01

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
	vesti mokymus; į pilietinio pasipriešinimo mokymų organizavimo, koordinavimo ir viešinimo procesus įtraukti savivaldybių parengties pareigūnus ir darbuotojus, atsakingus už mobilizaciją.				pasipriešinimo departamentas	
2-asis pagrindinis audito rezultatas	Vidutinės svarbos	Nacionalinio saugumo ir krašto gynybos žinias gavusių mokinių skaičiaus didėjimas, proc.	0,17	20	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2028-07-01
Pilietiškumo kompetencija įvairiomis formomis integruota į švietimo sistemą, tačiau nustatėme tobulintų dalykų:	5. Siekiant ugdyti jaunimo pilietinę valią, suteikiant žinių ir įgūdžių:	Atnaujintų arba parengta naujų ir Studijų, mokymo programų ir kvalifikacijų registre užregistruotų formaliojo profesinio mokymo programų skaičius, vnt.	0	30		
✓ 2023–2024 m. m. pradėta įgyvendinti atnaujinta pasirenkamoji Nacionalinio saugumo ir krašto gynybos programa III–IV gimnazijos (11–12) kl. mokiniams, tačiau ją rinkosi mažiau nei 1 proc. mokinių ir dėstoma tik 10-ies savivaldybių 14-oje mokyklų. 2023 m. pagal prioritetinę pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sritį „Pilietinio ugdymo kompetencijų stiprinimas“ kvalifikaciją kėlė 19 proc. pedagogų (6 715 iš 34 608), 2024 m. duomenų Nacionalinė švietimo agentūra neturi.	✓ išplėsti nacionalinio saugumo ir krašto gynybos žinių suteikimą įgyvendinant vidurinio ugdymo programas;					
	✓ tobulinti reikalavimus profesinei veiklai reikalingos pilietinės kompetencijos ugdymui įgyvendinant formaliojo profesinio mokymo programas.					
✓ 2 (iš 85) vertintose profesinio mokymo programose nenurodytas pilietiškumo kompetencijos ugdymas, likusiose orientuota į asmeninių kompetencijų, tokių kaip bendravimas, bendradarbiavimas, ugdymą, tai iš dalies atitinka Europos Tarybos rekomendacijas;	5.1. Vykdyti mokytojų mokymus plėtojant mokytojų nacionalinio saugumo ir krašto gynybos problematikos kompetencijas (pirmenybę teikiant dėstantiems ir planuojantiems dėstyti nacionalinio saugumo ir krašto gynybos dalyką, taip pat pilietiškumo pagrindų, istorijos mokytojams ir kt.).				Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2027-01-01
✓ 2 (iš 85) vertintose profesinio mokymo programose nenurodytas pilietiškumo kompetencijos ugdymas, likusiose orientuota į asmeninių kompetencijų, tokių kaip bendravimas, bendradarbiavimas, ugdymą, tai iš dalies atitinka Europos Tarybos rekomendacijas;	5.2. Vykdyti nacionalinio saugumo ir krašto gynybos temoms skirtas priemones, bendradarbiaujant su krašto apsaugos sistemos institucijomis (pvz., informuoti mokytojus apie naujų nacionalinio saugumo temoms skirtų mokymo priemonių (vadovėlių) rengimą, pristatyti mokymo priemonių turinį, kviesti mokyklų bendruomenes dalyvauti istorinės atminties, Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės dienos renginiuose, organizuoti šviečiamuosius renginius mokiniams apie hibridines (informacines, kibernetines ir kt.) grėsmes, psichologinį atsparumą ir elgseną krizių atveju).				Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2027-01-01
✓ pilietiškumo ugdymas aukštojo mokslo studijose nenumatytas. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija ir Studijų kokybės vertinimo centras duomenų apie pilietiškumo ugdymą neturi, šiuo aspektu programų nevertina.	5.3. Bendruosiuose ugdymo planuose įtvirtinti nuostatą, kad mokyklos privalo sudaryti sąlygas Lietuvos kariuomenės Karo komendantūrų valdybos Karo prievolės ir komplektavimo tarnybos atstovams organizuoti tiesioginius susitikimus su III ir IV gimnazijų klasių mokiniais, kurių metu būtų pristatoma Lietuvos kariuomenė ir tarnybos galimybės.				Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2026-01-01
	5.4. Aktualizuoti pilietiškumo kompetenciją naujai rengiamose ir atnaujinamose formaliojo profesinio mokymo programose, vadovaujantis Profesinio mokymo programų rengimo ir registravimo tvarkos aprašu bei 2018 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų (OL 2018 C 189, p. 13).				Švietimo, mokslo ir sporto ministerija Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras	2028-01-01

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
	5.5. Papildyti Formaliojo profesinio mokymo tvarkos aprašą bendrųjų kompetencijų, įskaitant ir pilietiškumo, įgyvendinimo nuostatomis.				Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	2026-04-01

* Detalus pokyčių vertinimo rodiklių duomenys pateikti 3 priede „Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys“.

** Priemonės ir terminus joms įgyvendinti, pokyčiui pasiekti ir rodikliams pamatuoti pateikė Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamentas.

*** Rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos metu gali būti tikslinamos arba keičiamos rekomendacijų įgyvendinimo plane nurodytos priemonės ar pokyčių vertinimo rodikliai Valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašo nustatyta tvarka. Aktualus priemonių ir pokyčių vertinimo rodiklių sąrašas yra pateikiamas Valstybės kontrolės atviruose duomenyse adresu www.valstybeskontrolė.lt.

Veiklos audito 1-ojo departamento
vadovė

Rasa Kudžmienė

Vyriausioji valstybinė auditorė-
audito grupės vadovė

Rasa Mineikienė

PRIEDAI

1 priedas.	Santrumpos ir sąvokos.....	35
2 priedas.	Audito kriterijai, atliktos procedūros ir taikyti metodai.....	36
3 priedas.	Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys.....	44
4 priedas.	Neperkelti darbotvarkės įgyvendinimo 2023–2025 m. plano rodikliai į institucijų 2024–2026 m. strateginius veiklos planus.....	46
5 priedas.	Darbotvarkės įgyvendinimo plano 2023–2024 m. nepasiektų rodiklių reikšmės.....	48
6 priedas.	Darbotvarkės įgyvendinimo 2023–2024 m. plano viršytų rodiklių reikšmės.....	52
7 priedas.	Lietuvos šaulių sąjungos veiklai remti 2023–2024 m. suplanuoti ir panaudoti ir 2025 m. suplanuoti pinigai.....	55
8 priedas.	Mokinių, pasirinkusių Nacionalinio saugumo ir krašto gynybos programą 2024–2025 m. m. pagal savivaldybes ir mokyklas, skaičius ...	56
9 priedas.	Kvalifikacijos tobulinimo srities „Pilietinio ugdymo kompetencijų stiprinimas“ 2023 m. programų ir dalyvių skaičius pagal savivaldybes	57
10 priedas.	Pilietinio pasipriešinimo mokymų įgyvendinimas 2024 m. (užsiregistravusių į mokymus, juos baigusių ir laukiančių eilėje, skaičius, 2024 m. panaudoti ir 2025 m. planuojami pinigai mokymams).....	58
11 priedas.	Pilietinio pasipriešinimo mokymų pasiskirstymas šalies teritorijoje iki 2024-12-31.....	59
12 priedas.	Pilietinio pasipriešinimo mokymų pasiskirstymas šalies teritorijoje pagal 2025 m. preliminarų tvarkaraštį.....	61
13 priedas.	2024 m. parengtų ir 2025 m. planuojamų parengti instruktorių skaičius pagal mokymų modulius.....	62
14 priedas.	2024 m. vykdytos visuomenės informavimo priemonės informuoti piliečius apie rengimo pilietiniam pasipriešinimui galimybes.....	63

Santrumpos ir sąvokos

- AOTD – Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas
BO – bepiločiai orlaiviai
BPPK – bazinio pilietinio pasipriešinimo kursai
CMPR – civilinio mobilizacijos personalo rezervas
DJP – Darbotvarkės įgyvendinimo planas
ESVP – Ekstremalių situacijų valdymo planas
KAM – Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija
KAS – krašto apsaugos sistema
KM – Kultūros ministerija
KPJ – Karo padėties įstatymas
KPMPC – Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras
LK – Lietuvos kariuomenė
LRVK – Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija
LŠS – Lietuvos šaulių sąjunga
MPPD – Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamentas
NKSC – Nacionalinis kibernetinio saugumo centras
NKVC – Nacionalinis krizių valdymo centras
NŠPR – Neformalaus švietimo programų registras
NSK – Nacionalinė saugumo komisija
NŠA – Nacionalinė švietimo agentūra
NVO – nevyriausybinių organizacijų
NVŠ – neformalusis vaikų švietimas
PP – pilietinis pasipriešinimas
PPM 1, PPM 2 – pilietinio pasipriešinimo specialieji moduliai
PŠP – Priimančiosios šalies parama
SADM – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
SKVC – studijų kokybės vertinimo centras
SKVDR – Strateginės komunikacijos ir viešųjų ryšių departamentas
ŠMSM – Švietimo, mokslo ir sporto ministerija
ŠR – Lietuvos šaulių sąjungos rinktinė
ŠVIS – Švietimo informacinė sistema
URM – Užsienio reikalų ministerija
VAT – Vadovybės apsaugos tarnyba
VRM – Vidaus reikalų ministerija
VSD – Valstybės saugumo departamentas
VST – Viešojo saugumo tarnyba
Pilietinis pasipriešinimas – piliečių veikla priešintis agresijai – ginkluotos jėgos panaudojimui ar grasinimui panaudoti ją prieš Lietuvos Respublikos suverenitetą, teritorijos vientisumą ar politinę nepriklausomybę – ir okupacijai .
Neginkluotas pilietinis pasipriešinimas – piliečių dalyvavimas valstybės gynyboje naudojant nekarines, nesmurtines priemones.
Ginkluotas pasipriešinimas – piliečių dalyvavimas valstybės gynyboje naudojant karines priemones.

Valstybinio audito ataskaitos
„Lietuvos Respublikos piliečių rengimas pilietiniam
pasipriešinimui“
2 priedas

Audito kriterijai, atliktos procedūros ir taikyti metodai

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti audito kriterijai	Atliktos audito procedūros, taikyti informacijos ir duomenų rinkimo bei vertinimo metodai
1. Tobulintinas piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui valdymas.	<p>Nustatytos pasirengimui pilietiniam pasipriešinimui vadovaujančios institucijos funkcijos⁹³.</p> <hr/> <p>Vadovaujanti institucija vykdo nustatytas funkcijas⁹⁴.</p> <hr/> <p>Nustatytos pasirengimui pilietiniam pasipriešinimui koordinuojančios institucijos funkcijos⁹⁵.</p> <hr/> <p>Koordinuojanti institucija vykdo nustatytas funkcijas⁹⁶.</p> <hr/> <p>Nustatytos pasirengimo pilietiniam pasipriešinimui stebėseną vykdančios institucijos funkcijos⁹⁷.</p> <hr/> <p>Stebėseną vykdanči institucija vykdo nustatytas funkcijas⁹⁸.</p> <hr/> <p>Darbotvarkės įgyvendinimo plane nustatyti uždaviniai, priemonės, rodikliai perkelti į atsirinktų atsakingų institucijų strateginius veiklos planus⁹⁹.</p> <hr/> <p>Darbotvarkės įgyvendinimo plane nurodytos atsirinktos atsakingos institucijos yra suplanavusios veiksmus priemonėms įgyvendinti¹⁰⁰.</p>	<p>Dokumentų peržiūra Nagrinėjome:</p> <p>✓ Nacionalinę darbotvarkę „Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategiją“, šios darbotvarkės 2023–2025 m. įgyvendinimo planą, Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymą, Strateginio valdymo įstatymą, Strateginio valdymo metodiką, Strateginio valdymo sistemoje naudojamų pažangos ir tęstinės veiklos stebėsenos rodiklių nustatymo ir skaičiavimo gaires, Teisėkūros pagrindų įstatymą, Lietuvos šaulių sąjungos įstatymą, Biudžeto sandaros įstatymą, KAM ir MPPD nuostatus.</p> <p>Duomenų analizė Analizavome:</p> <p>✓ Darbotvarkę įgyvendinančių institucijų pateiktus ir viešai skelbiamus duomenis ir informaciją.</p> <p>Nacionalinės darbotvarkės „Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategijos“ 2023–2025 m. įgyvendinimo plano vykdymo stebėseną, atrinktų institucijų (LRVK, KAM, ŠMSM, KM, VRM) 2024–2026 m. strateginius veiklos planus (audito procedūroms atlikti atsirinkome</p>

⁹³ Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija, 7.1 p.

⁹⁴ Krašto apsaugos ministerijos nuostatai, 2 p.; Vyriausybės 2010-03-24 nutarimas Nr. 330 „Dėl ministrams pavedamų valdymo sričių“, 1.4. p.; Teisėkūros pagrindų įstatymas, 3 str. 2 d. 6 p.

⁹⁵ Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymas, 4 skirsnis; KAM nuostatai, 2 p.; MPPD nuostatai, 7.1 p.

⁹⁶ Vyriausybės 2010-03-24 nutarimas Nr. 330, 1.4 p.

⁹⁷ Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija; Pilietinio pasipriešinimo tarybos nuostatai; Teisėkūros pagrindų įstatymas, 3 str. 2 d. 6 p.

⁹⁸ Strateginio valdymo įstatymas, 4 str. 3 p. ir 20 str. 5 d.; Strateginio valdymo metodika, 216 p.; Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija; Darbotvarkės 2023–2025 m. įgyvendinimo planas, 8 p.

⁹⁹ Strateginio valdymo įstatymas, 4 str. 1 p.; Strateginio valdymo metodika, 173 p.; Teisėkūros pagrindų įstatymas, 3 str. 2 d. 7 p.

¹⁰⁰ Strateginio valdymo įstatymas, 9 str. 2 p.; Strateginio valdymo metodika, 61 p.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti audito kriterijai	Atliktos audito procedūros, taikyti informacijos ir duomenų rinkimo bei vertinimo metodai
	<p>Darbotvarkės įgyvendinimo plane suplanuoti pinigai atsižvelgiant į siekiamus rezultatus¹⁰¹.</p> <p>Suplanuoti veiksmai koreguoti finansavimą pagal pasiektus rezultatus¹⁰²</p> <p>Nustatyti rodikliai, matuojantys rengimo pilietiniam pasipriešinimui pažangos uždavinių pasiekimą¹⁰³.</p> <p>Bent kartą metuose vertinamas rodiklių pasiekimas¹⁰⁴</p> <p>Kasmet priimamas bent 1 sprendimas remiantis stebėsenos rezultatais (sprendimą nieko nekeisti taip pat laikome priimtu sprendimu).¹⁰⁵</p>	<p>institucijas, kurioms Darbotvarkės plane pavesta įgyvendinti daugiau nei 2 priemonės (įskaitant bendras su kitomis institucijomis); visų Darbotvarkės įgyvendinimo 2023–2025 m. plano priemonės įgyvendinančių institucijų 2023 ir 2024 m. ataskaitas. LRVK darbotvarkės pažangos įgyvendinimo stebėsenos ir vertinimo organizavimą.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ veiklas, kurias 2023–2024 m. vykdė LRV, kaip pilietiniam pasipriešinimui vadovaujanti institucija. Vertinome, ar aiškiai nustatytos vadovaujančių institucijų atsakomybių ribos ir sudaro prielaidas lyderystei. ✓ koordinavimo funkcijas, nustatytas Institucijoms (Vyriausybei, KAM, MPPD, Nacionalinei saugumo komisijai, LŠS). ✓ Pilietinio pasipriešinimo tarybai numatytas funkcijas. ✓ MPPD 2023–2024 m. priimtus sprendimus, organizuojant ir koordinuojant krašto apsaugos sistemos, valstybės, savivaldybės institucijų, įstaigų ir (ar) nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimą pilietinio pasipriešinimo, pilietinio ir patriotinio ugdymo srityje. ✓ Darbotvarkės įgyvendinimo 2023–2025 m. plane nustatytus tikslus, uždavinius, priemones, aiškinomės ir vertinome, ar rodikliai perkelti į už Darbotvarkės įgyvendinimą atsakingų atsirinktų institucijų - KAM, KM, LRVK, VRM, ŠMSM 2024–2026 m. strateginius veiklos planus. ✓ 2023–2024 m. priimtus sprendimus dėl priemonių įgyvendinimo pagal stebėsenos rezultatus. Aiškinomės, ar Vyriausybė buvo informuota apie 2023 m. plano įgyvendinimo rezultatus. ✓ atsirinktų (KAM, KM, LRVK, VRM, ŠMSM, LŠS) institucijų pateiktą informaciją. <p>Pokalbis su KAM, ŠMSM, MPPD ir kt. atstovais.</p>

¹⁰¹ Strateginio valdymo įstatymas, 4 str.

¹⁰² Biudžeto sandaros įstatymas, 4 str. 1 d. 6 p.

¹⁰³ Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija; Strateginio valdymo įstatymas, 4 str. 4 p.; Strateginio valdymo sistemoje naudojamų pažangos ir tęstinės veiklos stebėsenos rodiklių nustatymo ir skaičiavimo gairės, 9.2 p.

¹⁰⁴ Strateginio valdymo įstatymas, 4 str. 3 p.

¹⁰⁵ Strateginio valdymo įstatymas, 4 str. 4 p.; Strateginio valdymo metodika, 4 p.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti audito kriterijai	Atliktos audito procedūros, taikyti informacijos ir duomenų rinkimo bei vertinimo metodai
2. Nepakankamos sąlygos piliečiams pasirengti pilietiniam pasipriešinimui	<p>Pagal neginkluoto piliečių pasipriešinimo koncepciją suplanuoti Lietuvos šaulių sąjungos veiksmai¹⁰⁶. Lietuvos šaulių sąjungos veiksmai¹⁰⁷.</p> <p>Lietuvos šaulių sąjungos bendradarbiavimo su valstybės institucijomis sutartyse numatyti neginkluoto pilietinio pasipriešinimo veiksmai¹⁰⁸.</p> <p>Lietuvos šaulių sąjungos bendradarbiavimo su pasirinktų savivaldybių institucijomis sutartyse numatyti neginkluoto pilietinio pasipriešinimo veiksmai¹⁰⁹.</p> <p>Atsirinktų savivaldybių mobilizacijos planuose numatytas dalyvavimas, atsižvelgiant į Lietuvos šaulių sąjungos veiksmus organizuojant neginkluotą pilietinį pasipriešinimą¹¹⁰.</p> <p>Pilietinis ugdymas integruotas į visas bendrojo ugdymo programas¹¹¹.</p> <p>Suplanuotas instruktorių, vykdančių 9 kl. mokiniams praktinius pilietiškumo ir gynybos įgūdžių kursus, poreikis¹¹².</p> <p>Parengta instruktorių, vykdančių 9 kl. mokiniams praktinius pilietiškumo ir gynybos įgūdžių kursus pagal nustatytą poreikį¹¹³.</p> <p>Visos pasirinktos savivaldybės ne rečiau kaip kartą per metus planuoja¹¹⁴.</p> <p>Visose pasirinktose savivaldybėse pedagogų pilietinio ugdymo</p>	<p>Dokumentų peržiūra</p> <p>Nagrinėjome:</p> <p>✓ Lietuvos šaulių sąjungos įstatymą, Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategiją, Valstybinių mobilizacinių užduočių valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms sąrašą; Mobilizacijos ir priimančios šalies paramos organizavimo tvarkos aprašą; Mobilizacijos ir priimančios šalies paramos įstatymą, Nacionalinio saugumo pagrindu įstatymą, švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022-08-24 įsakymą Nr. V-1269 „Dėl priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“, Nacionalinę darbotvarkę „Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija“, Valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) pedagoginių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo nuostatus, 2024 m. rekomendacijas kuratoriams dėl socialinės-pilietinės veiklos, ŠMSM ministro 2006-03-31 įsakymu Nr. ISAK-612 patvirtintus Vaikų vasaros poilsio stovyklų bendrųjų nuostatus, ŠMSM ministro 2023-04-24 įsakymu Nr. V-586 patvirtintus 2023–2024 ir 2024–2025 m. m. pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planus; 2023-09-04 įsakymu Nr. V-1142 patvirtintas I kimokyklinio ugdymo programos gaires, 2022-12-13 įsakymu Nr. V-1942 patvirtintas Pedagoginių darbuotojų (išskyrus aukštųjų mokyklų darbuotojus) 2023–2025 m. prioritetines kvalifikacijos tobulinimo sritis, Konsultacinę medžiagą modulių profesinio mokymo programų rengėjams, 2021, ŠMSM ministro 2021-06-16 įsakymą Nr. V-1126 „Dėl 2021–2022 ir 2022–2023 m. m. bendrųjų profesinio mokymo planų“; Visuotinės gynybos planą,</p>

¹⁰⁶ Lietuvos šaulių sąjungos įstatymas, 2 str. 7 p.; Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija, 18.1 p.; Valstybinių mobilizacinių užduočių valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms sąrašas; Mobilizacijos ir priimančios šalies paramos įstatymas, 10 str. 1 d. 2 p.

¹⁰⁷ Lietuvos šaulių sąjungos įstatymas, 2 str. 7 p.; Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija, 18.1 p.; Valstybinių mobilizacinių užduočių valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms sąrašas; Mobilizacijos ir priimančios šalies paramos įstatymas, 10 str. 1 d. 2 p.

¹⁰⁸ Lietuvos šaulių sąjungos įstatymas, 25 str., 9 str. 1 d. 6 p.

¹⁰⁹ Ten pat.

¹¹⁰ Valstybinių mobilizacinių užduočių valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms sąrašas; Mobilizacijos ir priimančios šalies paramos įstatymas, 10 str. 1 d. 2 p.; 8 str. 2.

¹¹¹ Nacionalinio saugumo pagrindu įstatymas, 4 skirsnis; švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022-08-24 įsakymas Nr. V-1269 „Dėl priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“, 1 priedas; Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija, 8.4 p.; Lietuvos šaulių sąjungos įstatymas, 9 str. 1 d. 3 p. ir 21 str.

¹¹² Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija, 17.4 p.

¹¹³ Ten pat.

¹¹⁴ Valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) pedagoginių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo nuostatai, 11.3 p.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti audito kriterijai	Atliktos audito procedūros, taikyti informacijos ir duomenų rinkimo bei vertinimo metodai
	<p>kompetencija buvo tobulinama pagal planą¹¹⁵.</p> <p>Pilietinis ugdymas integruotas į profesinio mokymo programas¹¹⁶.</p> <p>Pilietinis ugdymas integruotas į aukštojo mokslo studijas¹¹⁷.</p> <p>Visose savivaldybėse yra neformaliojo švietimo pilietiškumo krypties būreliai¹¹⁸.</p> <p>Parengta strategija, planas ar kitas dokumentas, kaip bendrąsias žinias ir įgūdžius, reikalingus pilietiniam pasipriešinimui, suteiks piliečiams¹¹⁹.</p> <p>Pilietinio pasipriešinimo bendrosios žinios ir įgūdžiai buvo suteikti visiems piliečiams pagal suplanuotą strategiją, planą ar kitą dokumentą¹²⁰.</p> <p>Suplanuotas instruktorių, vykdančių pilietinio pasipriešinimo mokymus, poreikis (<i>išskyrus ginkluotųjų pajėgų narius</i>)¹²¹.</p> <p>Parengta instruktorių, vykdančių pilietinio pasipriešinimo mokymus, pagal poreikį (<i>išskyrus ginkluotųjų pajėgų narius</i>).¹²²</p> <p>Atrinktos nevyriausybines organizacijos, galinčios prisidėti prie pagalbos teikimo karo atveju¹²³.</p> <p>Vertinamas nevyriausybinių organizacijų, galinčių prisidėti prie pagalbos teikimo karo atveju, pasitelkimas¹²⁴.</p>	<p>Žinių ir įgūdžių pasipriešinimui stiprinimo programos koncepciją, Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymą, Neginkluoto pilietinio pasipriešinimo koncepcijos projektą.</p> <p>✓ NŠA parengtą 2023 m. Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo stebėsenos ataskaitą.</p> <p>✓ Tyrimus: 2022 m. Tarptautinį pilietinio ugdymo ir pilietiškumo, 2023 m. Pilietinės galios indeksą, 2023 m. Jaunimo problematikos.</p> <p>✓ EK atliktą apžvalgą 2023 m. Dokumentas dėl pilietiškumo ugdymo</p> <p>✓ Europos Sąjungos Tarybos rekomendaciją 2018 m. gegužės 22 d. Dėl bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų (2018/C 189/01).</p> <p>Apklausa</p> <p>✓ Apklausėme atrinktas 16 (iš 60) savivaldybių. Taikant netikimybinės (nestatistinės) atrankos metodą profesiniu sprendimu¹³¹ atitikusios daugiau nei 1 iš 7 auditorių nustatytų kriterijų atsirinktos 6 savivaldybės. Siekiant, kad kiekvienas visumos elementas iš sąrašo turėtų vienodą tikimybę būti atrinktas naudojant RANDOM skaičiuoklę papildomai atsirinktos 8 savivaldybės, pasienio ruože turinčios sienas su kaimyninėmis valstybėmis (su Lenkija, Latvija, Rusija ir Baltarusija) ir 2 su kaimyninėmis valstybėmis neturinčios sienų.</p> <p>Duomenų analizė</p> <p>Analizavome:</p> <p>✓ bendrojo ugdymo programas (ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio). 11-12 kl. moksleivių skaičių palyginome su</p>

¹¹⁵ Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022-12-13 įsakymu Nr. V-1942 patvirtintos Pedagoginių darbuotojų (išskyrus aukštųjų mokyklų darbuotojus) 2023–2025 m. prioritetines kvalifikacijos tobulinimo sritys.

¹¹⁶ Nacionalinio saugumo pagrindu įstatymas, 4 skirsnis; Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija.

¹¹⁷ Piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui darbotvarkė; Aštuonioliktosios Vyriausybės programos projektas „Piliečių atsparumas ir aktyvus dalyvavimas stiprinant nacionalinį saugumą“, 17.5 p.

¹¹⁸ Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija, 8.4 p.; „Piliečių atsparumas ir aktyvus dalyvavimas stiprinant nacionalinį saugumą“, 240.3 p.

¹¹⁹ Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymas, IV skirsnis. Pilietinis pasipriešinimas.

¹²⁰ Visuotinės gynybos planas, 12.1 p. Pasirengimas; Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija, 13.1.; Žinių ir įgūdžių pilietiniam pasipriešinimui programa, 14 p.

¹²¹ Žinių ir įgūdžių pasipriešinimui stiprinimo programos koncepcija, 13.4 p.

¹²² Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija; Žinių ir įgūdžių pilietiniam pasipriešinimui programa, 13 p.; MPPD nuostatai, 13.1 p.

¹²³ Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija, 7.1, 17.13 ir 18.4 p.; MPPD nuostatų 7.4 p.; Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymas, 8 str. 2 d. 1 p.

¹²⁴ Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymas, 2 skirsnis Krizių valdymo ir civilinės saugos sistema; Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija; Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymas, 17 str. 5 d.

¹³¹ Atrinkami visumos elementai, kurie, auditoriaus nuomone, geriausiai reprezentuoja tiriamą visumą. Atranka gali būti atliekama pagal įvairius auditoriaus pasirinktus kriterijus.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti audito kriterijai	Atliktos audito procedūros, taikyti informacijos ir duomenų rinkimo bei vertinimo metodai
	<p>Atsirinktų savivaldybių administracijos pasirašiusios sutartis su nevyriausybinėmis, verslo organizacijomis, ūkio subjektams, kuriose numatyta pagalba karo atveju¹²⁵.</p> <p>Atsirinktose savivaldybėse suplanuotas savanorių, nevyriausybinių organizacijų, savivaldybės ir valstybės institucijų pasitelkimas teikiant pagalbą socialiai pažeidžiamiems asmenims¹²⁶ karo atveju¹²⁷.</p> <p>Atsirinktose savivaldybėse suplanuotas savanorių, nevyriausybinių organizacijų, savivaldybės ir valstybės institucijų pasitelkimas vykdant gyventojų evakavimą karo atveju¹²⁸.</p> <p>Patvirtintas tarpinstitucinio lygmens pratybų, apimančių pilietinį pasipriešinimą, mobilizaciją, evakuaciją, planas¹²⁹.</p> <p>Visos nevyriausybines organizacijos, savanoriai, savivaldybių ir valstybės institucijos, kurių pasitelkimas suplanuotas, dalyvauja tarpinstitucinėse pratybose¹³⁰.</p>	<p>moksleiviais pasirinkusiais Nacionalinio saugumo ir gynybos programos mokymąsi. Skaičiavome mokinių pokytį.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ analizavome instruktorių, vykdančių 9 kl. mokiniams praktinius pilietiškumo ir gynybos įgūdžių kursus, poreikį ir palyginome su 2023-2024 m. faktiniais duomenimis. Skaičiavome pagal apskritis dalyvavusių kursuose dalyvių pokytį per 2023–2024 m. ✓ pedagogų pilietinio ugdymo kompetencijos tobulinimo faktinius duomenis. Skaičiavome pedagogų, dalyvavusių kvalifikacijos tobulinimo mokymuose, procentinį dydį. (Pagal 16 atrinktų savivaldybių ir NŠA pateiktą informaciją). ✓ 16 atsirinktų savivaldybių pateiktą informaciją apie pilietiškumo ugdymą bendrojo ugdymo mokyklose, 29 (iš 221 mokyklos 16-oje savivaldybių taikant tikimybinės (statistinės) atrankos metodą – paprastąją atsitiktinę atranką RANDOM programėle) atrinktų mokyklų vertinome socialinės-pilietinės veiklos aprašus, atsižvelgdami į jų atitiktį 2023–2024 ir 2024–2025 m. m. pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendriesiems ugdymo planams, profesiniu sprendimu pasirinkę iš 16 atrinktų savivaldybių po vieną ikimokyklinę įstaigą vertinome jų programų atitiktį atsižvelgdami į švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintas ikimokyklinio ugdymo metodines rekomendacijas ir patvirtintus ikimokyklinio ugdymo programų kriterijus, 85 (iš 269 profesinio mokymo modulių programų, taikant tikimybinės (statistinės) atrankos metodą – paprastąją atsitiktinę atranką RANDOM programėle) vertinome prof. mokymo modulių programų atitiktį bendrosioms mokymosi visą gyvenimą kompetencijoms, kurios apibrėžtos 2018-05-22 ES Tarybos rekomendacijoje. ✓ ŠVIS duomenis 2024–2025 m. m., ar vaikai atsirinktose 16 savivaldybių turi galimybes rinktis pilietiškumo krypties būrelius. Analizavome priežastis pagal savivaldybių gautus duomenis jei tokių būrelių savivaldybių mokyklose nėra.

¹²⁵ Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymas, 17 str.

¹²⁶ Socialiai pažeidžiami asmenys: neįgalieji, įskaitant neįgalius vaikus, senyvo amžiaus asmenys, mažiau galimybių turintis jaunimas, benamiai, asmenys, grįžę iš įkalinimo įstaigų, ir pan.

¹²⁷ Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymas, 2 skirsnis. Krizių valdymo ir civilinės saugos sistema; Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymas, 17 ir 18 str.; Mobilizacijos ir priimančios šalies paramos įstatymas, 10 str. 1 d. 2 p.; Valstybinių mobilizacinių užduočių valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms sąrašas, 4.6.5 ir 4.6.6 p.

¹²⁸ Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymas, 17 str.

¹²⁹ Nacionalinio saugumo strategija, 36 p.

¹³⁰ Mobilizacinių ir priimančiosios šalies paramos mokymų organizavimo, planavimo ir vykdymo tvarkos aprašas, 7, 8, 8.3, 14 ir 17.3 p.; MPPD nuostatai, 9.7 p.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti audito kriterijai	Atliktos audito procedūros, taikyti informacijos ir duomenų rinkimo bei vertinimo metodai
		<ul style="list-style-type: none"> ✓ KAM ir MPPD duomenis, ar parengta strategija, planas, kaip suteikti bendrąsias žinias ir įgūdžius, reikalingus visiems piliečiams pilietiniam pasipriešinimui. Aiškinomės, kiek mokymuose dalyvavo asmenų, nepriskiriamų prioritetinėms grupėms. Aiškinomės, ar KAM turi duomenis kokių piliečių grupių mokymai nepasiekia. ✓ KAM, MPPD duomenis, ar planuojami visiems universalūs mokymai, ar diferencijuojami pagal asmenų grupių spec. poreikius ir pan. Aiškinomės, ar pasipriešinimo mokymai apima visus piliečius, siekiant plačiausio jų pasiekiamumo, efektyvios ir paveikios informacijos sklaidos. ✓ kiek asmenų planuojama pakviesti į mokymus 2024 ir 2025 m., kaip jie atrenkami, kokioms funkcijoms atlikti: ar karinėms ar yra siūlomos asmenims kitos alternatyvos, jei taip aiškinomės kokios. ✓ Instruktorių poreikį (ar nustatyta, kiek ir kokių instruktorių reikia), kiek parengta (iš kokių institucijų), kiek planuota parengti 2025 m. Vertinome, ar poreikis instruktorių patenkintas. Aiškinomės, kiek kainuoja instruktoriaus parengimas, kiek pinigų tam panaudota 2023–2024 m., kiek suplanuota 2025 m. Analizavome, parengtų instruktorių (pvz. NVO atstovų) „įdarbinimą“. Aiškinomės, dėl kokių priežasčių MPPD, kuriai pavesta koordinuoti mokymų programos įgyvendinimą, vykdyti stebėseną, atstovai patys veda mokymus. ✓ MPPD duomenis, ar 2023–2025 m. atrinko prioritetines nevyriausybinės organizacijas, stiprinančias piliečių valią ginti valstybę, ir ar siūlė krašto apsaugos sistemos institucijoms su jomis bendradarbiauti. Aiškinomės kokios tai NVO, kokiais kriterijais vadovaujantis atrinktos. ✓ MPPD duomenis, ar vertina, ar institucijos pasitelkia NVO. Aiškinomės, ar vertino atsirinktos 16 savivaldybių NVO pasitelkimą, kokie vertinimo rezultatai. ✓ NKVC koordinuodamas NVO ir savanorių pasitelkimą, ar yra planai, kokios organizacijos ir kokiems veiksams pasitelkiamos. ✓ savivaldybių duomenis aiškinomės, ar savivaldybės turi duomenis apie jų teritorijoje veikiančias NVO, verslo ar kitas organizacijas, kurios galėtų teikti pagalbą karo atveju. Analizavome, kokie sprendimai priimti. ✓ savivaldybių duomenis aiškinomės, ar atsirinktos 16 savivaldybių yra pasirašiusios sutartis su NVO, verslo organizacijomis, ūkio subjektais, kuriose numatyta pagalba karo atveju, su kuriomis organizacijomis sutartys pasirašytos, analizavome, ar sudarant sutartis įvertintos NVO, verslo ir kitų ūkio subjektų turimos kompetencijos, žmogiškieji ir materialiniai ištekliai teikti pagalbą. Pagal pateiktas sutartis aiškinomės, ar sutartyse nustatytos

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti audito kriterijai	Atliktos audito procedūros, taikyti informacijos ir duomenų rinkimo bei vertinimo metodai
		<p>finansavimo sąlygos, numatyti finansavimo šaltiniai, pinigai. Vertinome savivaldybių priėžastis dėl kurių jos neturi pasirašytų sutarčių.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ savivaldybių duomenis, aiškinomės, ar pasirinktos 16 savivaldybių turi duomenis apie socialiai pažeidžiamus asmenis, kuriais reikėtų pasirūpinti karo atveju. Aiškinomės, ar pasirinktos 16 savivaldybių suplanavusios pasitelkti NVO, savanorius, savivaldybės ir valstybės institucijas, teikiant pagalbą asmenims, kuriais reikia pasirūpinti. Nagrinėjome, planus. Aiškinomės, ar juose įvertintos NVO, savanorių, valstybės ir savivaldybės institucijų turimos kompetencijos, turimi žmogiškieji ir materialiniai ištekliai teikti pagalbą. ✓ pasirinktų 16 savivaldybių mobilizacijos planus aiškinomės, ar jos turi duomenis apie asmenis, kuriais reikėtų pasirūpinti evakavimo metu. Analizavome, ar pasirinktos savivaldybės suplanavusios pasitelkti NVO, savanorius, savivaldybės ir valstybės institucijas vykdant gyventojų evakavimą karo atveju. Analizavome, kokie jų veiksmai numatyti planuose. Ar juose įvertintos NVO, savanorių, valstybės ir savivaldybės institucijų turimos kompetencijos, turimi žmogiškieji ir materialiniai ištekliai vykdant evakuaciją. ✓ KAM duomenis, aiškinomės kaip institucijos priima sprendimus rengti tarpinstitucines pratybas (kas inicijuoja, organizuoja ir pan.), kaip suplanuojamas pratybų turinys (kokios bus užduotys), suplanuojama teritorija, dalyvaujančios institucijos, kaip suderinama tai tarpusavyje. ✓ KAM duomenis, ar 2024 m. vykdytos tarpinstitucines pratybas. Aiškinomės kokios valstybės institucijos dalyvavo, kokias savivaldybės apėmė, ar buvo pasitelktos LŠS, NVO, ūkio subjektai. Kokias užduotis pratybų metu gavo dalyvaujančios institucijos. Analizavome, ar apima užduotis, kurias institucijos turėtų vykdyti karo atveju (organizuoti pilietinį pasipriešinimą, būtinuosius darbus, teikti pagalbą asmenims, kuriais reikia pasirūpinti, juos evakuoti ir pan.). Aiškinomės, ar tai stalo pratybos, ar kompleksinės pratybos, kurios skirtos patikrinti ir praktiškai pritaikyti įgūdžius, ar praktinės pratybos. <p>Pokalbiai su KAM, MPPD, ŠMSM, NŠA, VRM, LŠS, LRVK, SADM, 16 pasirinktų savivaldybių, VU filosofijos fakulteto, Lietuvos studentų sąjungos, Lietuvos moksleivių sąjungos, NVO (Raudonojo Kryžiaus draugija, Maisto bankas, Nacionalinė NVO koalicija) atstovais.</p>

Atrinktos (vertintos) savivaldybės

Eil. Nr.	Savivaldybė
1	Akmenės rajono
2	Ignalinos rajono
3	Joniškio rajono
4	Klaipėdos miesto
5	Lazdijų rajono
6	Pagėgių
7	Panevėžio miesto
8	Pasvalio rajono
9	Skuodo rajono
10	Švenčionių rajono
11	Telšių rajono
12	Ukmergės rajono
13	Vilkaviškio rajono
14	Vilniaus miesto
15	Vilniaus rajono
16	Visagino

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Valstybinio audito ataskaitos
„Lietuvos Respublikos piliečių rengimas pilietiniam
pasipriešinimui“
3 priedas

Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys

Rodiklis	Įvertinus institucijų funkcijas paskirtas koordinatorius	Asmenų, informuotų apie savo galimybes prisidėti prie pilietinio pasipriešinimo, dalis proc.	Patvirtintas kito laikotarpio planas	Savivaldybių, paveikiamų didžiausių rizikų pagal poveikį, sudariusių su NVO pagalbos ir bendradarbiavimo sutartis, kuriose numatytas veiksmų planas, dalis proc.	Pilietinio pasipriešinimo mokymų moduluose dalyvavusių asmenų su negalia skaičius, vnt.	Pilietinio pasipriešinimo mokymų moduluose dalyvavusių asmenų skaičius, vnt.	Nacionalinio saugumo ir krašto gynybos žinias gavusių mokinių skaičiaus didėjimas, proc.	Atnaujintų arba parengta naujų ir Studijų, mokymo programų ir kvalifikacijų registre užregistruotų formaliojo profesinio mokymo programų skaičius, vnt.
Matavimo vienetas	–	Proc.	–	Proc.	Vnt.	Vnt.	Proc.	Vnt.
Pradinė reikšmė	Nepaskirtas	37	Nepatvirtintas	3	0	4 985	0,17	0
Pradinės reikšmės fiksavimo data	2025-05-01	2025-05-01	2025-05-01	2025-05-01	2024-12-31	2024-12-31	2025-01-01	2025-05-01
Siektina reikšmė	Paskirtas	80	Patvirtintas	100	100	25 000	20	30
Tolerancijos ribos	Gerai	Paskirtas	Patvirtintas	100	100	25 000	20	30
	Vidutiniškai	–	–	71–99	85–99	20 001–24 999	11–19	25–29
	Blogai	Nepaskirtas	Nepatvirtintas	70	84	20 000	10	24
Siektinos reikšmės fiksavimo data	2028-01-01	2028-01-01	2026-04-01	2028-01-01	2027-01-01	2027-01-01	2028-01-01	2028-01-01
Periodinės reikšmės fiksavimo data	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Vertinant pokytį	Kasmet	Kasmet	Kasmet	Vertinant pokytį
Duomenų šaltinis rodikliui skaičiuoti	Vyriausybės kanceliarija	Krašto apsaugos ministerija	Vyriausybės kanceliarija	Vyriausybės kanceliarija	Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamentas	Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamentas	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija
Detalus skaičiavimo / vertinimo aprašymas	Rodiklio aprašymas. Koordinuoja planavimą (priemonių parinkimą, pinigus ir rodiklius), institucijų tarpusavio sąveiką,	Krašto apsaugos ministerijos atliekamas tyrimas	Rodiklio aprašymas. Priemonės susietos su pinigais, optimalus	$X = a / b \times 100$; a – savivaldybių, paveikiamų didžiausių rizikų pagal poveikį ¹³² , sudariusios su NVO pagalbos ir	Rodiklio aprašymas. Pilietinio pasipriešinimo mokymuose dalyvauja 100	Rodiklio aprašymas. Pilietinio pasipriešinimo mokymuose dalyvauja 25	$X = a / b \times 100$; a – n metais Nacionalinio saugumo ir krašto gynybos žinias	Įgyvendinant ESFA projektą, skirtą programų atnaujinimui, planuojama atnaujinti 95 programas (37 parengtos ir užregistruotos, beveik 30 parengta, pradedama rengti

¹³² Vadovaujantis Nacionalinėje rizikos analizėje (aktualioje pokyčio vertinimo metu 2028-01-01) pateiktomis didžiausių poveikį turinčiomis rizikomis.

Rodiklis	Įvertinus institucijų funkcijas paskirtas koordinatorius	Asmenų, informuotų apie savo galimybes prisidėti prie pilietinio pasipriešinimo, dalis proc.	Patvirtintas kito laikotarpio planas	Savivaldybių, paveikiamų didžiausių rizikų pagal poveikį, sudariusių su NVO pagalbos ir bendradarbiavimo sutartis, kuriose numatytas veiksmų planas, dalis proc.	Pilietinio pasipriešinimo mokymų moduluose dalyvavusių asmenų su negalia skaičius, vnt.	Pilietinio pasipriešinimo mokymų moduluose dalyvavusių asmenų skaičius, vnt.	Nacionalinio saugumo ir krašto gynybos žinias gavusių mokinių skaičiaus didėjimas, proc.	Atnaujintų arba parengta naujų ir Studijų, mokymo programų ir kvalifikacijų registre užregistruotų formaliojo profesinio mokymo programų skaičius, vnt.
	bendradarbiavimą su NVO, ūkio subjektais, periodiškai renka ir analizuoja duomenis, susijusius su PP, reikalingiems sprendimams priimti, teikia siūlymus dėl tobulinimo / gerinimo, koordinuoja valstybės strateginę komunikaciją pilietinio pasipriešinimo klausimais, ne rečiau kaip kartą per metus rengia ataskaitą, organizuoja valstybės ir tarptautinio lygio tarpinstitucines pratybas.		rodiklių skaičius, priemonės parinktos pagal koncepcijose numatytas užduotis (pvz.: Neginkluoto pilietinio pasipriešinimo koncepcijoje, Žinių ir įgūdžių pilietiniam pasipriešinimui stiprinimo programos koncepciją).	bendradarbiavimo sutartis, kuriose numatytas veiksmų planas, skaičius b – savivaldybių, paveikiamų didžiausių rizikų pagal poveikį, skaičius.	asmenų su negalia kasmet.	000 asmenų kasmet.	gavusių mokinių skaičiaus; b- n metais 11-12 kl. mokinių skaičius.	30 programų bus parengtos pagal naujas rekomendacijas.

Valstybinio audito ataskaitos
„Lietuvos Respublikos piliečių rengimas pilietiniam
pasipriešinimui“
4 priedas

Neperkelti darbotvarkės įgyvendinimo 2023–2025 m. plano rodikliai į institucijų 2024–2026 m. strateginius veiklos planus

Institucija	Rodiklis	Institucijos paaiškinimas
VRM	R-1-6-2-1 interneto svetainės www.lt72.lt lankytojų skaičiaus didėjimas (kaupiamasis rodiklis) (proc.)	Dėl žmogiškosios klaidos
ŠMSM	R-2-1-2-1 Priemonės rodiklis: mokinių, besimokančių kadetų mokyklose, skaičius (vnt.); R-2-1-3-1 9 klasių moksleivių, baigusių pilietiškumo ir gynybos įgūdžių kursus, skaičius, palyginti su bendru 9 klasių mokinių skaičiumi (proc.); R-2-2-2-1 mokinių dalyvavimo savanorystės iniciatyvose ir socialinėse-pilietinėse veiklose sistemos kūrimo baigtumas (proc.); R-2-2-2-2 : bendrojo ugdymo planų 2025–2026 ir 2026–2027 mokslo metams parengimo baigtumas (proc.) R-2-4-1-1 įstojusių į aukštųjų mokyklų pirmosios pakopos studijų valstybės finansuojamas studijų vietas asmenų skaičius (vnt.).	ŠMSM paaiškinimas R-2-2-2-1 mokinių dalyvavimo savanorystės iniciatyvose ir socialinėse-pilietinėse veiklose sistemos kūrimo baigtumas (proc.); R-2-2-2-2: bendrojo ugdymo planų 2025–2026 ir 2026–2027 m. m. parengimo baigtumas (proc.) vykdomi įgyvendinant priemonę 12-003-03-01-16 (TP); R-2-4-1-1 įstojusių į aukštųjų mokyklų pirmosios pakopos studijų valstybės finansuojamas studijų vietas asmenų skaičius (vnt.) atskirai ŠMSM SVP nėra išskirta, kol kas tai eina su bendru universitetų ir kolegijų finansavimu (SVP 12-003-03-04-05 ir 12-003-03-04-06).
KAM	R-2-4-1-1 įstojusių į aukštųjų mokyklų pirmosios pakopos studijų valstybės finansuojamas studijų vietas asmenų skaičius (vnt.) R-1-2-2-2 Priemonės rodiklis: Lietuvos visuomenės atsparumo hibridinėms grėsmėms tyrimo baigtumas (proc.) R-1-3-1-1 Priemonės rodiklis: finansuotų projektų, prisidedančių prie atsparumo didinimo, dalis nuo visų finansuotų projektų 5 poveikio rodiklis: visuomenės dalis, žinanti, kaip elgtis, susidūrus su kibernetinio saugumo incidentu (proc.) R-1-4-1-1 Priemonės rodiklis: suminis kibernetinio saugumo mokymuose dalyvavusių asmenų skaičius (vnt.) R-2-1-2-1 Priemonės rodiklis: mokinių, besimokančių kadetų mokyklose, skaičius (vnt.) R-2-5-2-1 pagrindinių KAS renginių organizavimo tęstinumas (proc.) 14 poveikio rodiklis. Lietuvos gyventojų, pasitikinčių LK, dalis (proc.) R-2-6-1-1 pranešimų spaudai ir informacinių žinučių, išplatintų KAM ir LK interneto svetainėse, skaičius (vnt.) R-2-6-1-2 vidutinis žiniasklaidos priemonių, kuriose paskelbtas kiekvienas KAM ir LK pranešimas spaudai ir informacinė žinutė, skaičius (vnt.) R-2-7-2-1 finansuotų projektų, prisidedančių prie pilietinės valios stiprinimo, dalis nuo visų finansuotų projektų R-2-10-2-1 valstybės ir savivaldybių institucijų, dalyvavusių LK pratybose, skaičius (vnt.) E-1-23 poveikio rodiklis. Lietuvos gyventojų, Lietuvos užpuolimo atveju nusiteikusių imtis iniciatyvos organizuoti priešinimąsi taikiomis priemonėmis arba prisidėti prie pasipriešinimo, dalis E-1-25 poveikio rodiklis. Lietuvos gyventojų, Lietuvos užpuolimo atveju nusiteikusių imtis iniciatyvos organizuoti priešinimąsi taikiomis priemonėmis arba prisidėti prie pasipriešinimo, dalis (proc.) E-1-26 poveikio rodiklis. Asmenų, baigusių LŠS arba Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamento prie Krašto apsaugos ministerijos organizuojamus pilietinio pasipriešinimo kursus, skaičiaus padidėjimas (proc.), palyginti su 2020 m.	Paaiškinimo nepateikė

Institucija	Rodiklis	Institucijos paaiškinimas
	R-3-1-1-2 Priemonės rodiklis: Piliečių supažindinimo (informavimo) su jų dalyvavimu valstybės gynyboje ir pilietiniame pasipriešime koncepcijos baigtumas (proc.)	
	R-3-1-1-1 Priemonės rodiklis: Pilnamečių asmenų, kuriuos pasiekė informacijos kampanijos priemonės, skaičius (vnt.)	
	R-3-1-1-3 Priemonės rodiklis: Piliečių supažindinimo (informavimo) su jų dalyvavimu valstybės gynyboje ir pilietiniame pasipriešime priemonių išvystymas (proc.)	
	R-3-1-2-1 Priemonės rodiklis: Mokymų platformos, skirtos visuomenei rengti ir testuoti mobilizacijos, priimančiosios šalies paramos, pilietinio pasipriešimo klausimais, sukūrimo baigtumas (proc.)	
	R-3-1-3-1 Priemonės rodiklis: Suminis mobilizacinius ir pilietinio pasipriešimo mokymus nuotolinių mokymų platformoje baigusių valstybės tarnautojų ir asmenų, įrašytų į CMPR, skaičius (vnt.)	
	R-3-1-4-1 Priemonės rodiklis: Valstybės ir savivaldybių institucijų, dalyvavusių mobilizacinėse pratybose, skaičius (vnt.)	
	R-3-2-1-1 Priemonės rodiklis: Suminis valstybės institucijų švietimo sistemos, NVO, žiniasklaidos, mokslo, verslo ir kt. sričių atstovų, dalyvavusių nacionalinio saugumo ir gynybos kursuose, skaičius (vnt.)	
	R-3-3-1-1 Priemonės rodiklis: suminis pilietinio pasipriešimo mokymus baigusių asmenų, siekiančių gauti ar pratęsti leidimą įsigyti ir turėti A ir B kategorijų ginklus, karo komendantų ir karo komendantų pavadootojų, pilnamečių LŠS narių, vietos bendruomenių organizacijų lyderių, švietimo sistemos, NVO, verslo ir kt. sričių atstovų skaičius (vnt.)	
	E-1-27 poveikio rodiklis. 27 poveikio rodiklis. Karių skaičiaus padidėjimas (proc.), palyginti su 2020 m.	
	E-1-31 poveikio rodiklis. Bendras karo komendantūrų organizacinės struktūros ir įrangos lentelių baigtumas (proc.)	
	E-1-32 poveikio rodiklis. Lietuvos gyventojų, Lietuvos užpuolimo atveju nusiteikusių imtis iniciatyvos organizuoti priešinimąsi ginklu arba prisidėti prie pasipriešimo, dalis (proc.)	
	R-4-1-1-1 Priemonės rodiklis: Norą atlikti nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą išreiškusių asmenų dalis (proc.) nuo visų tarnybą pradėjusių prievolinkų skaičiaus	
	R-4-1-2-1 Priemonės rodiklis: Suminis rezistencijos kursų baigusių kariūnų skaičius (vnt.)	
	R-4-1-2-2 Priemonės rodiklis: Suminis rezistencijos paruošimo ir organizavimo kursus baigusių LK SOP karių skaičius (vnt.)	
	R-4-4-1-1 Priemonės rodiklis: Rezervo aprūpinimo reglamentavimo, įskaitant karo komendantūrų aprūpinimo tvarką, baigtumas (proc.)	
	R-4-4-1-2 Priemonės rodiklis: Pagrindinių karo komendantūrų pareigybių užpildymas (proc.)	
	R-4-4-1-2 Priemonės rodiklis: Karo komendantų ir karo komendantų pavadootojų, dalyvavusių mokymuose, dalis (proc.)	
	R-4-5-1-1 Priemonės rodiklis: Kovinių asmenų ir jų organizacijų ginkluoto pasipriešimo vienetų ir partizanų vienetų rengimo ginkluotam pilietiniam pasipriešinimui išvystymas (proc.)	
	R-4-5-2-1 Priemonės rodiklis: Valstybės ginkluoto pasipriešimo koncepcijos baigtumas (proc.)	

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal darbotvarkės įgyvendinimo 2023–2025 m. planą ir institucijų 2024–2026 m. strateginius veiklos planus

Valstybinio audito ataskaitos
„Lietuvos Respublikos piliečių rengimas pilietiniam
pasipriešinimui“
5 priedas

Darbotvarkės įgyvendinimo plano 2023–2024 m. nepasiektų rodiklių reikšmės

Rodiklis	Atsakingas subjektas	Poveikio, priemonės rodiklio reikšmė 2023 m.			Poveikio, priemonės rodiklio reikšmė 2024 m.			Siektina rodiklio reikšmė 2025 m.	Rodiklių nepasiekimo priežastys, nurodytos Darbotvarkės plano įgyvendinimo institucijų ataskaitose
		Siektina reikšmė	Faktinė reikšmė	Įvykdymo proc.	Siektina reikšmė	Faktinė reikšmė	Įvykdymo proc.		
E-1-1 poveikio rodiklis. Pilietinės galios indeksas (balai)	Lietuvos visuomenės pilietinės galios indekso tyrimas	41,5	36,7	88	41,7	36,8	88	42	Priežastys nenurodytos
R-1-2-3-1 Priemonės rodiklis: visuomenės informavimo politikos 2023–2027 metų krypčių (gairių) parengimo baigtumas (proc.)	KM	50proc.	x	x	100	50	50	x	Priemonės įgyvendinimas 2024 m. buvo sustabdytas (nebuvo įgyvendintas), kadangi Visuomenės informavimo politikos 2023–2027 metų krypčių (gairių) rengimas tapo nebeaktualus Vyriausybei pakoregavus savo programos prioritetus, patikslinus Aštuonioliktosios Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planą.
1-6-1-1 Priemonės rodiklis: gyventojų, žinančių, kokių svarbiausių veiksmy imtis, jei įvyktų branduolinė (radiologinė) avarija, dalis (proc.)	VRM	60	x	x	65	40	61	70	2024 m. reikšmė nepasiekta ir išliko tokia pati kaip 2023 m., nepaisant vykdytų aktyvių informacinių kampanijų. Pažymėtina, kad dėl išaugusio Lietuvos Respublikos kaimynystėje esančių autoritarinių režimų agresyvumo Lietuvos gyventojai geriau suvokia ekstremaliųjų situacijų riziką ir realiau vertina savo pasirengimą joms. VRM paaiškinimu, vidaus reikalų ministru pavestų valdymo sričių 2024–2026 m. strateginiame veiklos plane patvirtintos pakoreguotos rodiklių 2024 ir 2025 m. planinės reikšmės, atsižvelgiant į 2023 m. pasiektas reikšmes ir pastarųjų metų rodiklių kitimo tendencijas: 2024 m. siektina reikšmė 55, pasiekta – 40, įvykdymo procentas – 72,7. 2025 m. siektina reikšmė – 60 proc.

Rodiklis	Atsakingas subjektas	Poveikio, priemonės rodiklio reikšmė 2023 m.			Poveikio, priemonės rodiklio reikšmė 2024 m.			Siekta rodiklio reikšmė 2025 m.	Rodiklių nepasiekimo priežastys, nurodytos Darbotvarkės plano įgyvendinimo institucijų ataskaitose
		Siekta reikšmė	Faktinė reikšmė	Įvykdymo proc.	Siekta reikšmė	Faktinė reikšmė	Įvykdymo proc.		
R-2-1-1-1 mokytojų, dalyvavusių mokymuose nacionalinio saugumo, šalies gynybos, medijų raštingumo ir informacinio saugumo bei pilietiškumo temomis, skaičius	ŠMSM (dalyvauja KAM, NŠA, LŠS)	500	510	102	500	389	78	600	Nepasiekta 2024 m. LŠS nepasiekta, nes ne visos rinktinės organizavo mokytojų mokymus per 2024 metus.
R-2-4-1-1 įstojusiu į aukštųjų mokyklų pirmosios pakopos studijų valstybės finansuojamas studijų vietas asmenų skaičius (vnt.)	ŠMSM	0	0	x	100	16	16	100	Priežastys nenurodytos
R-2-5-1-1 parengtų atmintinų metų programų skaičius (vnt.)	KM	3	3	100	3	2	66	3	2024 m. parengtos dvi atmintinų metų programos (bus minimos 2026 m.). 2024 m. įgyvendinta Dainų šventės metų minėjimo programa
E-1-15 poveikio rodiklis. Visuomenės dalyvavimas savanoriškoje veikloje (proc.)	SADM) atliekama gyventojų apklausa	16,5	x	x	18	13,8	77	18	Priežastys nenurodytos
E-1-16 poveikio rodiklis. Visuomenės dalyvavimas gyvenamosios vietovės bendruomenės veikloje (proc.)	SADM) atliekama gyventojų apklausa	27	x	x	28,5	14	49	30	Priežastys nenurodytos
E-1-19 poveikio rodiklis. Gyventojų, pasitikinčių valstybės institucijomis ir įstaigomis, dalis (proc.)	VRM atliekama gyventojų apklausa	73	54	73	74	67	90	75	Gyventojų pasitikėjimui valstybės institucijomis įtakos turėjo 2023–2024 m. kilę korupcijos ir <i>čekiukų</i> skandalai, krizinės situacijos (nelegali migracija, hibridinės atakos, karo grėsmė ir pan.). VRM paaiškinimu, vidaus reikalų ministru pavestų valdymo sričių 2024–2026 metų strateginiame veiklos plane patvirtintos pakoreguotos rodiklių 2024 ir 2025 m. planinės reikšmės, atsižvelgiant į 2023 m. pasiektas reikšmes ir pastarųjų metų rodiklių kitimo tendencijas: 2024 m. siektina reikšmė – 65 proc., pasiekta – 67, įvykdymo procentas – 103.
E-1-20 poveikio rodiklis. Gyventojų, per paskutinius 12 mėnesių dalyvavusių sprendžiant viešuosius vietos reikalus, dalis (proc.)	VRM atliekama gyventojų apklausa	38	32	84	39	42	107	40	Nepasiekta 2023 m. Gyventojų dalyvavimo aktyvumas sprendžiant viešuosius vietos reikalus yra glaudžiai susijęs su gyventojų pasitikėjimu valstybės institucijomis ir įstaigomis (E-1-19 rodiklis). Gyventojai, nurodydami, kodėl jie nėra labai aktyvūs sprendžiant viešuosius reikalus, dažniausiai nurodo, kad jie netiki, jog gali daryti įtaką savivaldybės sprendimams, jiems nerūpi

Rodiklis	Atsakingas subjektas	Poveikio, priemonės rodiklio reikšmė 2023 m.			Poveikio, priemonės rodiklio reikšmė 2024 m.			Siektina rodiklio reikšmė 2025 m.	Rodiklių nepasiekimo priežastys, nurodytos Darbotvarkės plano įgyvendinimo institucijų ataskaitose
		Siektina reikšmė	Faktinė reikšmė	Įvykdymo proc.	Siektina reikšmė	Faktinė reikšmė	Įvykdymo proc.		
R-2-8-2-1 gyventojų, teigiamai vertinančių valstybės ir savivaldybių įstaigų darbą, dalis (proc.)	VRM atliekama gyventojų apklausa	61	59	96	62	60	97	62	<p>vietos reikalai, vietos bendruomenėje trūksta iniciatyvių žmonių, gyventojai tam neturi laiko, trūksta pačios savivaldybės iniciatyvos.</p> <p>VRM paaiškinimu, vidaus reikalų ministrui pavestų valdymo sričių 2024–2026 m. strateginiame veiklos plane patvirtintos pakoreguotos rodiklių 2024 ir 2025 m. planinės reikšmės, atsižvelgiant į 2023 m. pasiektas reikšmes ir pastarųjų metų rodiklių kitimo tendencijas: 2024 m. siektina reikšmė 36 proc., pasiekta – 42, įvykdymo procentas – 116,6.</p>
R-2-9-1-2 skaidrumo ir sąžiningumo užsiėmimuose dalyvavusių LŠS narių ir stovyklų dalyvių suminis skaičius (vnt.)	LŠS	950	463	48	1900	608	32	2850	Nors 2024 metams numatyti tikslai dar nebuvo pasiekti, LŠS planuoja mokyti instruktorius, kurie galėtų vesti skaidrumo ir sąžiningumo užsiėmimus didesnei ir platesnei jaunųjų šaulių auditorijai.
R-2-9-1-3 jaunimo, kuris pagal Lietuvos korupcijos žemėlapyje norėtų dalyvauti antikorupcinėje veikloje, dalis (proc.)	STT	18	x	x	20	8,1	40	22	2023 m. nėra duomenų. 2024 m. nepasiektas – priežastys nenurodytos.
R-3-1-3-1 Priemonės rodiklis: Suminis mobilizacinius ir pilietinio pasipriešinimo mokymus nuotolinių mokymų platformoje baigusius valstybės tarnautojų ir asmenų, įrašytų į CMPR, skaičius (vnt.)	KAM	1000	3510	351	34000	11 037	32	45000	2024 m. nustatyta didesnė siektina reikšmė nei 2023 m. (2023 m. 1 000, 2024 m. 34 000, 2025 m. 45 000). 2024 m. numatyta siektina reikšmė didesnė nei faktinė 2023 m. reikšmė 3 510. Rezultatas nepasiektas, nes 2024-07-18 priimtas Mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymo Nr. XIV-2947 18 str. pakeitimas, tad prievolė valstybės tarnautojams baigti pilietinio pasipriešinimo mokymus atsirado tik nuo 2024-09-01.
R-3-3-2-1 Priemonės rodiklis: LŠS Mokymų ir nekinetinių operacijų centro pajėgumo išvystymas (proc.)	LŠS	30	-	-	60	18	30	80	Tikėtina, kad Mokymų centro pastato remonto darbai prasidės 2025 m. II ketvirtį.
E-1-27 poveikio rodiklis. 27 poveikio rodiklis. Karių skaičiaus padidėjimas (proc.), palyginti su 2020 m.	KAM	5	6,35	127	15	10	67	20	Priežastys nenurodytos

Rodiklis	Atsakingas subjektas	Poveikio, priemonės rodiklio reikšmė 2023 m.			Poveikio, priemonės rodiklio reikšmė 2024 m.			Siektina rodiklio reikšmė 2025 m.	Rodiklių nepasiekimo priežastys, nurodytos Darbotvarkės plano įgyvendinimo institucijų ataskaitose
		Siektina reikšmė	Faktinė reikšmė	Įvykdymo proc.	Siektina reikšmė	Faktinė reikšmė	Įvykdymo proc.		
E-1-30 poveikio rodiklis. LK, VAT ir vidaus tarnybos sistemos įstaigų, Lietuvos Respublikos karo padėties įstatyme nustatyta tvarka priskirtų ginkluotosioms pajėgoms, metiniuose bendradarbiavimo planuose numatytų priemonių įvykdymas (proc.)	LK	100	97,5	97	100	65	65	100	KAM 2023 m. ataskaitoje pažymima: Stiprinant sąveiką tarp LK ir ginkluotosioms pajėgoms priskirtų institucijų, 2023 m. bendradarbiavimo planuose buvo numatyta 161 priemonė, iš jų įvykdyta 114 (71 proc.), neįvykdytos 47 (29 proc.), bet papildomai įvykdytos 43, neįtrauktos į bendradarbiavimo planus. Iš viso 2023 m. įvykdytos 157 LK ir ginkluotosioms pajėgoms priskirtų institucijų bendradarbiavimo priemonės
R-4-1-2-1 Priemonės rodiklis: Suminis rezistencijos kursų baigusių kariūnų skaičius (vnt.)	KAM	180	206	114	270	257	95	360	Priežastys nenurodytos
R-4-2-3-1 Priemonės rodiklis: Į komendantinius LŠS ginkluoto pasipriešinimo vienetus įrašytų šaulių skaičius (vnt.)	LŠS	1000	1494	149	1000	853	85	1000	Nes potencialūs kandidatai į komendantinius Lietuvos šaulių sąjungos ginkluoto pasipriešinimo vienetus priėmė sprendimą rinktis tarnybą specializuotuose vienetuose.
R-4-4-1-2 Priemonės rodiklis: Karo komendantų ir karo komendantų pavaduotojų, dalyvavusių mokymuose, dalis (proc.)	KAM	90	15	17	90	30	33	90	2023 m. LK Sausumos pajėgų mokymo centre organizuoti karo komendantų ir jų pavaduotojų mokymai, kuriuose dalyvavimas siekė 15 proc. dėl tikslinės auditorijos užimtumo. 2024 m. organizuoti karo komendantų ir jų pavaduotojų mokymai, kuriuose dalyvavimas siekė 30 proc. (komendantais paskirti profesinės karo tarnybos karininkai, užimančys aukštą pareigą, pavaduotojais – KASP karininkai) užimtumo, todėl nuo 2024 m. nuspręsta organizuoti nuotolinius mokymus, tada dalyvavimo procentas padidėjo.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal darbotvarkės įgyvendinimo 2023–2025 m. planą ir įgyvendinančių institucijų pateiktą informaciją

Valstybinio audito ataskaitos
„Lietuvos Respublikos piliečių rengimas pilietiniam
pasipriešinimui“
6 priedas

Darbotvarkės įgyvendinimo 2023–2024 m. plano viršytų rodiklių reikšmės

Rodiklis	Atsakinga Institucija	Poveikio, priemonės rodiklio reikšmė 2023 m.			Poveikio, priemonės rodiklio reikšmė 2024 m.			Siektina rodiklio reikšmė 2025 m.
		Siektina reikšmė	Faktinė reikšmė	Įvykdymo proc.	Siektina reikšmė	Faktinė reikšmė	Įvykdymo proc.	
R-1-2-5-1 Priemonės rodiklis: tarpinstitucinių koordinacinių susitikimų skaičius	LRVK	6	7	101	10	27	270	12
R-1-2-1-1 Priemonės rodiklis: suminis asmenų, dalyvavusių Lietuvos kariuomenės (toliau – LK) šviečiamuosiuose renginiuose visoje Lietuvoje informacinių grėsmių temomis, skaičius (vnt.)	KAM	20 000	32 000	160	30 000	30 000	100	40 000
R-1-3-1-1 Priemonės rodiklis: finansuotų projektų, prisidedančių prie atsparumo didinimo, dalis nuo visų finansuotų projektų	KAM	10	10	100	10	16	160	10
E-1-5 poveikio rodiklis: visuomenės dalis, žinanti, kaip elgtis, susidūrus su kibernetinio saugumo incidentu (proc.)	KAM atliekama gyventojų apklausa	44	44	100	46	51	110	48
R-1-4-1-1 Priemonės rodiklis: suminis kibernetinio saugumo mokymuose dalyvavusių asmenų skaičius (vnt.)	KAM	12 000	21 742	181	14 000	51 690	369	16 000
R-1-6-1-1 Priemonės rodiklis: gyventojų, žinančių, kokių svarbiausių veiksmų imtis, jei įvyktų branduolinė (radiologinė) avarija, dalis (proc.)	VRM	60	x	x	65	40	78	70
R-1-6-2-1 Priemonės rodiklis: interneto svetainės www.lt72.lt lankytojų skaičiaus didėjimas (kaupiamasis rodiklis) (proc.)	VRM	5	x	x	10	117	1170	15
E-1-23 poveikio rodiklis. Lietuvos gyventojų, Lietuvos užpuolimo atveju nusiteikusių imtis iniciatyvos organizuoti priešintis taikiomis priemonėmis arba prisidėti prie pasipriešinimo, dalis	KAM atliekama gyventojų apklausa	56	61	109	58	61	105	60
E-1-24 poveikio rodiklis. Lietuvos gyventojų, teigiančių, kad žino, kaip reikia elgtis paskelbus mobilizaciją, dalis (proc.)		31	34	110	32	36	112,5	33
E-1-25 poveikio rodiklis. Lietuvos gyventojų, Lietuvos užpuolimo atveju nusiteikusių imtis iniciatyvos organizuoti priešintis taikiomis priemonėmis arba prisidėti prie pasipriešinimo, dalis (proc.)		56	61	109	58	61	105	60
E-1-26 poveikio rodiklis. Asmenų, baigusių LŠS arba Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamento prie Krašto apsaugos ministerijos organizuojamus pilietinio pasipriešinimo kursus, skaičiaus padidėjimas (proc.), palyginti su 2020 m.	KAM	360	426	118	540	10686	1879	738

Rodiklis	Atsakinga Institucija	Poveikio, priemonės rodiklio reikšmė 2023 m.			Poveikio, priemonės rodiklio reikšmė 2024 m.			Siekta rodiklio reikšmė 2025 m.
		Siekta reikšmė	Faktinė reikšmė	Įvykdymo proc.	Siekta reikšmė	Faktinė reikšmė	Įvykdymo proc.	
R-2-1-1-1 priemonės rodiklis: mokytojų, dalyvavusių mokymuose nacionalinio saugumo, šalies gynybos, medijų raštingumo ir informacinio saugumo bei pilietiškumo temomis, skaičius	ŠMSM	500	510	102	500	389	78	600
R-2-1-3-1 priemonės rodiklis: 9 klasių moksleivių, baigusių pilietiškumo ir gynybos įgūdžių kursus, skaičius, palyginti su bendru 9 klasių mokinių skaičiumi (proc.)	ŠMSM, LŠS	30	32	106	70	70	100	100
R-3-1-4-1 Priemonės rodiklis: Valstybės ir savivaldybių institucijų, dalyvavusių mobilizacinėse pratybose, skaičius (vnt.)	KAM	25	32	128	25	100	400	25
R-3-2-1-1 Priemonės rodiklis: Suminis valstybės institucijų švietimo sistemos, NVO, žiniasklaidos, mokslo, verslo ir kt. sričių atstovų, dalyvavusių nacionalinio saugumo ir gynybos kursuose, skaičius (vnt.)	KAM	160	162	101	240	269	112	320
R-3-3-1-1 Priemonės rodiklis: suminis pilietinio pasipriešinimo mokymus baigusių asmenų, siekiančių gauti ar pratęsti leidimą įsigyti ir turėti A ir B kategorijų ginklus, karo komendantų ir karo komendantų pavadojuotojų, pilnamečių LŠS narių, vietos bendruomenių organizacijų lyderių, švietimo sistemos, NVO, verslo ir kt. sričių atstovų skaičius (vnt.)	KAM, LŠS	11720	26040	222	38770	54 820	141	66850
R-4-1-1-1 Priemonės rodiklis: Norą atlikti nuolatinę privalomąją pradinę karo tarnybą išreišusių asmenų dalis (proc.) nuo visų tarnybą pradėjusių prievolininkų skaičiaus	KAM	80	95	119	80	98	122	80
R-4-1-1-2 Priemonės rodiklis: Profesinės karo tarnybos karių pasitenkinimas tarnybos sąlygomis (proc.)	KAM	63	89	141	65	87	133	70
R-4-2-1-1 Priemonės rodiklis: Kovinių būrių šaulių, dalyvavusių LK karinėse pratybose, skaičius (vnt.)	LŠS	250	480	192	400	435	109	450
R-4-3-1-1 Priemonės rodiklis: Karinio rengimo renginių, kurių metu stiprinama sąveika tarp LK ir ginkluotosioms pajėgoms priskirtų institucijų (VAT, VSAT, VST), skaičius	LK (VAT, VSAT, VST)	5	45	900	5	32	600	5
R-2-1-2-1 Priemonės rodiklis: mokinių, besimokančių kadetų mokyklose, skaičius (vnt.)	ŠMSM (su KAM)	500	517	103	510	677	133	520
R-2-2-1-1 priemonės rodiklis: savivaldybių, kuriose veikia ne mažiau kaip trys jaunųjų šaulių būreliai, dalis (proc.)	LŠS	55	57	104	57	52	92	59
R-2-2-1-2 Priemonės rodiklis: LŠS vasaros stovyklose dalyvavusių LŠS jaunesiems šauliams nepriklausančių mokinių skaičius (vnt.)	LŠS	1500	5435	362	1500	1740	116	1500
R-2-3-1-1 atvirų durų dienų renginių valstybės institucijose ir įstaigose bei specializuotų projektų, skirtų mokiniams ir visuomenei supažindinti su valstybės veikimo principais, skaičius	LRVK	3	29	967	3	10	300	3
R-2-5-3-1 paremtų projektų skaičius	LRVK	20	42	201	20	21	105	20
E-1-14 poveikio rodiklis. Lietuvos gyventojų, pasitikinčių LK, dalis (proc.)	KAM atliekama	63	62	101	75	79	105	75

Rodiklis	Atsakinga Institucija	Poveikio, priemonės rodiklio reikšmė 2023 m.			Poveikio, priemonės rodiklio reikšmė 2024 m.			Siekta rodiklio reikšmė 2025 m.
		Siekta reikšmė	Faktinė reikšmė	Įvykdymo proc.	Siekta reikšmė	Faktinė reikšmė	Įvykdymo proc.	
	gyventojų apklausa							
R-2-6-1-1 pranešimų spaudai ir informacinių žinučių, išplatintų KAM ir LK interneto svetainėse, skaičius (vnt.)	KAM, VRM	800	800	100	800	1596	200	800
R-2-6-1-2 vidutinis žiniasklaidos priemonių, kuriose paskelbtas kiekvienas KAM ir LK pranešimas spaudai ir informacinė žinutė, skaičius (vnt.)	KAM	5	7	101	5	14	280	5
R-2-6-1-3 visuomenės pasitikėjimas policija (proc.)	VRM	75	82	109	75	82	109	75
R-2-6-1-4 visuomenės pasitikėjimas Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie VRM (proc.)	atliekama gyventojų apklausa	72	74	101	72	77	102	72
R-2-6-1-5 visuomenės pasitikėjimas Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentu prie VRM (proc.)		90	93	101	91	93	101	91
R-2-7-2-1 finansuotų projektų, prisidedančių prie pilietinės valios stiprinimo, dalis nuo visų finansuotų projektų	KAM	20	50	250	20	77	385	20
R-2-7-2-2 finansuotų ir įgyvendintų NVO institucinio stiprinimo projektų skaičius (vnt.)	SADM	65	79	121	80	83	103	80
R-2-8-3-1 pilietinės visuomenės ir privačiojo sektoriaus subjektai, dalyvavę rengiant ir (ar) įgyvendinant vietos plėtros strategijas (vnt.)	VRM	475	833	175	535	833	156	595
R-2-9-1-1 edukacinių užsiėmimų skaidrumo ir sąžiningumo temomis metu apmokytų LŠS atstovų suminis skaičius (vnt.)	STT (LŠS)	120	157	130	240	362	150	260
R-2-10-2-1 valstybės ir savivaldybių institucijų, dalyvavusių LK pratybose, skaičius (vnt.)	KAM	10	40	400	10	60	600	10

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal darbotvarkės įgyvendinimo 2023–2025 m. planą ir įgyvendinančių institucijų pateiktą informaciją

Valstybinio audito ataskaitos
 „Lietuvos Respublikos piliečių rengimas
 pilietiniam pasipriešinimui“
 7 priedas

Lietuvos šaulių sąjungos veiklai remti 2023–2024 m. suplanuoti ir panaudoti ir 2025 m. suplanuoti pinigai

Priemonės remti LŠS ir jos vykdomas veiklas	2023 m.		2024 m.		2025 m.
	Suplanuota	Panaudota	Suplanuota	Panaudota	Suplanuota
Priemonė: 06-007-11-03-02 Administruoti ir išlaikyti LŠS	5 234,4	5 234,4	6 048,4	6 048,1	10 944,0
Priemonė: 06-007-10-03-09 „Vykdėti LŠS pilietinį ir patriotinį ugdymą“	2 411,8	2 411,8	1 669,6	1 669,6	1 734,2
Priemonė: Pilietiškumo ir gynybos įgūdžių kursas (PGJK)	NIL*	NIL*	866,2	866,2	847,8
Priemonė: 06-007-10-03-04 „Vykdėti LŠS šaulių karinį rengimą“	1 457,7	1 456,3	5 044,8	5 044,8	7 192,0
Iš viso	9 103,9	9 102,5	13 629,0	13 628,7	20 718,0

* NIL – *nothing in line (zero)* (tuščia / nieko nėra). 2023 m. nebuvo išskirta veikla iš priemonės 06-007-10-03-09 „Vykdėti LŠS pilietinį ir patriotinį ugdymą“

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Lietuvos šaulių sąjungos 2023–2024 m. biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo ataskaitas, 2025 m. biudžeto planavimo projektus

Valstybinio audito ataskaitos
 „Lietuvos Respublikos piliečių rengimas
 pilietiniam pasipriešinimui“
 8 priedas

Mokinių, pasirinkusių Nacionalinio saugumo ir krašto gynybos programą 2024–2025 m. m. pagal savivaldybes ir mokyklas, skaičius

Savivaldybė	Mokyklos	III (11 kl.) mokinių skaičius	IV (12 kl.) mokinių skaičius	Iš viso
Alytaus r.	Alytaus r. Pivašiūnų gimnazija		3	3
	Alytaus r. Simno gimnazija	2		2
	Alytaus r. Miroslavo gimnazija	6		6
Anykščių r.	Anykščių Jono Biliūno gimnazija	10		10
Kauno r.	Kauno r. Domeikavos gimnazija	4		4
Lazdijų r.	Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazija	5	5	10
Marijampolės	Marijampolės sav. Igliaukos Anzelmo Matučio gimnazija		1	1
Rokiškio r.	Rokiškio „Romuvos“ gimnazija	7		7
Utenos r.	Utenos r. Užpalių gimnazija		8	8
Varėnos r.	Varėnos „Ąžuolo“ gimnazija	6		6
Vilniaus m.	Viešoji įstaiga „Vilniaus Valdorfo mokykla“	17		17
Vilniaus r.	Vilniaus r. Rukainių gimnazija		2	2
	Vilniaus r. Rudaminos Ferdinando Ruščico gimnazija		1	1
	Riešės gimnazija	1		1
Iš viso		58	20	78

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pateiktus duomenis

Valstybinio audito ataskaitos
 „Lietuvos Respublikos piliečių rengimas
 pilietiniam pasipriešinimui“
 9 priedas

Kvalifikacijos tobulinimo srities „Pilietinio ugdymo kompetencijų stiprinimas“ 2023 m. programų ir dalyvių skaičius pagal savivaldybes

Savivaldybė	Savivaldybės pedagogų kvalifikacijos tobulinimo institucijos pavadinimas	Programų skaičius	Dalyvių skaičius
Alytaus m.	Alytaus miesto pedagoginė psichologinė tarnyba	1	45
Druskininkų	Druskininkų švietimo centras	1	26
Ignalinos r.	Ignalinos rajono švietimo pagalbos tarnyba	1	25
Kaišiadorių r.	Kaišiadorių švietimo ir sporto centras	2	56
Kauno m.	Kauno švietimo inovacijų centras	10	668
Kazlų Rūdos	Kauno rajono švietimo centras	1	1
Kelmės r.	Kelmės švietimo pagalbos tarnyba	1	7
Mažeikių r.	Mažeikių švietimo centras	1	27
Panevėžio m.	Panevėžio švietimo centras	9	324
Radviliškio r.	Radviliškio r. savivaldybės švietimo ir sporto paslaugų centro Suaugusiųjų ir jaunimo neformaliojo ugdymo skyrius	1	55
Raseinių r.	Raseinių rajono švietimo pagalbos tarnyba	1	40
Šilutės r.	Šilutės rajono švietimo pagalbos tarnyba	3	34
Tauragės r.	Tauragės pagalbos mokytojui ir mokiniui centras	1	12
Trakų r.	VšĮ Trakų švietimo centras	3	106
Varėnos r.	Varėnos švietimo centras	1	39
Iš viso:		38	1 465

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal NŠA pateiktus duomenis

Valstybinio audito ataskaitos
„Lietuvos Respublikos piliečių rengimas pilietiniam
pasipriešinimui“
10 priedas

Pilietinio pasipriešinimo mokymų įgyvendinimas 2024 m. (užsiregistravusių į mokymus, juos baigusių ir laukiančių eilėje, skaičius, 2024 m. panaudoti ir 2025 m. planuojami pinigai mokymams)

Mokymų pavadinimas	Metai	Vykdytojas	Dalyvių skaičius, iš viso (vnt.)		Pinigai (tūkst. Eur)		Dalyvių skaičius pagal asmenų grupes						Laukiančių eilėje skaičius 2024-12-31	Susisteminta informacija pagal vietas
					Panaudota iki 2024-12-31 (Eur)	Planuojama skirti 2025 m. (Eur)	Asmenų įrašytų į CMPR	Valstybės tarnautojų	Ginklų savininkų	NVO	Kita (Visuomenė /grupės)			
			Planas	Faktas	Faktas	Planas					Civiliai	Užsiregistravę į komendantūras		
Bazinis pilietinio pasipriešinimo kursas „Mobilizacijos mokykla.lt“	2024	MPPD	33 000	33 328	35 368	36 000	3 440	4 087	17 057	NIL	8 744 (nepriskirti jokioms grupėms)		NIL	NIL
Pilietinio pasipriešinimo modulis Nr. 1 (PPM1)	2024	AHGG, LŠS	800	2 010	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	NIL	1 819	191	188	Vilnius – 110; Kaunas – 43; Klaipėda – 7; Alytus – 4; Marijampolė – 9; Šiauliai – 4; Panevėžys – 5;
Pilietinio pasipriešinimo modulis Nr. 2 (PPM2)	2024	MPPD, LŠS, NVO	400	2 975	20 000 (inventoriui įsigyti) 17 400 viešinimui (PPM1 IR PPM2)	5 000 (inventoriui įsigyti) 30 000 viešinimui (PPM1 IR PPM2)	NIL	NIL	NIL	NIL	2 730	245	235	Vilnius – 136; Kaunas – 51; Klaipėda – 11; Alytus – 6; Marijampolė – 8; Šiauliai – 8; Panevėžys – 8;
Specializuotas BPPK modulis – Civilinės paskirties bepiločių orlaivių valdymo kursas (BO).	2024	LKA	1 000	458	77 357	85 244	NIL	NIL	NIL	NIL	376	88	1011	Vilnius – 530; Kaunas – 168; Klaipėda – 66; Alytus – 22; Marijampolė – 17; Šiauliai – 26; Panevėžys – 33; Kaišiadorys – 5
* NIL – <i>nothing in line (zero)</i> (tuščia / nieko nėra)					150 125	156 244					13 669	524	1434	

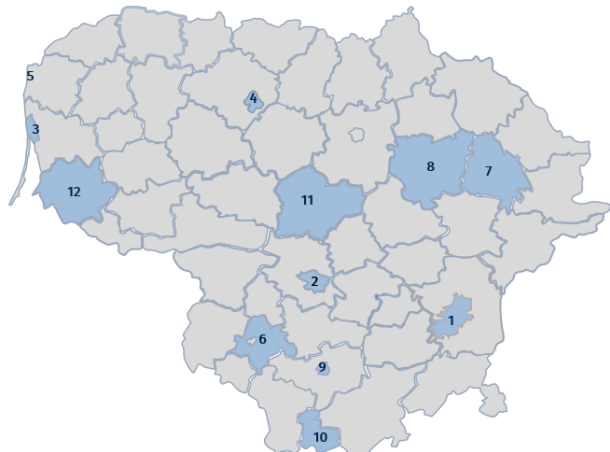
Valstybinio audito ataskaitos
„Lietuvos Respublikos piliečių rengimas
pilietiniam pasipriešinimui“
11 priedas

Pilietinio pasipriešinimo mokymų pasiskirstymas šalies teritorijoje iki 2024-12-31

Mokymų vieta (miestas)	PPM1		Mokymų vieta (miestas)	PPM2		Mokymų vieta (miestas)	BO	
	Mokymų skaičius Vnt.	Mokymų dalis Proc.		Mokymų skaičius Vnt.	Mokymų dalis Proc.		Mokymų skaičius Vnt.	Mokymų dalis Proc.
Kaunas	10	28	Vilnius	22	24	Vilnius	12	50
Vilnius	8	22	Kaunas	11	12	Vilniaus r.	2	8
Klaipėda	4	11	Klaipėdos m. ir r.	33	35	Širvintos	1	4
Palanga	2	6	Alytus	4	4	Elektrėnai	1	4
Marijampolė	2	6	Palanga	2	2	Trakai	1	4
Utena	2	6	Tauragė	3	3	Birštonas	1	4
Anykščiai	1	3	Šiauliai	3	3	Ukmergė	1	4
Šiauliai	2	6	Utena	3	3	Kaišiadorys	1	4
Alytus	1	3	Marijampolė	2	2	Alytus	1	4
Druskininkai	1	3	Panevėžys	2	2	Varėna	1	4
Kėdainiai	1	3	Telšiai	2	2	Šalčininkai	1	4
Šilutė	1	3	Vilniaus r.	1	1	Molėtai	1	4
			Anykščiai	1	1			
			Mažeikiai	1	1			
			Linkuva	1	1			
			Jurbarkas	1	1			
Iš viso:			Juodkrantė	1	1			
12 savivaldybių	36	100	18 savivaldybių	93	100	12 savivaldybių	24	100

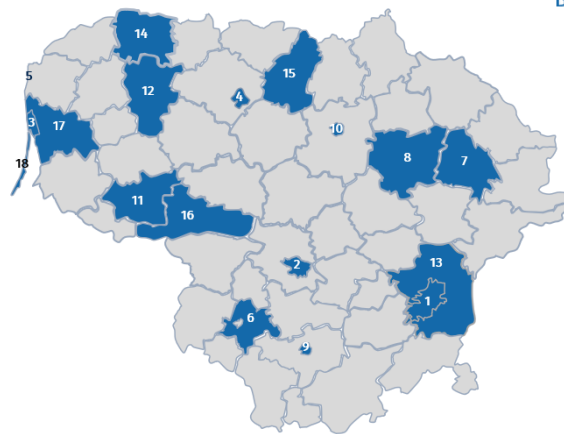
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal MPPD pateiktus duomenis 2025-02-10

PPM1

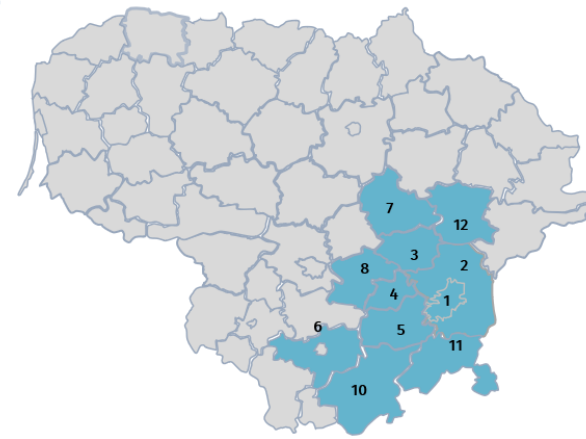
Savivaldybės, kurių teritorijose vykdyti pilietinio pasipriešinimo mokymai PPM1:
 1 – Vilniaus m.; 2 – Kauno m.; 3 – Klaipėdos m.; 4 – Šiaulių m.; 5 – Palangos m.; 6 – Marijampolės; 7 – Utenos r.; 8 – Anykščių r.; 9 – Alytaus m.; 10 – Druskininkų; 11 – Kėdainiai; 12 – Šilutės r.

PPM2

Savivaldybės, kurių teritorijose vykdyti mokymai PPM2:
 1 – Vilniaus m.; 2 – Kauno m.; 3 – Klaipėdos m.; 4 – Šiaulių m.; 5 – Palangos m.; 6 – Marijampolės; 7 – Utenos r.; 8 – Anykščių r.; 9 – Alytaus m.; 10 – Panevėžio m.; 11 – Tauragės r.; 12 – Telšių r.; 13 – Vilniaus r.; 14 – Mažeikių r.; 15 – Pakruojo r. (Linkuva); 16 – Jurbarko r.; 17 – Klaipėdos r.; 18 – Neringos.

BO

Savivaldybės, kurių teritorijose vykdyti mokymai BO:
 1 – Vilniaus m.; 2 – Vilniaus r.; 3 – Širvintų r.; 4 – Elektrėnų; 5 – Trakų r.; 6 – Birštono; 7 – Ukmergės r.; 8 – Kaišiadorių r.; 9 – Alytaus r.; 10 – Varėnos r.; 11 – Šalčininkų; 12 – Molėtų r.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal MPPD pateiktą informaciją

Valstybinio audito ataskaitos
 „Lietuvos Respublikos piliečių rengimas
 pilietiniam pasipriešinimui“
 12 priedas

Pilietinio pasipriešinimo mokymų pasiskirstymas šalies teritorijoje pagal 2025 m. preliminarų tvarkaraštį

PPM1			PPM2			BO		
Mokymų vieta (miestas)	Mokymų skaičius Vnt.	Mokymų dalis Proc.	Mokymų vieta (miestas)	Mokymų skaičius Vnt.	Mokymų dalis Proc.	Mokymų vieta (miestas)	Mokymų skaičius Vnt.	Mokymų dalis Proc.
Vilnius	11	26	Vilnius	9	24	Vilnius	20	35
Kaunas	10	24	Kaunas	6	16	Kaunas	10	18
Klaipėda	8	19	Šiauliai	4	11	Kauno r.	1	2
Alytus	4	10	Alytus	4	11	Klaipėda	7	12
Marijampolė	3	7	Marijampolė	4	11	Klaipėdos r.	2	4
Šiauliai	3	7	Klaipėda	3	8	Zarasai	1	2
Ignalina	1	2	Ignalina/ Šalčininkai	2	5	Ignalina	1	2
Utena	1	2	Utena	1	3	Švenčionys	1	2
Molėtai	1	2	Ukmergė	1	3	Utena	1	2
			Panevėžys	1	3	Šakiai	1	2
			Molėtai	1	3	Anykščiai	1	2
			Trakai	1	3	Šilutė	1	2
			Šilalė	1	3	Pagėgiai	1	2
						Kretinga	1	2
						Plungė	1	2
						Juodkrantė	1	2
						Visaginas	1	2
						Vilkaviškis	1	2
						Lazdijai	1	2
						Kalvarijos sav.	1	2
						Jurbarkas	1	2
						Druskininkai	1	2
Iš viso:	42	100		38	100		57	100
Mokymai (PPM1/ PPM2) planuojami nuo 2025-01-17 iki 2025-12-05						BO nuo 2025-03-15 iki 2025-11-27		

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal MPPD pateiktus duomenis 2025-02-10

Valstybinio audito ataskaitos
 „Lietuvos Respublikos piliečių rengimas
 pilietiniam pasipriešinimui“
 13 priedas

2024 m. parengtų ir 2025 m. planuojamų parengti instruktorių skaičius pagal mokymų modulius

Pagal planuojamus įgyvendinti mokymus (modulius)	Instruktorių poreikis, vnt.	Planuojama parengti, vnt.		Planuojami pinigai 2025 m., tūkst. Eur	Parengta 2024-12-31, vnt.					
		2024 m.	2025 m.		Iš viso (iš jų)	MPPD	LŠS	LKA	NVO	Kita
Pilietinio pasipriešinimo modulis Nr. 1	30	30	20	NIL*	24	0	15	0	7	2
Pilietinio pasipriešinimo modulis Nr. 2	30	30	30	NIL	74	5	61	0	7	1
Specializuotas BPPK BO modulis	X	x	x	x	0	0	0	0	0	0
Iš viso:					98	5	76	0	14	3
Iš jų unikalūs asmenys:					83	5	64	0	11	3

*NIL – *nothing in line (zero)* (tuščia / nieko nėra). Instruktorių rengimas vykdomas iš bendrų mokymams skirtų lėšų.
 X – duomenų apie BO instruktorių poreikį (planą) skaičių 2024 m. ir planą parengti 2025m. MPPD nepateikė.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal KAM 2024-09-20 ir 2025-03-27 pateiktą informaciją.

Valstybinio audito ataskaitos
„Lietuvos Respublikos piliečių rengimas pilietiniam
pasipriešinimui“
14 priedas

2024 m. vykdytos visuomenės informavimo priemonės informuoti piliečius apie rengimo pilietiniam pasipriešinimui galimybes

Visuomenės informavimo priemonės pavadinimas	Laikotarpis	Atsakingas padalinys	Tikslas	Tikslinė auditorija	Rezultatai
Komunikacijos kampanija „Kiek tavyje partizano“	2024 m.	KAM SKVRD	Didinti 1949 m. partizanų vadų pasirašytos vasario 16-osios Deklaracijos žinomumą tarp jaunimo ir stiprinti tradiciją švęsti dvi vasario 16-ąsias (1918 ir 1949 m.).	Lietuvos 14–30 m. amžiaus jaunimas. Lietuvos didmiesčių pilietiškai nusiteikę 30–50 m. gyventojai	<ul style="list-style-type: none"> 14 žiniasklaidos paminėjimų. Integracija į kitų žiniasklaidos priemonių turinį (spec. laida „Laisvės TV“, dalyvavimas laidoje „Labas rytas, Lietuva“). Visi įrašai soc. tinkluose pasiekė 245 034 žmones. 6 Lietuvos nuomonės formuotojai įsitraukė dalinantis sukurtu turiniu. Ne mažiau kaip 14 organizacijų ir įstaigų dalinosi sukurtu turiniu. 14 bibliotekų atsiliepė į kvietimą projekto turinį panaudoti edukacijų kūrimui. LKA rengto vadovėlio temos iliustravimas ir interaktyvios pamokos „Vilnius yra mokykla“ parengimas.
„NATO ir ES 20-mečio minėjimo kompanija“	2024 m.	KAM SKVRD	Jgyvendinant LRV 2023-12-30 nutarimą Nr. 1024 „Dėl NATO ir ES metų minėjimo 2024 m. plano patvirtinimo“ buvo organizuota NATO ir ES 20-mečio minėjimo kampanija: sukurta koncepcija ir vizualinis gidas, organizuoti renginiai ir akcijos.	Nenurodyta	<ul style="list-style-type: none"> NATO ir ES 20-mečio minėjimo komunikacijos kampanijos koncepcija ir vizualinis gidas Lietuvos narystės NATO 20-mečiui skirtas įvaizdo klipas „Lietuvos narystė NATO – mūsų pasirinkimas. 20 sėkmės metų“ (transliacija LRT.lt, KAM FB, Youtube) Specialus puslapis „Lietuva NATO ir ES 20“ KAM svetainėje Lietuvos narystės NATO 20-mečio minėjimo ceremonija S. Daukanto a. Vilniuje 2024-03-29 12 val. (tiesioginė transliacija per LRT) Lietuvos ir NATO vėliavų pakėlimo ceremonijos visose Lietuvos savivaldybėse 2024-03-29 Instaliacija Vilniaus Katedros aikštėje #MesNATO20: Lietuvos narystė NATO – mūsų pasirinkimas 2024-03-29
Karo komendantūrų viešinimo kampanija	2024 m.	KAM SKVRD	užtikrinti 5 000 registracijų į karo komendantūras ir informuoti visuomenę apie naują karo komendantūrų struktūrą taikos metu.	Plačioji visuomenė, 30–50 m. (išskirtinis dėmesys medžiotojams ir didžiųjų miestų gyventojams).	<ul style="list-style-type: none"> Reklaminė kampanija „Man reikia“ pasiekė 268 936 asmenų. Banerių reklama portaluose <i>Delfi</i> ir <i>Lrytas</i> Išsamiai informacija apie karo komendantūras pasidalino 49 savivaldybės. Youtube reklama pasiekė 600 195 unikalius vartotojus. Banerių reklama <i>Delfi</i> ir <i>Lrytas</i> pasiekta 739 656 unikalūs vartotojai.
Pilietiško egzaminas	2024-05-17	KAM SKVRD	Skatinti visuomenę domėtis ir patikrinti savo žinias visuotinės gynybos klausimais	Moksleiviai, studentai, NVO, verslas, pasaulio lietuviai, plačioji visuomenė. Egzamine dalyvavo 9860 piliečių, gyvenančių Lietuvoje ir užsienyje.	<ul style="list-style-type: none"> Daugiau nei 37 paminėjimai žiniasklaidoje: 21 internetinėje, 3 savaitraštyje, 8 TV, 6 radijuje, 1 nac. leidinyje. UAB „Mediaskopas“ skaičiavimais, pasiekta virš. 26 mln. kontaktų. Vaizdo klipas buvo transliuotas 30 k. LRT, 17 k. LNK, 14 k. TV3 televizijose. Radio klipas buvo transliuojamas po 96 kartus radijo stotyse „M-1“ ir „Lietus“. Socialiniuose tinkluose KAM Facebook įrašais pasiekė 144 380 vartotojų, <i>Instagram</i> – 91 210, <i>Youtube</i> – 4 tūkst., <i>LinkedIn</i> – 3 886. MPPD savo įrašais (reklama) pasiekė 236 864 vartotojus Facebook, 874 659 <i>Youtube</i>.

Visuomenės informavimo priemonės pavadinimas	Laikotarpis	Atsakingas padalinys	Tikslas	Tikslinė auditorija	Rezultatai
Sumaningi kilometrai	2024 m.	KAM SKVRD	Išvirtinti aiškų Lietuvos kariuomenės, visuomenės vienybės ir partizanų pagerbimo minėjimo identitetą per konkrečią patirtį - žygiavimą ten, kur vaikščiojo partizanai.	5 Lietuvos regionai (Utenos, Radviliškio, Kazlų Rūdos, Kauno, Tauragės r.) ir Vilniaus apskrities gyventojai nuo 18 iki 50 m.	<ul style="list-style-type: none"> • Vienu metu 5 Lietuvos regionuose suorganizuoti pėsčiųjų žygiai. Viso dalyvavo apie 800 žmonių. Virtualiai sukurtus žygių maršrutus peržiūrėjo ne mažiau kaip 37 408 asmenys. • Sukurtas kam.lt polapis: 10 536 peržiūrų, 6 614 unikalių lankytojų. Po titulinio labiausiai lankytas polapis. • Banerių reklamą 15min.lt ir Delfi pamatė 196 481 asmenys. • Reklaminius klipus LRT rodytas 20 kartų geriausiu laiku. Dalyvauta „Labas rytas, Lietuva“ laidoje, garso klipas LRT transliuotas 30 kartų geriausiu laiku.; 24 paminėjimai žiniasklaidoje ir internetiniuose puslapiuose. • Socialiniuose tinkluose reklama parodyta 680 741, ją peržiūrėjo/pasiekė 369 049.
Valstybės gynybos fondas	2024-10-01 - 12-01	KAM SKVRD	Skatinti fizinius ir juridinius asmenis papildomai finansškai prisidėti prie Lietuvos nacionalinio saugumo	Suaugę, darbingo amžiaus piliečiai (~24-60 m.), verslo organizacijos.	<ul style="list-style-type: none"> • Krašto apsaugos ministerijos interneto svetainėje veikiančios specialios funkcionalumų, dizaino puslapis pasiekiamas per domeną www.gynybosfondas.lt, kuriame galima prisidėti finansiškai prie gynybos stiprinimo, atliekant pavedimus ar įsigyjant Gynybos obligacijų. • Naujausiais duomenimis, gyventojai ir įvairios organizacijos į Gynybos fondą perdevė 78 200 Eur; obligacijų įsigyta už daugiau nei 13 mln. eurų sumą.
Pilietinio pasipriešinimo mokymų reklamos žiniasklaidoje paslaugos paketas	2024-12-02-2025-12-15	MPPD	Užtikrinti visuomenės informavimą apie galimybes išklaudyti BPPK, PPM 1, PPM 2 ir specializuotus BPPK modulius	LRT žiūrovai ir klausytojai, interneto portalo LRT.LT lankytojai	<ul style="list-style-type: none"> • MPPD sukūrė internetinę platformą https://www.svarbiospamokos.lt/, kurioje sukelta visa pagrindinė bazinė informacija, leidiniai ir paleista papildoma komunikacija • 30 sek. vaizdo ir garso informacinio įrašo transliavimas televizijoje (30 transliacijų); • 30 sek. garso įrašo transliavimas radijuje (30 transliacijų) • reklama interneto portale (30 sek. vaizdo ir garso informacinio įrašo 30 tūkst. parodymų „video preroll“ pavidalu, 56 tūkst. banerių reklamos parodymų „Naujienu“ skiltyje ir 149 tūkst. banerių reklamos parodymų mobiliojoje interneto portalo versijoje, iš viso 240 tūkst. parodymų interneto portale); • Stengiantis užtikrinti regėjimo negalią turinčių piliečių supažindinimą su pilietiniu pasipriešinimu, pasirengimu ekstremalioms situacijoms Brailio raštu yra išleisti šie leidiniai: „Pilietinio pasipriešinimo abėcėlė“ su garso įrašu; „Ką turime žinoti apie pasirengimą ekstremalioms situacijoms ir karo metu: rimti patarimai linksmi“, informacinis leidinys „Jei krizė arba karas: kaip elgtis?“ su garso įrašu.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Krašto apsaugos ministerijos Strateginės komunikacijos ir viešųjų ryšių departamento 2024 m. veiklos ataskaitoje teikiamą informaciją apie pilietinio pasipriešinimo kampanijas ir MPPD 2025-02-19 teiktą informaciją

